SOUVENIR

Combined Marriages & Diwali
Celebration 2009

PAKISTAN HINDU COUNCIL

Karachi - Pakistan

شري لڪشمي جيءَ ڪي آرتي

اوم جئہ لڪشمي ماتا ، ميا جئہ لڪشمي ماتا
تُم ڪونِش دِن سيوت ، هر ، وشنو وڌاتا. اوم...

اُما رَما برهماڻي ، تُم هي جڳ ماتا
سُوريہ ، چندرما ڌياوت ، نارد رشي گاتا. اوم...

دُرگا رُوپ نرنجني ، سُک سمپتي داتا
جو ڪوئي تُم ڪو ڌياوت ، رِڌي سِڌي ڌن پاتا. اوم...

تُم پاتال نواسني ، تُم هِي شُڀ داتا
ڪرم پرڀاوَ پرڪاشني ، ڀوَنِڌي ڪي داتا. اوم...

جِس گهر تُم رهتي تهان ، سب سد گُڻ آتا
سب سنڀوَ هوجاتا، من نهين گهبراتا. اوم....

تُم بِن يگيہ نہ هوتي، وستر نہ ڪوئي پاتا
کان ، پان ڪا ويڀوَ، سب تُم سي آتا. اوم....

شُڀ گُڻ مندر، سُندر، ڪيروَ دڌِي جاتا
رتن چتُردش تُم بِن، ڪوئي نهين پاتا. اوم....

مهالڪشمي جيءَ ڪي آرتي، جو ڪوئي جن گاتا
اُر آنند سماتا، پاپ اُتر جاتا. اوم جئہ لڪشمي ماتا

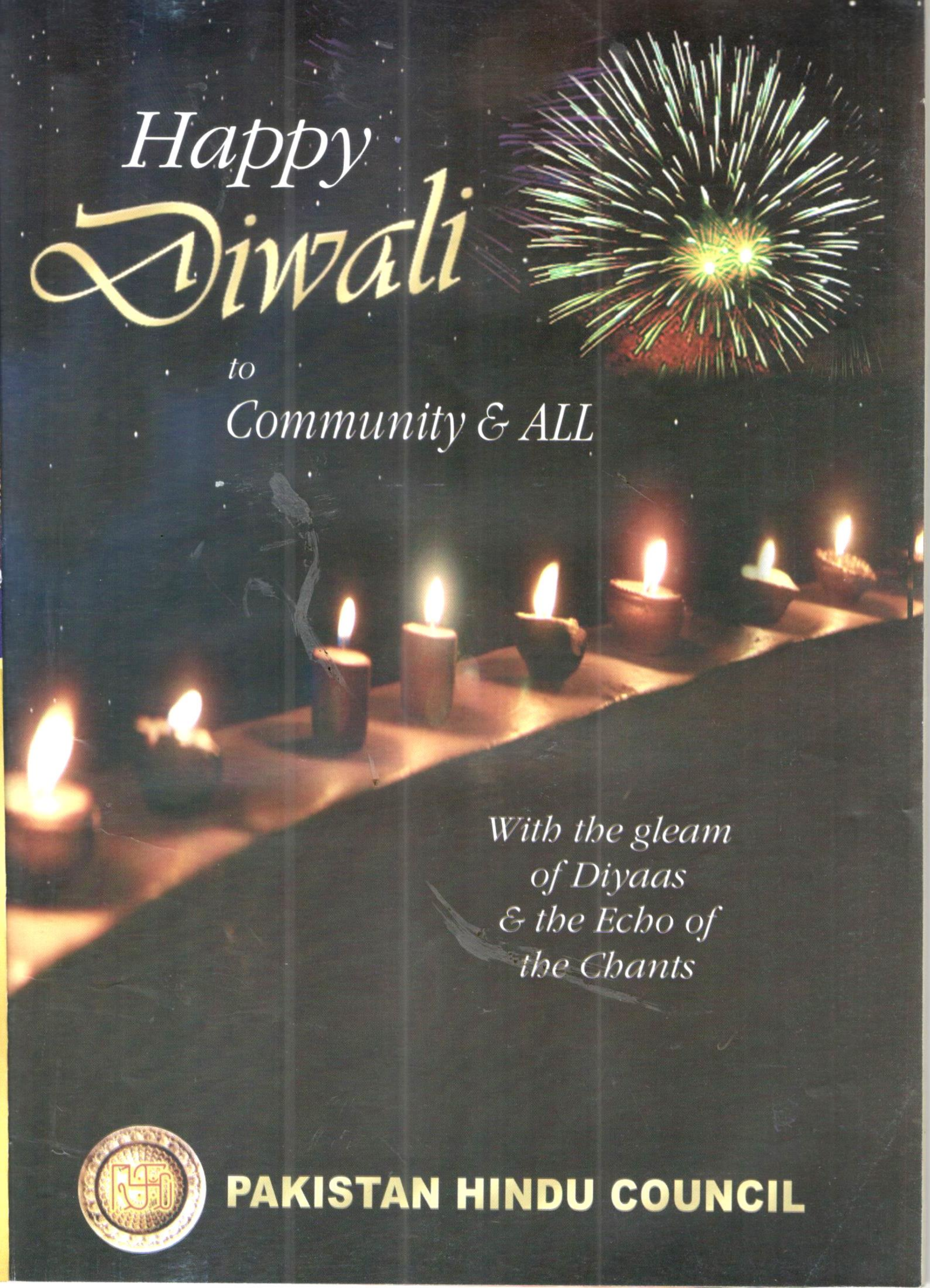
Happy
Diwali
to
Community & ALL
With the gleam
of Diyaas
& the Echo of
the Chants
PAKISTAN HINDU COUNCIL

Sindh Ever Blessed

سنت شرومڻي

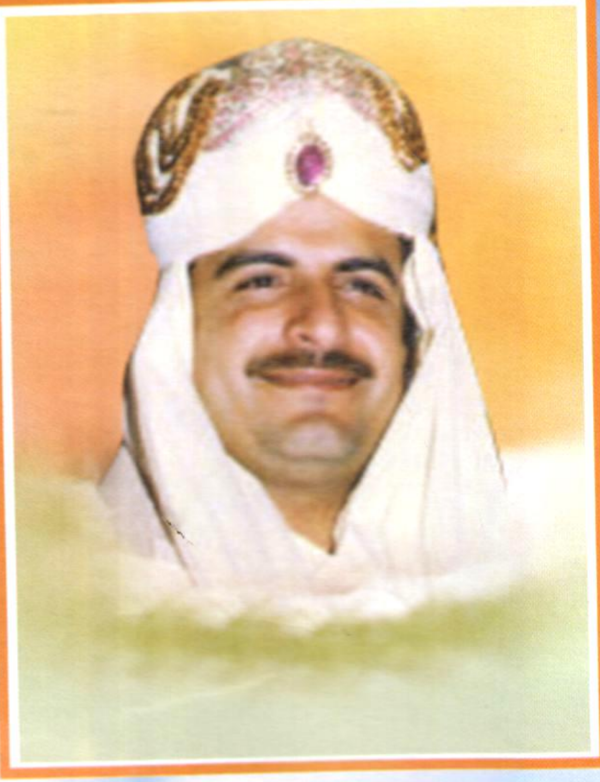

سائين ساڌرام صاحب

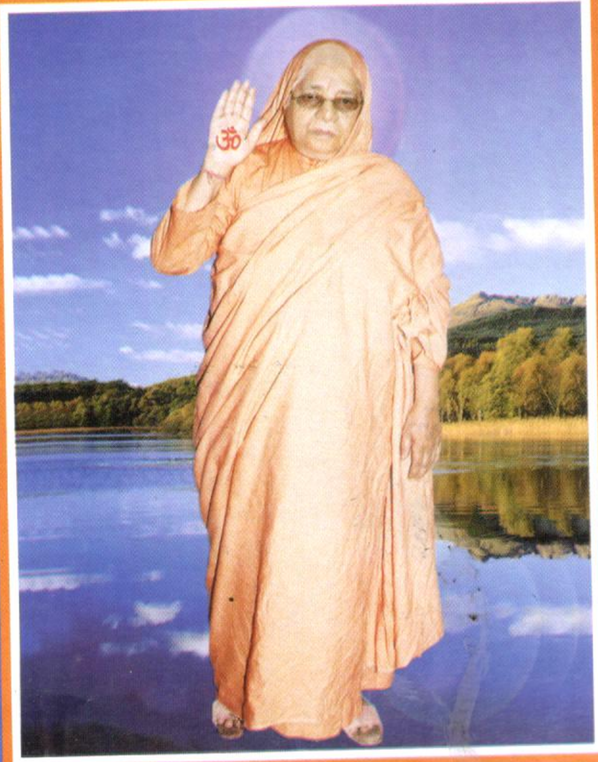

انت شري وِيوشت سنت شرومڻي
پُوڄنيہ رامان ٻائي صاحب

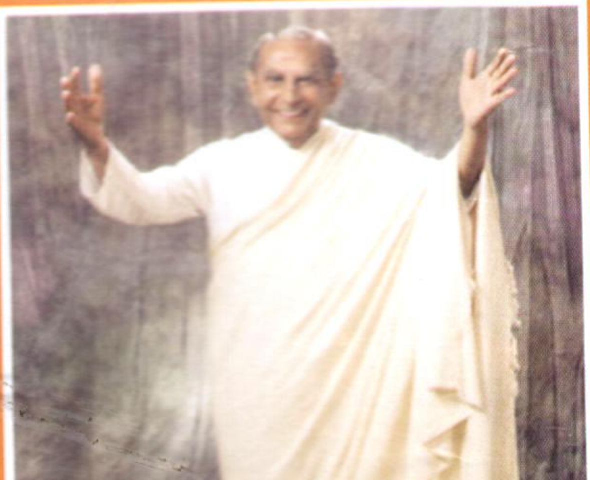

دادا جشن واسواڻي

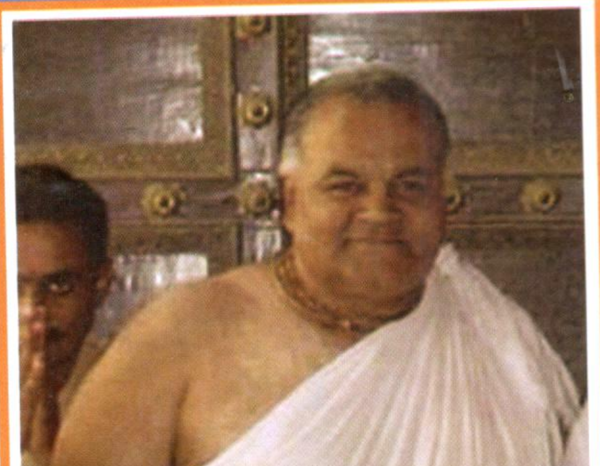

آچاريہ ڊاڪٽر ششپال شرما
(سَروَ يوما داس)

MESSAGE

I feel greatly honored by the fact that I founded an organization which is the only association, representing Hindu Community in true letter and spirit, at every forum in Pakistan. We are of the view that all citizens have equal rights in general and should have equal access too to the opportunities available in particular.

The members of Pakistan Hindu Council are known for their sincere efforts, hard work and dedication to the well being of their beloved community. With our concerted efforts we always try to make it sure that persons from all walk of life benefit equally and in return contribute their efforts to help strengthen this organization.

Pakistan Hindu Council has been taking part in various social activities for the welfare of Hindu Community as well as actively participating in celebrating the religious occasions such as Diwali. Every year, on the occasion of Diwali we help 50 couples to get married by providing them financial assistance.

I would reiterate our unswerving commitment to the goal, because of which this organization came into being, that we will leave no stone unturned in order to raise the voice of hindus at every platform and uplift the social, economical and educational status of the this downtrodden community.

Dr. Ramesh Kumar Vankwani
Patron
Pakistan Hindu Council

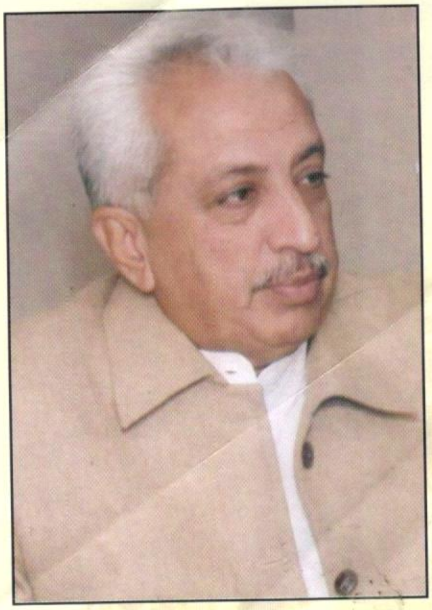

MESSAGE

It is the matter of pleasure for me as well as ÿHindu and Sikh Communities of Pakistan that Pakistan Hindu Council haveÿarranged a philanthropic program of 50 Combined Marriages of non-affording & impoverished families of the community ÿfollowed by ÿDiwali Function on 8th November 2009 at Karachi.

Pakistan Hindu Council is purely a non political and social welfare organization of Pakistani Hindus and Sikhs which is eventful in the welfare vocation for both Communities. Persons who are desirousÿto ÿtake part in social work ÿwith us can ÿshare their ÿdevoted love in the council activities we ÿwelcomeÿthem whole heartedly. As President ÿ ÿassureÿall brothers that Pakistan Hindu Council will continue this program every year on the occasion of ÿDiwali and also request our Hindu and Sikh brethren to join hands ÿwith us for the general welfare of our community.

am grateful to all my colleagues for their cooperation and help extended during this tenure for the peaceful working and other welfare events specifically for helping the IDP's in Hasanabdal for extending cash help and establishing Medical Camp and laboratory ÿat Punja Sahib.

fell personally indebted to Dr. Ramesh Kumar Vankwani, Patron PHC and other members of Managing Committee, Advisory Council, Observers in particular and others in general for encouraging us in the task to achieve the goal.

assure and ÿbelieve that Pakistan Hindu Council and all Minorities shall always be geared up at all levels to ÿjoin hand to hand with Government in time of need ÿfor the ÿprogress of our Motherland Pakistan.ÿ

Raja Assermal Manglani
President
Pakistan Hindu Council

MESSAGE

Being the Vice President of Pakistan Hindu Council I feel immense pleasure, because the council always did a magnanimous and selfless efforts for the welfare of our beloved community. The auspicious event of patronizing 50 Poor couples to get married is only one example of the series of activities that council carries out frequently. I hope that Pakistan Hindu Council will continue such kind of social activities in future too.

I would like to congratulate all the team members of the council for organizing such a great event, especially I am greatly indebted to PATRON Dr. Ramesh Kumar Vankwani & President Pakistan Hindu Council Raja Asser Mal Manglani for all their efforts to make this event happen.

Mahesh Kumar Talreja
Vice President
Pakistan Hindu Council

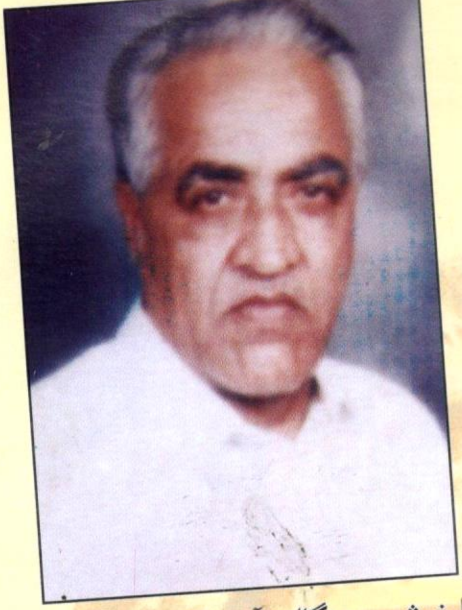

سنديش

جيئڻ ڀلو آهي اُنهن جو جي جيئڻ ڏا ڀين لاءِ

پاڪستان هندو ڪائونسل پنهنجي ناليِ جي ساک رکي آهي، اِها خوشي جي ڳالهه آهي. اِئين برابر آهي ته 4 سالن جي ننڍڙي عرصي ۾ اِجا ملڪ جي وڏي حصي جي ڀائرن سان برابر رابطو نه ٿي سگهيو آهي، پوءِ به جيترو پهچي سگهيو آهي ۽ جنهن به ڏک سُک ۾ ڪائونسل کي ڪنهن به ڪارج لاءِ سنڀاريو آهي ته اسان اُنهن سان پاڻهن ڀيلي ٿيڻ جي ڪوشش ڪئي آهي. سٽ ۾ سڀيئي شامل آهن، ڪو گهٽ ڪو وڌ ليڪو ڪونهي، پر هر ڪو پاڻ ملهائي رهيو آهي.

60 سالن ۾ جاتي ڳوٺن جي پنچايتن جي ماحول کان ٻاهر خير ڪي نڪري سگهي آهي. سياسي مدبرن به جيڪي ڪجهه ڪيو اُهو به ڀلو ليڪن پاڪستان هندو ڪائونسل 48 مهينن ۾ جيڪو پاڻ ملهايو آهي اُهو جن کي خبر آهي اُهي ٻڌائيندا ته اهڙو سوشل ادارو گهڻو اڳ ۾ وجود ۾ اچي ها ته وڏيک شويا واري ڳالهه هجي ها ۽ ڪيترائي جاتي جا مسئلا صرف همت ڪرڻ سان ئي حل ڪري سگهجن ٿا.

آءُ پنهنجي طرفان ۽ ڪائونسل جي منچ تان سياسي مدبرن کي وينتي ٿو ڪريان ته اچو ته گڏجي هٿ هٿ ۾ ملائي همت ڪريون ۽ ٻڌي جو مشاهدو ماڻيون ۽ گهٽ سرندي وارن ۽ ضرورتمندن جي رهبري ڪريون.

پاڪستان هندو ڪائونسل سياست کان پاڪ صاف ادارو آهي ۽ اجابه وڏيک صاف سٿرو بڻايون ۽ گڏجي شيوا ڪريون

داس

چيتانند ڪوهستاني

Present
Managing Committee 2008-2010

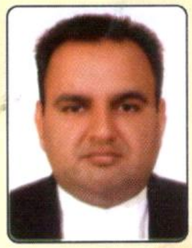

Dr Ramesh Kumar Vankwani,
Patron

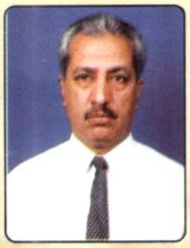

Raja Assermal Manglani
President

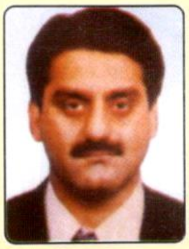

Mahesh Kumar Talreja
Vice President

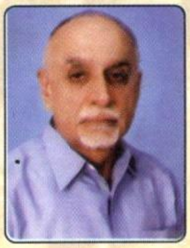

Hari Motwani
General Secretary

Devanand
Joint Secretary

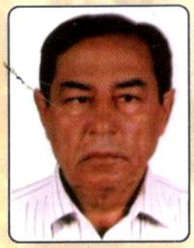

Jiwat Vaswani
Finance Secretary

Rana Srichand
Member Managing Committee

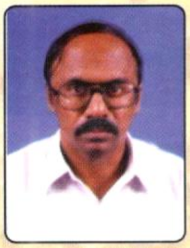

Hotchand Karmani
Member Managing Committee

Inderlal Ahuja
Member Managing Committee

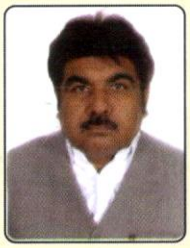

Meeromal
Member Managing Committee

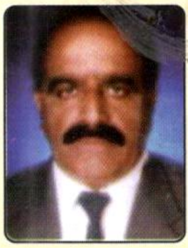

Dewan Lekhraj Manglani
Member Managing Committee

Dr. Hansraj
Member Managing Committee

Advisory Committee 2008-2010

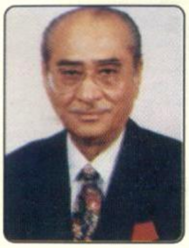

Kanaya Lal Gauba

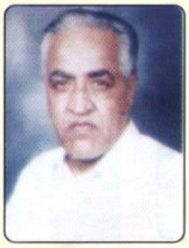

Jethanand Kohistani

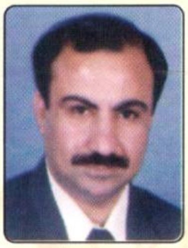

Dr. Dayaram Essarani
Minister Sindh (Wild Life)

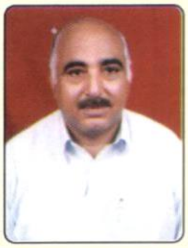

Ishwardas (Ex. MPA)

Manoharlal Dawani

Dr. Attur Das Sajnani

Dr. Mohan Lal Harchandani

Inder Lal Harpal Das

Observers Panel 2008-2010

Chelaram Kewlali

Dr. Ashok Kumar Ratnani

Mukhi Dharmoon Mal

Haridas Hablani

Combined Marriages Diwali Celebration Committee-2009

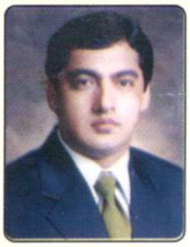

Gopal Khamuani
(Coordinator)

Bharat Manglani

Dr.Mohan Lal Harchandani

Haridas Hablani

Parkash Moolchandani

Pioneer Managing Committee 2006-2008

Dr Ramesh Kumar Vankwani,
Patron

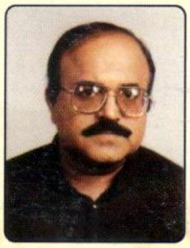

Murli. P. Gangwani
President

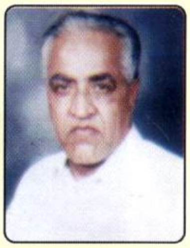

Jethanand Lohana Kohistani
Vice President

Visharam A. Tharwani (Late)
General Secretary

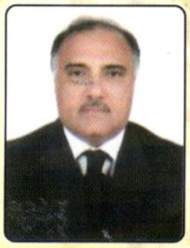

Manohar Dawani
Joint Secretary

Hotchand Karmani
Finance Secretary

Murli Manohar
Member Managing Committee

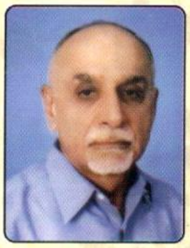

Hari Motwani
Member Managing Committee

Raja Assermal Manglani
Member Managing Committee

Dr. Srichand Ochani
Member Managing Committee

Rana Scrichand
Member Managing Committee

Dr. Ashok Kumar Ratnani
Member Managing Committee

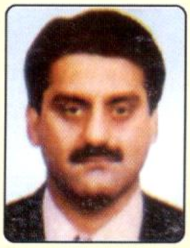

Mahesh Sarwanand
Member Managing Committee

Diwali Function - 2008

Sain Sadhram Sahib

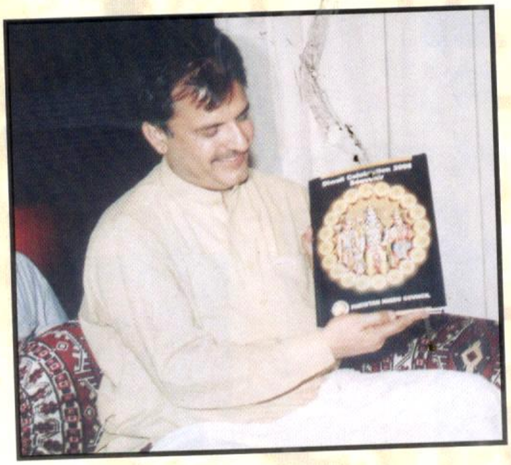

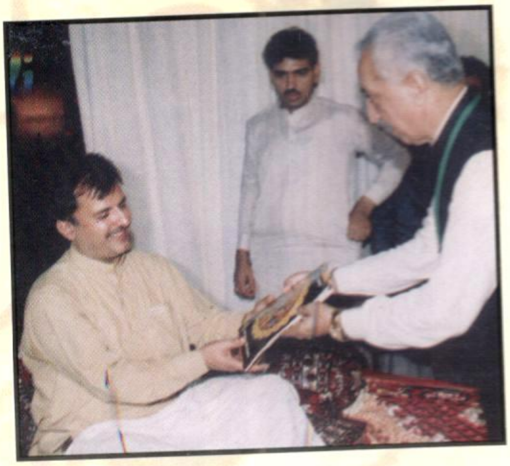

پاڪستان هندوڪائونسل جا وڏڙا سائين سادرام صاحب کي کيڪاريندي

Dr.Ramesh Kumar Vankwani
Patron

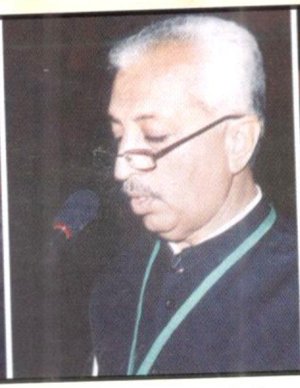

Raja Assermal Manglani
President

Mahesh Kumar Talreja
Vice President

Hari Motwani
General Secretary.

Combined Marriages Programme - 2008

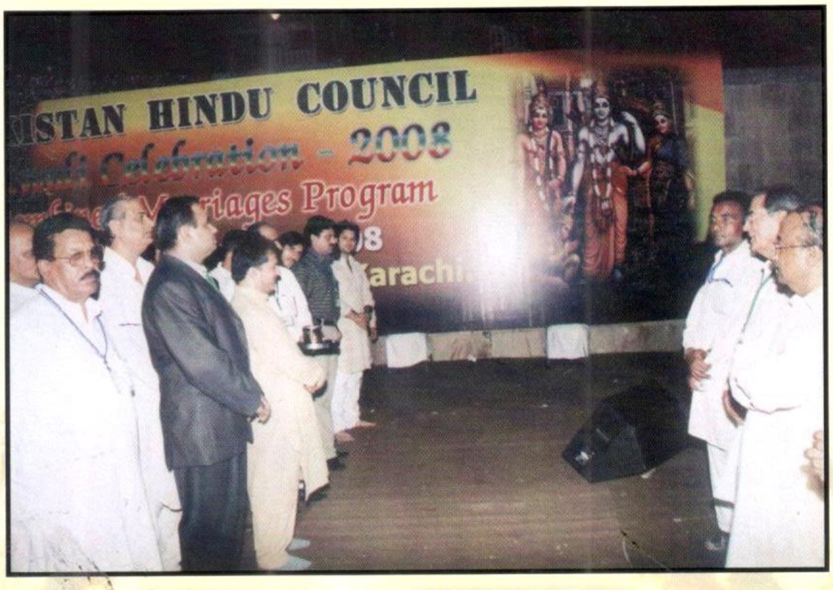

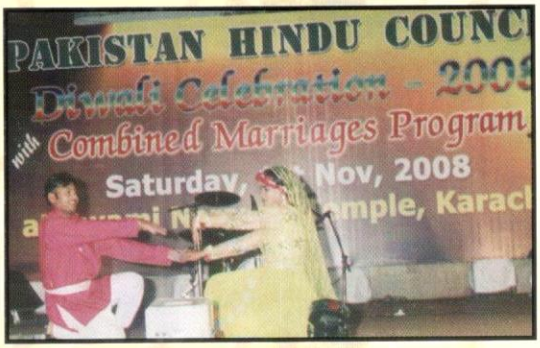

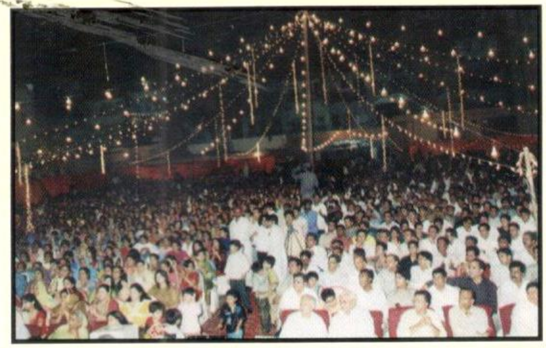

Bride & Bride Grooms CMP - 2008

وواه (شادي) منڊپ 2008

وواه مندپ ۾ ڏاج جي رسم

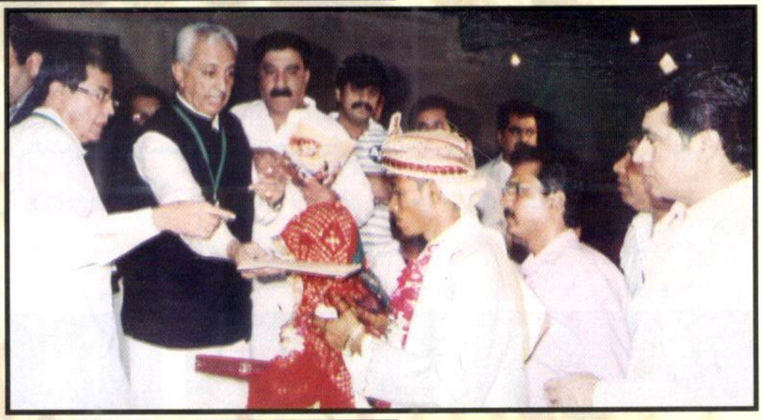

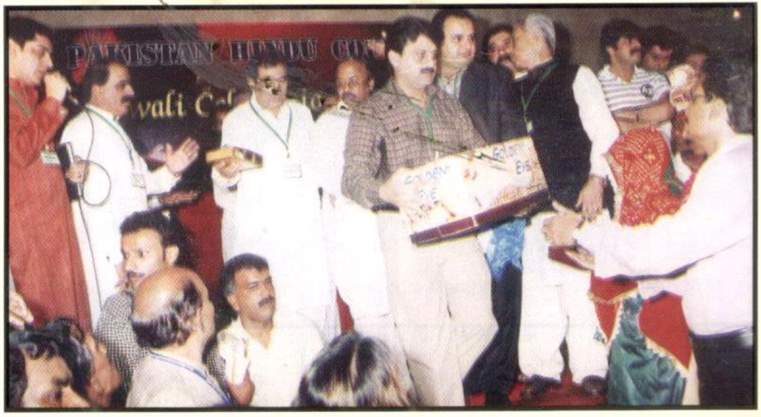

پاڪستان هندو ڪائونسل کي هوتچند ڪرماڻي پاران
سندس امڙ جي ياد ۾ حيدرآباد لاءِ ڏنل ميت بس جي چاٻي ڏيڻ جي رسم

LIFE MEMBERS PAKISTAN HINDU COUNCIL 31.10.2009

S. No.	Name of Members	City/Town	S. No.	Name of Members	City/Town
01	Dr.Ramesh Kumar Vankwani	Karachi	36	Dewan Lekhraj Manglani	Thano Bola Khan
02	Murlidhar P. Gangwani	Karachi	37	Engr.Hotchand Karmani	Mithi
03	Jethanand Kohistani	Karachi	38	Kanayalal Gauba	Karachi
04	Raja Assermal Manglani	Karachi	39	Kartar Lal Ramchand	Karachi
05	Inderlal Herpaldas	Karachi	40	Bihari Lal Durgomal	Karachi
06	Harichand Srichand Rajani	Karachi	41	Srichand Kundan Das Ochani	Karachi
07	Ashok Kumar Rajumal	Karachi	42	Nanikram Hariram Jethwani	Karachi
08	Hari Motwani	Karachi	43	Tekamdas Khatri	Karachi
09	Visharam Tharwani (Late)	Karachi	44	Madan Lal Gordhan Das	Karachi
10	Dr.Ashok Kumar Ratnani	Karachi	45	Boolchand Tharoomal	Karachi
11	Chander Lal Ladakram Pagarani	Karachi	46	Khubchand Ochani	Karachi
12	Dayal Das Ladakram Madhani	Karachi	47	Kesho Lal Gobindram	Karachi
13	Jiwat Vaswani	Karachi	48	Engr.Shamlal Hakumatrai	Karachi
14	Murli Manohar Soni	Karachi	49	Dr.Atturdas Sajnani	Karachi
15	Nirmaldas Moolchand	Kandhkot	50	Ranchordas Bekhatmal (Late)	Karachi
16	Ghansham Chunilal	Kandhkot	51	Ishwardas Pitamberdas	Mirpurkhas
17	Kishanchand Advani	Karachi	52	Dr.Mohanlal Chandiram	Karachi
18	Vishnu Raja Kavi	Karachi	53	Engr.Naraindas Jagesia	Karachi
19	Tolaram Doongarmal	Sari	54	Dr.Nandlal Pirsumal Kesrani	Islamkot
20	Mahesh Kumar Talreja	Kandhkot	55	Mahesh Kumar Essrani	Karachi
21	Bharatlal Lachman Das	Kandhkot	56	Chelaram Kesomal Kewlani	Karachi
22	Gobindram Heromal Chugh	Karachi	57	Tekamal Manghwani	Karachi
23	Satyapal Chunomal	Karachi	58	Devanand Kirpaldas Mankani	Karachi
24	Dr.Girdharilal Dhanomal Veerjiani	Karachi	59	Bhagwandas Lalchand	Hyderabad
25	Dr.Partab Nenwani	Karachi	60	Dr.Shahdev Mohanlal Hirani	Karachi
26	Sunil Kumar Shewakram	Karachi	61	Dr.Parkash Khatwani	Karachi
27	Pehlajrai Sadhumal	Karachi	62	Dayo alias Dayaram	Karachi
28	Satramdas (Ravi Dawani)	Karachi	63	Seth Pesumal Gangomal Arlani	T.B.Khan
29	Sham Lal Daryanomal	Karachi	64	Gopal Khamuani	Karachi
30	Jethamal Jhamandas	Karachi	65	Mukesh Kumar Talreja	Karachi
31	Teckchand Khetpal	Karachi	66	Mukhi Dharmoomal	T.B.Khan
32	Manohar Lal Bhagwan Das	Karachi	67	Sachanand	Karachi
33	Asoodo H. Parchani	Karachi	68	Manoharlal Panjumal	Karachi
34	Haridas Hablani	Islamkot	69	Rana Srichand Jetomal	Karachi
35	Nawal Rai Bherumal	Thano Bola Kahn	70	Parshotamdas Vaswani	Quetta

LIFE MEMBERS PAKISTAN HINDU COUNCIL 31.10.2009

S. No.	Name of Members	City/Town	S. No.	Name of Members	City/Town
71	Meeromal Sanghar	Sanghar	106	Kundanmal Essardas Sirwani	Hyderabad
72	Shaman Mal Chetandas	Karachi	107	Dilip Kumar Bhojomal	Karachi
73	Sadhumal Ahuja	Karachi	108	Jai Parkash Ukrani	Karachi
74	Nandlal Dewan Topandas	Karachi	109	Dr.Parkash Vishandas Pagarani	Islamkot
75	Sadhumal Meghani	Karachi	110	Dilip Kumar Ramchand Ratnani	Canada
76	Lakhmichand Wadhwani	Karachi	111	Ashok Kumar Pirbhulal Chandra	Mithi
77	Engr.Nandlal Maghandas	Karachi	112	Nathuram Khushaldas	Choore
78	Veebhomal Shakanmal	Matiari	113	Shewakram Jethomal	Hyderabad
79	Heman Kumar Motwani	Islamkot	114	Dhiraumal Pirsumal Madhani	Hyderabad
80	Jai Kumar Basumal	Karachi	115	Parkashlal Moolchandani	Karachi
81	Shamlal Lassi	Karachi	116	Doulatmal Khilomal	Karachi
82	Chander Lal Rejhumal	Karachi	117	Bharat Kumar Manglani	Karachi
83	Dr.Hansraj Mukhi Pirumal	Karachi	118	Kewalram Bhamahani	Hyderabad
84	Premchand Assandas	Karachi	119	Subash Attamram Motwani	Hyderabad
85	Dr.Lekhraj Kella Chunilal Kella	Karachi	120	Dr.Ram Teckchand Bhimani	Hyderabad
86	Cancelled	= = = = =	121	Dr.Chandiram Heromal Shahani	Hyderabad
87	Nanakram Sajanmal Chawala	Ghotki	122	Dr.Prem Kumar Vankwani	Hyderabad
88	Chetandas Katchi	Tando Allahyar	123	Lakhmichand Hariramani	Karachi
89	Inderlal Ahuja	Karachi	124	Doulatram Doultani	Karachi
90	Roopchand Ghansham Das	Karachi	125	Mukesh Kumar Arjundas Shahani	Karachi
91	Mukhi Lalumal Jethomal	Sanghar	126	Heranand Duranomal Harwani	Karachi
92	Ramchand Herpaldas	Karachi	127	Dr.Kishore Mahadev Maheshwari	Hyderabad
93	Lalchand Relumal Sirwani	Sanghar	128	Doulatram Jhumroomal	Hyderabad
94	Mukhi Deoomal Chandan Mal	T.B.Khan	129	Tarachand Kodomal Lohana	Hyderabad
95	Lajpat Shankerlal Dhirani	Mithi	130	Pehlaj Kumar Manglani	Hyderabad
96	Mukhesh Kumar Vasandani	Karachi	131	Daryanomal Versimal	Matli
97	Gotam Mohanlal Kessani	Karachi	132	Haresh Kumar Pehlajmal	Shahdadpur
98	Dr. Mohanlal Bekhomal Andani	Islamkot	133	Assermal Lalchand Lohana	Sanghar
99	Shamanmal Tejanmal Lohana	Hyderabad	134	Khimchand Relumal Panjwani	Hyderabad
100	Mangaldas Nawani	Hyderabad	135	Seth Dilip Kumar Pesumal Arlani	Hyderabad
101	Dayaram Ramoomal Lohana	Hyderabad	136	Ramesh Kumar Manghomal	Karachi
102	Vishnumal Hotumal Chimrani	Hyderabad	137	Assumal Laloomal	Thano Bola Khan
103	Nandlal Asharam Essrani	Hyderabad	138	Bheromal Tejumal	Thano Bola Khan
104	Jiwatram Alias Nathumal	Hyderabad	139	Bhojomal Teckchand	Golarchi
105	Chetandas Jairamdas Ratnani	Hyderabad	140	Ashok Kumar Attumal	Hyderabad

LIFE MEMBERS PAKISTAN HINDU COUNCIL 31.10.2009

S. No.	Name of Members	City/Town	S. No.	Name of Members	City/Town
141	Ravi Shanker Ranchor Das	Karachi	176	Dr. Gotam Ratan Roopani	Karachi
142	Manoj Kumar Bachani	Mithi	177	Mr. Sunil Kumar s/o Parmanand	karachi
143	Mehromal Veedhomal	Rohari	178	Dr. Shahdev Vankwani	Naukot
144	Gehimal Perumal	Khairpur	179	Mr. Chander Kaloomal Ailani	Naukot
145	Ramesh Babu Assnani	Mirpurkhas	180	Mr. Haresh Kaloomal Ailani	Naukot
146	Kirshan Mal Vikiomal	Golarchi	181	Mr. Hotchand Bhuromal Lalwani	Naukot
147	Kailash Lal Gopal Das	Shahdad kot	182	Mr. Lala Tirath Bhuromal Amani	Naukot
148	Moti Lal Mirchumal Tarwani	Hyderabad	183	Mr. Bherumal Panjumal Vankwani	Naukot
149	Anil Ram Kakooram Batra	Ghotki	184	Mr. Chander Metharam Meghjiani	Naukot
150	Khemchand Kundanmal	Karachi	185	Mr. Pardeep Sukhdev Kessrani	Naukot
151	Nandlal Mohan Lal Nawani	Hyderabad	186	Mr. Gotam Lachman Das Bhutani	Hyderabad
152	Leelomal Alias Lilaram	Hyderabad	187	Mr. Shamdas Vaswani	Hyderabad
153	Premchand Mirchumal	Karachi	188	Cancelled	
154	Aloomal Veeromal Lohana	Badin	189	Mr.Narendar (Ram) SH. Meghjiani	Naukot
155	Doulatram Leelaram	Hyderabad	190	Mr.Tirath Das Budhumal Ailani	Naukot
156	Kishanchand Khemanmal	Thatta	191	Mr. Kanhiya Lal Manglani	Matiyari
157	Bherumal Hotumal Moolani	Thatta	192	Mr.Mohan Lal Bherumal	Karachi
158	Srichand Audhomal Sachdev	Hyderabad	193	Mr.Shahdev Dalumal	Karachi
159	Ishwarlal Teckchand Assnani	Hyderabad	194	Mr.Peetumal Sukhram Das	Hyderabad
160	Pherumal Pohomal	Hyderabad	195	Mr.Moolchand Beramal Harwani	Karachi
161	Raj Kumar Tolaram Lohana	Noshero Feroz	196	Mr.Inder Kumar Bhomjimal Ojha	Karachi
162	Kishan Lal Aagurmal Lohana	Sanghar	197	Mr.Bhesham Ojha	Karachi
163	Kanyalal Manglani	Matiyari	198	Mr.Satyapal Boolchand Nagpal	Karachi
164	Samandas Dayaram Veedani	Thano Bola Khan	199	Mr.Thakoomal	Hyderabad
165	Veeromal Dinani	Thano Bola Khan	200	Mr.Jai Kumar Chetram Dhirani	Hyderabad
166	Rejhumal Chularam	Qazi Ahmed	201	Mr.Jethomal Mohandas	Pangrio
167	Dilip Kumar Doultani	Hyderabad	202	Mr.Krishan Lal Photomal	Pangrio
168	Dr.Kailash Kumar Lajpatrai	Naukot	203	Mr.Chandiram Satramdas	Hub Choaki
169	Veeromal Khilomal	Gadap	204	Mr.Mirchumal Vasandmal Rajput	Kotri
170	Lekhomal Alias Lekhraj	Mole Sharif	205	Mr.Nawal Mal Mukhi Relumal	Karachi
171	Dr. Ramesh Kumar Soomarmal	Karachi	206	Mr.Gopaldas Jhamandas Lund	Karachi
172	Dr. Ashok s/o Chetumal	Karachi	207	Mr.Pardeep Gobindram Chugh	Karachi
173	Mrs. Mangla Sharma	Karachi	208	Mr.Ramesh Lal Giyan Chand	Karachi
174	Cancelled		209	Mukhi Jethanand s/o Chatermal	Karachi
175	Dr. Khushaldas Roopchand	Karachi	210	Govind ram Tharoomal Tekwani	Bella Balochistan
			211	Tarachand Tekchand Keswani	Utthal Balochistan
			212	Asan Das Qeemqt Mal Moolwani	Bella Balochistan

ASSOCIATE MEMBERS - PAKISTAN HINDU COUNCIL

S. No.	Name of Members	City/Town	S. No.	Name of Members	City/Town
01	Rai Partab Bhagwandas	Karachi	22	Dr.Haresh Kanyalal	Bhirya City
02	Suresh Kumar Khimnani	Matli	23	Kishanchand Gopal Das	Karachi
03	Gopichand Tolaram Behrani	Hyderabad	24	Eidandas Choithram Dulani	Noshero Feroz
04	Nandlal Sitaldas Sadhwani	Mithi Tharparkar	25	Seesomal Assomal Lohana	Moro
05	Jagdish Kumar Thakkur	Karachi	26	Essardas Revachand	Bhirya City
06	Dipak Kumar Birjlal	Karachi	27	Dr.Shahdev Sitaldas Vankwani	Karachi
07	Sitaldas Aialdas Batra	Karachi	28	Pawan Kumar Pirsumal	Bhirya City
08	Sunil Kumar Birjlal	Karachi	29	Vikash Inder Lal Ahuja	Karachi
09	Ajeet Kumar Ramesh Lal	Karachi	30	Manoj Kumar Lohana	Hyderabad
10	Darvesh Kumar Roshan Lal	Karachi	31	S.K.Dodani	Karachi
11	Engr. Lal Ramchand	Karachi	32	Mool Shankar K. Shahani	Naukot
12	Chander Lal Lalchand	Karachi	33	Ghansham Das Shewaram	Naukot
13	TIkamdas Jiwatram	Karachi	34	Subash Chander Madhavji	Karachi
14	Ashok Kumar Satramdas	Karachi	35	Shankar Lal Bharwani	Hyderabad
15	Bheromal Dhanumal Veerjiani	Karachi	36	Jagdish Ramchand Mulani	Hyderabad
16	Kanhiyalal Aialdas	Karachi	37	M.Parkash R.Mathani	Hyderabad
17	Goindmal Thadomal	Kandiyaro	38	Dr.Shankar Mangharam Vankwani	Islamkot
18	Lalchand Chelomal Lohana	Kandiyaro	39	Ramesh Bhikhaji Mana	Karachi
19	Kailash Kumar Kanyalal	Bhirya City	40	Dr. Chetan Das Budhumal Ailani	Hyderabad
20	Kishumal Tolomal Lohana	Bhirya City	41	Sardar Ramesh Singh Advani	Karachi
21	Jethomal Gaganmal Lohana	Bhirya City			

وينتي پتر

پاڪستان هندو ڪائونسل شروع کان پنهنجي شيوا ڪاريہ ۾ هندو جاتي جي نياڻين جي اُنتي لاءِ ناري نرماڻ ڪاريہ هلائي رهي آهي جنهن ۾ ضرورتمند خاندان ڪي نياڻي جي وواه لاءِ سهايتا ڪندي رهندي آهي.

پاڪستان هندو ڪائونسل پنهنجي پرمپرا کي جاري رکندي پوئين سال وانگر هن ديوالي جي شُڀ اوَسر تي بہ سامُوهڪ (اجتماعي شاديون) وِواہ جو ڪاريہ ڪري رهي آهي. جنهن ۾ 50 ڪنيائون هندو ريتي ۽ رسم انوسار ويدن جي منترن جي ڌُني ۾ اگني ديو جي ساڪشي ۾ ۽ پرماتما جي اپار آشيرواد سان چار ڦيرا ڪائي پنهنجي ور ۽ گهرواريون بڻجي وينديون.

پاڪستان هندو ڪائونسل جي اُنهن پريوءَ جي پيارن سرندي وارن ڌرماتمائن کي نماڻي گذارش آهي تہ پنهنجي دان کي پويتر بڻائڻ لاءِ وڌ کان وڌ پاڪستان هندو ڪائونسل جي شيوا ڪارين ۾ پنهنجو يوگ دان ڏيئي سوڀاڳيہ پراپت ڪندا.

شيوا ۾

پاڪستان هندو ڪائونسل

Diwali

Festival of Lights

Light Up Your Life!

Deepawali or Diwali is certainly the biggest an the brightest of all Hindu festivals. It's the festival of lights (deep = light and avali = a row i.e., a row of lights) that's marked by four days of celebration, which literally illumines the country with its brilliance, and dazzles all with its joy. Each of the four days in the festival of Diwali is separated by a different tradition, but what remains true and constant is the celebration of life, its enjoyment and goodness.

The Origin of Diwali

Historically, the origin of can be traced back to ancient India, when it was probably an important harvest . However, there are various legends pointing to the origin of Diwali. Some believe it to be the celebration of the marriage of Lakshmi with Lord Vishnu. Whereas in Bengal the festival is dedicated to the worship of , the dark goddess of strength. , the elephant-headed God, the symbol of auspiciousness and wisdom, is also worshipped in most Hindu homes on this day. In , Deepawali has an added significance to the great event of Lord Mahavira attaining the eternal bliss of nirvana. Diwali also commemorates the return of along with Sita and Lakshman from his fourteen year long exile and vanquishing the demon-king Ravana. In joyous celebration of the return of their king, the people of Ayodhya, the Capital of Rama, illuminated the kingdom with earthen diyas (oil lamps) and burst crackers.

These Four Days

Each day of Diwali has it's own tale, legend and myth to tell. The first day of the festival Naraka Chaturdasi marks the vanquishing of the demon Naraka by and his wife Satyabhama. Amavasya, the second day of Deepawali, marks the worship of , the goddess of wealth in her most benevolent mood, fulfilling the wishes of her devotees. Amavasya also tells the story of Lord Vishnu, who in his dwarf incarnation vanquished the tyrant Bali, and banished him to hell. Bali was allowed to return to earth once a year, to light millions of lamps to dispel the darkness and ignorance, and spread the radiance of love and wisdom. It is on the third day of Deepawali — Kartika Shudda Padyami that Bali steps out of hell and rules the earth according to the boon given by Lord Vishnu. The fourth day is referred to as Yama Dvitiya (also called) and on this day sisters invite their brothers to their homes.

The Significance of Lights & Firecrackers

All the simple rituals of Diwali have a significance and a story to tell. The illumination of homes with lights and the skies with firecrackers is an expression of obeisance to the heavens for the attainment of health, wealth, knowledge, peace and prosperity. According to one belief, the sound of fire-crackers are an indication of the joy of the people living on earth, making the gods aware of their plentiful state. Still another possible reason has a more scientific basis: the fumes produced by the crackers kill a lot of insects and mosquitoes, found in plenty after the rains.

How to Celebrate

Dhanteras is spent in worshipping Lord Yama – the god of death – to provide prosperity and well being. It is also the day for celebrating wealth, as the word 'Dhan' literally means wealth and 'Tera' comes from the date 13th. People flock to the jewelers and buy gold or silver jewelry or utensils to venerate the occasion of Dhanteras.

Legend behind the Festival

An ancient legend ascribes the occasion to an interesting story about the 16 year old son of King Hima. His horoscope predicted his death by snake-bite on the fourth day of his marriage. On that particular day, his newly-wed wife did not allow him to sleep. She laid out all her ornaments and lots of gold and silver coins in a heap at the entrance of the sleeping chamber and lit lamps all over the place. Then she narrated stories and sang songs to keep her husband from falling asleep.When Yama, the god of Death, arrived at the prince's doorstep in the guise of a Serpent, his eyes were dazzled and blinded by the brilliance of the lamps and the jewelry. Yam could not enter the Prince's chamber, so he climbed on top of the heap of gold coins and sat there the entire night listening to the stories and songs. In the morning, he silently went away.

Thus, the young prince was saved from the clutches of death by the cleverness of his new bride, and the day came to be celebrated as Dhanteras. It is also know as 'Yamadeepdaan' as the ladies of the house light earthen lamps or 'deep' and these are kept burning throughout the night glorifying Yama, the god of Death

The Myth of Dhanavantri

Another legend says, in the cosmic battle between the gods and the demons when both churned the ocean for 'amrit' or divine nectar, Dhanavantri – the physician of the gods and an incarnation of Vishnu – emerged carrying a pot of the elixir. So, according to this mythological tale, the word Dhanteras comes from the name Dhanavantri, the divine doctor.

From Darkness Unto Light...

In each legend, myth and story of Deepawali lies the significance of the victory of good over evil; and it is with each Deepawali and the lights that illuminate our homes and hearts, that this simple truth finds new reason and hope. From darkness unto light — the light that empowers us to commit ourselves to good deeds, that which brings us closer to divinity. During Diwali, lights illuminate every corner of India and the scent of incense sticks hangs in the air, mingled with the sounds of fire-crackers, joy, togetherness and hope. Diwali is . Outside India, it is more than a Hindu festival, it's a celebration of South-Asian identities. If you are away from the sights and sounds of Diwali, light a diya, sit quietly, shut your eyes, withdraw the senses, concentrate on this supreme light and illuminate the soul.

Lakshmi: Goddess of Wealth & Beauty!

Goddess Lakshmi means Good Luck to Hindus. The word 'Lakshmi' is derived from the Sanskrit word "Laksya", meaning 'aim' or 'goal', and she is the goddess of wealth and prosperity, both material and spiritual.

Lakshmi is the household goddess of most Hindu families, and a favorite of women. Although she is worshipped daily, the festive month of October is Lakshmi's special month. Lakshmi Puja is celebrated on the full moon night of Kojagari Purnima.

The Lakshmi Form:

Lakshmi is depicted as a beautiful woman of golden complexion, with four hands, sitting or standing on a full-bloomed lotus and holding a lotus bud, which stands for beauty, purity and fertility. Her four hands represent the four ends of human life: or righteousness, "kama" or desires, "artha" or wealth, and "moksha" or liberation from the cycle of birth and death.

Cascades of gold coins are seen flowing from her hands, suggesting that those who worship her gain wealth. She always wears gold embroidered red clothes. Red symbolizes activity and the golden lining indicates prosperity. Lakshmi is the active energy of , and also appears as Lakshmi-Narayan - Lakshmi accompanying Vishnu.

Two elephants are often shown standing next to the goddess and spraying water. This denotes that ceaseless effort, in accordance with one's dharma and governed by wisdom and purity, leads to both material and spiritual prosperity.

A Mother Goddess:

Worship of a mother goddess has been a part of Indian tradition since its earliest times. Lakshmi is one of the mother goddesses and is addressed as "mata" (mother) instead of just "devi" (goddess).

As a female counterpart of Lord Vishnu, Mata Lakshmi is also called 'Shri', the female energy of the Supreme Being. She is the goddess of prosperity, wealth, purity, generosity, and the embodiment of beauty, grace and charm.

A Domestic Deity:

The importance attached to the presence of Lakshmi in every household makes her an essentially domestic deity. Householders worship Lakshmi for the well being and prosperity of the family. Businessmen and women also regard her equally and offer her daily prayers.

On the full moon night following , Hindus worship Lakshmi ceremonially at home, pray for her blessings, and invite neighbors to attend the puja. It is believed that on this full moon night the goddess herself visits the homes and replenishes the inhabitants with wealth. A special worship is also offered to Lakshmi on the auspicious night.

10 Reasons to Celebrate Diwali
The Festival of Lights is for All

Why do we celebrate Diwali? It's not just the festive mood in the air that makes you happy, or just that it's a good time to enjoy before the advent of winter. There are 10 mythical and historical reasons why Diwali is a great time to celebrate. And there are good reasons not just for Hindus but also for all others to celebrate this great Festival of Lights.

1.Goddess Lakshmi's Birthday: The Goddess of wealth, Lakshmi incarnated on the new moon day (amaavasyaa) of the Kartik month during the churning of the ocean (samudra-manthan), hence the association of Diwali with Lakshmi.

2. Vishnu Rescued Lakshmi: On this very day (Diwali day), Lord Vishnu in his fifth incarnation as Vaman-avtaara rescued Lakshmi from the prison of King Bali and this is another reason of worshipping Ma Larkshmi on Diwali.

3. Krishna Killed Narakaasur: On the day preceding Diwali, Lord Krishna killed the demon king Narakaasur and rescued 16,000 women from his captivity. The celebration of this freedom went on for two days including the Diwali day as a victory festival.

4. The Return of the Pandavas: According to the great epic 'Mahabharata', it was 'Kartik Amavashya' when the Pandavas appeared from their 12 years of banishment as a result of their defeat in the hands of the Kauravas at the game of dice (gambling). The subjects who loved the Pandavas celebrated the day by lighting the earthen lamps.

5. The Victory of Rama: According to the epic 'Ramayana', it was the new moon day of Kartik when Lord Ram, Ma Sita and Lakshman returned to Ayodhya after vanquishing Ravana and conquering Lanka. The citizens of Ayodhya decorated the entire city with the earthen lamps and illuminated it like never before.

6. Coronation of Vikramaditya: One of the greatest Hindu King Vikramaditya was coroneted on the Diwali day, hence Diwali became a historical event as well.

7. Special Day for the Arya Samaj: It was the new moon day of Kartik (Diwali day) when Maharshi Dayananda, one of the greatest reformers of Hinduism and the founder of Arya Samaj attained his nirvana.

8. Special Day for the Jains: Mahavir Tirthankar, considered to be the founder of modern Jainism also attained his nirvana on Diwali day.

9. Special Day for the Sikhs: The third Sikh Guru Amar Das institutionalized Diwali as a Red-Letter Day when all Sikhs would gather to receive the Gurus blessings. In 1577, the foundation stone of the Golden Temple at Amritsar was laid on Diwali. In 1619, the sixth Sikh Guru Hargobind, who was held by the Mughal Emperor Jahengir, was released from the Gwalior fort along with 52 kings.

10. The Pope's Diwali Speech: In 1999, Pope John Paul II performed a special Eucharist in an Indian church where the altar was decorated with Diwali lamps, the Pope had a 'tilak' marked on his forehead and his speech was bristled with references to the festival of light.

Founder of Hinduism

Question: **Was there a specific founder of the religion (Hinduism?)**

Hinduism cannot be described as an organized religion. It is not founded by any individual. Hinduism is God centred and therefore one can call Hinduism as founded by God, because the answer to the question 'Who is behind the eternal principles and who makes them work?' will have to be 'Cosmic power, Divine power, God'

Swami Vivekananda wrote:

There are these eternal principles, which stand upon their own foundations without depending on any reasoning, even much less on the authority of sages however great, of Incarnations however brilliant they may have been. We may remark that as this is the unique position in India, our claim is that the Vedanta only can be the universal religion, that it is already the existing universal religion in the world, because it teaches principles and not persons. [The Complete Works of Swami Vivekananda, III,

Swami Vivekananda wrote:

If you want to be religious, enter not the gate of any organised religion. They do a hundred times more evil than good, because they stop the growth of each one's individual development.... Religion is only between you and your God, and no third person must come between you. Think what these organised religions have done! What Nepoleon was more terrible than those religious persecutions? If you and I organise, we begin to hate every person . It is better not to love, if loving only means hating others. That is no love. That is hell! If loving your own people means hating everybody else, it is the quintessence of selfishness and brutality, and the effect is that it will make you brutes.-The Complete Works of Swami Vivekananda, Volume I,

Swami Vivekananda wrote:

Truth is of two kinds: (1) that which is cognisable by the five ordinary senses of man, and by reasonings based thereon; (2) that which is cognisable by the subtle, super-sensuous power of Yoga.

Knowledge acquired by the first means is called science; and knowledge acquired by the second is called the Vedas.

The whole body of super sensuous truths, having no beginning or end, and called by the name of Vedas, is ever existent. The Creator Himself is creating, preserving and destroying the universe with the help of these truths.

The person in whom this super-sensuous power is manifested is called a Rishi, and the super-sensuous truths, which he realises by this power, are called the Vedas.

This Rishihood, this power of super-sensuous perception of the Vedas, is real religion. And so long as this does not develop in the life of an initiate, so long is religion a mere empty word to him, and it is to be understood that he has not taken yet the first step in religion.

The authority of the Vedas extends to all ages, climes and persons; that is to say, their application is not confined to any particular place, time and persons.

The Vedas are the only exponent of the universal religion.

Hinduism is God centred.

Question: **How did Hinduism start and when did it begin?**

Reply Hinduism is God centred. Other religions are prophet centred. Hinduism is based upon Eternal Principles. Eternal principles apply to all human beings everywhere. The laws of physics exist and work all the time. The healing principle will get to work immediately the moment a little cut is sustained on a finger. No one can tell when this healing principle began or when it will end. It is there existing eternally, all pervading (available everywhere), omniscient (aware all the time and therefore healing principle gets to work when injury is sustained). (These simplified examples serve to understand God's power: omniscient, omnipresent, omnipotent).

Hinduism is based upon Eternal Principles. If a great scientist like Einstein, discovered or realized laws of physics, Hinduism would call him a great Rishi (Maharshi or seer of truth.) Such seers of truth are not confined to any one age or country. Self realized persons like Jesus Christ would be called Rishis (seers) and their teachings would be readily acceptable to those who properly understand the principles of 'Hinduism'. From the ancient times, many great Rishis achieved self-realisation through such practices as meditation and austerities and they realised knowledge concerning Eternal Principles. Their knowledge, taught to disciples, and eventually made available in written form, is known as the Vedas (Ved = knowledge), the scriptures upon which Sanatan Dharma (Hinduism) is based. Sanatan means eternal and Dharma means religion.

The word 'Hinduism ' does not appear anywhere in Hindu scriptures, The proper name for Hinduism is 'Sanatan Dharma' Sanatan = eternal Dharma = religion.

Hinduism is God centred whereas other religions are prophet centred. For this reason the whole of mankind has to abide by (or is affected by) the eternal principles. The question of acceptance or rejection of Hinduism by any individual simply does not arise, or is irrelevant. It is illogical to talk of conversion to Hinduism. It is like saying that the laws of physics (e.g.gravity) will apply to you only if you belong to an organization or organized religion.

[The ceremonies and rituals connected with Hinduism (and other religions) are designed to cultivate increased spirituality. At advanced level of spirituality, rituals and ceremonies are dispensed with]

Sri Madhusudana Sarasvati Wrote:

(Commentary Gita Ch.3, Shloka 16)

But he who has realised the Spreme Entity and does not derive pleasure from the senses, he on account of being self-fulfilled, does not incur sin even by not performing the rites which are thus the cause of the movement of the Wheel of the World.

From Brahadaranyaka Upanishad 1.4.10:

Even the gods cannot prevail against him (he who has realised the Spreme Entity). There need be no performance of any action even in the form of worship of gods for averting obstacles

Gita Ch. 3 Shloka 17:

The Blessed Lord said: But that man who rejoices only in the Self and is satisfied (only) with the Self, and is contended only in the Self - for him there is no duty to perform

Swami Vivekananda wrote:

[The Complete Works of Swami Vivekananda, III, Topic 'The Sages of India']

The very fountain-head of our religion is in the Vedas (Srutis) which are perfectly impersonal; the persons all come in the Smritis and Puranas- the great Avataras, Incarnations of God, Prophets, and so forth. [Note: Srutis means revealed knowledge; Smriti means memory, history]

And this ought also to be observed that except our religion (Sanatan Dharma; Hinduism), every other religion in the world depends upon the lives of some personal founder or founders. Christianity is built upon the life of Jesus Christ, Mohammedanism (Islam) upon Mohammed, Buddhism upon Buddha, Jainism upon the Jinas, and so on. It naturally follows that there must be in all these religions a good deal of fight about what they call the historical evidences of these great personalities.

If at any time the historical evidences about the existence of these personages in ancient times become weak, the whole building of the religion tumbles down and is broken to pieces. We escaped this fate because our religion is not based upon persons but on principles.

That you obey your religion is not because it came through the authority of a sage, no, not even of an Incarnation. Krishna is not the authority of the Vedas, but the Vedas are the authority of Krishna himself. His glory is that he is the greatest preacher of the Vedas that ever existed.

So with the other Incarnations; so with all our sages. Our first principle is that all that is necessary for the perfection of man and for attaining unto freedom is there in the Vedas. You cannot find anything new. You cannot go beyond a perfect unity, which is the goal of all knowledge; this has been already reached there, and it is impossible to go beyond the unity. Religious knowledge became complete when Tat Twam Asi (Thou art That) was discovered, and that was in the Vedas.

What remained was the guidance of people from time to time according to different times and places, according to different circumstances and environments. People had to be guided along the old, old path and for this these great teachers came, these great sages. Nothing can bear out more clearly this position than the celebrated saying of Sri Krishna in the Gita : "Whenever virtue subsides and irreligion prevails, I create Myself for the protection of the good; for the destruction of all immorality I am coming from time to time."

What follows? That on the one hand, there are these eternal principles, which stand upon their own foundations without depending on any reasoning, even much less on the authority of sages however great, of Incarnations however brilliant they may have been. We may remark that as this is the unique position in India, our claim is that the Vedanta only can be the universal religion, that it is already the existing universal religion in the world, because it teaches principles and not persons

No religion built upon a person can be taken up as a type by all the races of mankind. In our own country we find that there have been so many grand characters; even in a small city many persons are taken up as types by the different minds in that one city. How is it possible that one person as Mohammed, or Buddha or Christ, can be taken up as the one type for the whole world, nay, that the whole of morality, ethics, spirituality, and religion can be true only from the sanction of that one person, and one person alone?

Now the Vedantic religion does not require any such personal authority. Its sanction is the eternal nature of man, its ethics are based upon the eternal solidarity of man, already existing, already attained and not to be attained.

The Hindu can worship any sage and any saint from any country whatsoever, and as a fact we know that we go and worship many times in the churches of the Christians, and many times in the Mohammedan mosques and that is good. Why not? Ours, as I have said, is the universal religion. It is inclusive enough, it is broad enough to include all the ideals. All the ideals of religion that already exist in the world can be immediately included, and we can patiently wait for all the ideals that are to come in the future to be taken in the same fashion, embraced in the infinite arms of the religion of the Vedanta.

Gita Techniques of Controlling The Mind

The mind is the seat of feelings which are technically superior to the senses. But unfortunately it is usually the senses that mould the feelings. But, for any spiritual exercise to succeed, the senses must be subdued first. For that their immediate bosses, the feelings, must become sufficiently good and strong. That means, again, the mind; the seat of those feelings should be properly trained and strengthened. Thus, though the mind is, by nature, very restless and uncontrollable, its disciplining assumes primary importance in the practice of any earnest spirituality.

Kathopanishad (see my article: The Immensity of the Hindu Scriptures Part 1 Part 2) says ìKnow the soul as the rider and the body as the chariot to which the senses are yoked like horses: The mind works like the reins with which the charioteer, viz. the understanding holds the horses, i.e. the senses, in check. The road is the material world in which the senses move. If the reins are not held wisely and firmly, the senses, like wild horses, will get out of control and the chariot will not reach the destination. But if the man is wise and controls his mind, the senses behave like good horses and the rider safely reaches the end of his journeyî

Gita's Techniques:

In the Bhagvad Gita, Chapter 6, Shloka 35 Lord Krishna says to Arjuna:

"Asamsayam mahabaho mano durnigraham calam
Abhyasena to kaunteya vairagyena ca grhyate."

"Doubtless O mighty armed, the mind is restless and hard to control but by practice and non-attachment, O son of Kunti, it can be controlled." In my opinion the Lord has given us via Arjuna the secret of controlling our mind which remains ever so restless. But before one strives to understand what the Lord is saying, one must be able to recall what Arjuna asked in previous Shlokas. In Shlokas 33 and 34 of Chapter 6 of The Bhagvad Gita Arjuna had talked about the restless nature of mind and hence, he had told the Lord that the mind is as hard to control as the wind. In the above cited shloka the Lord gives Arjuna the technique of controlling the mind.

However, first the Lord agrees with Arjuna that the mind is not easy to control and then the Lord gives us via Arjuna two important means to control the mind. The first one is Practice and the second one is Non-attachment.

Techniques Explained

Now let us try to understand these two techniques. Why do we find it hard to control our minds? Because we have become slave to our minds. We have completely surrendered ourselves to the bent of our minds. The Lord says we can change our old habits if we so desire. The uncontrollable and restless mind can be controlled and made calm by earnest and persistent practice. What is Practice? A consistent attempt.

To wean the mind from its old habit of restlessness requires regular and persistent attempt to draw it towards someone who is always at peace. Who is that someone? God who is always at peace. Mind becomes pacified as it gets drawn to God. Lord Krishna however cautions that the practice alone may not work because the mind runs after those objects to which it has been attached. What should we do then? The Lord gives us the second watchword - "Non-attachment". How? Tell your mind that you as the soul are its boss and you have experienced the evils of such attachments of the mind. You have to remind the mind of these evils every time it wanders. Ask your mind what had it achieved by running after worldly attachments? More pain than pleasure? Is there any worldly relation that is not based on selfishness? Is there anything in the world that has given your mind everlasting pleasure? Remind your mind about all the sufferings due to attachments. Thus, you will see that when all the worldly attachments are put down through discrimination, the mind slowly but surely comes under control. The essence of Lord's message is that if we want to succeed in the practice of meditation for controlling our mind, we have to learn the practice of non-attachment.

Practical Hints: Even if you are convinced with all that is said above, it may be very difficult for you to adopt a nonchalant attitude towards everything you possess ant related to. Many times the very properties of the elements with which we are made, offer great resistance to all our attempts at practicing non-attachment. They persuade us to neglect all philosophy and logic and make us attached to the worldly possessions. But, it is here that you should exercise your free will, put up a strong fight against the destructive in the form of determined practice against the seductive influence of those basic elements. In such a practice you may give a fair trial to the following practical hints:

1. At the end of anything important you acquire, get in the habit of saying to yourself, ìThis is not mine and I am not the doer. Everything belongs to God and He is the real doerî. By repeating these words again and again, and as often as required, saturate your psychology and entire being with the attitude of non-doer ship and non-ownership. Always by thinking that you are a garden-keeper, but not the owner of the garden; an office clerk, but not the proprietor of the office. Then it will yield you good results in your experiment of eliminating attachment to worldly possessions and relations. For when the things are not yours, and when you are not the doer, what attachments can you have to them?

2. You should look at everything you come across in your lives dispassionately and do any work for its own sake, as matter of duty but not wishing for the fruit of your effort. For example, love the child for the sake of love. Bring him up as your parental duty. There is no harm in doing so; but to give your mind to him and have attachment with him is undesirable. And last but not the least;3. You must first bring under your complete control the triple weakness of fury, fear and fondness. Your inner nature should be so trained as to remain unaffected by pain and pleasure, and honour and dishonour. You should neither rejoice nor hate and renounce both good and evil. You must be the same both to a friend and a foe and be contented and devoted to God. You must thus raise yourself above the ups and downs of life, conquer the senses and be satisfied with divine grace. Then follows the quality of non-attachment mentioned above as stated in the Bhagvad Gita: ìHe who is not perturbed mentally in sorrows, who does not crave for happiness, and who is free from passion, fear and anger, is the sage of stable mind. (II-56)î.

Ten commandments of peace of mind

On several occasions in various temples I have been asked to speak on the ways and means to attain peace of mind, the most sought after objective/commodity of human race since time immemorial. In the modern age especially in North America it would appear that most of us are in a state of perpetual restlessness despite enjoying good health care and basic economic security. Analysing the causes of this restlessness has led me to find ten solutions to attain peace of mind. I have called them "ten commandments" because they need to be followed religiously if we are sincere in achieving perfect peace of mind. Here they are with brief explanations;

1. Do not interfere in others' business unless asked - Most of us create our own problems by interfering too often in others' affairs. We do so because somehow we have convinced ourselves that our way is the best way, our logic is the perfect logic and those who do not conform to our thinking must be criticized and steered to the right direction, our direction. This thinking denies the existence of individuality and consequently the existence of God. God has created each one of us in a unique way. No two human beings can think or act in exactly the same way. All men or women act the way they do because they are prompted that way by the God within them. There is God to look after everything. Why are you bothered? Mind your own business you will keep your peace.

2. Forget and forgive - This is the most powerful aid to peace of mind. We, often develop ill feeling inside our heart for the person who insults us or harms us. We nurture grievances. This, in turn results in loss of sleep, development of stomach ulcer and high blood pressure. The insult or injury was done once but nourishing of grievance goes on forever by constantly remembering it. Get over this bad habit. Believe in the justice of God and the doctrine of Karma. Let Him judge the act of the one who insulted you. Life is too short to waste in such trifles. Forget, forgive and march on.

3. Do not crave for recognition - This world is full of selfish people. They seldom praise anybody without selfish motive. They may praise you today because you are in power but no sooner you are powerless they will forget your achievement and start finding faults in you. Why do you wish to kill yourself in striving for their recognition? They are not worth it. Do your duties ethically and sincerely and leave the rest to God.

4. Do not be jealous - We all have experienced how jealousy can disturb our peace of mind. You know you work harder than your colleagues in the office but they get promotions, you do not. You started a business several years ago but you are not as successful as your neighbor whose business is only one year old. There are several examples like these in every walk of life. Should you be jealous? No, remember everybody's life is shaped by his previous Karma which has now become his destiny. If you are destined to be rich, not all the world can stop you. If you are not so destined, no one can help you either. Nothing will be gained by blaming others for your misfortune. Jealousy will not get you anywhere, will only give you restlessness.

5. Change yourself according to the environment - If you try to change the environment single handedly, the chances are you may fail. Instead, change yourself to suit the environment. As you do this, even the environment which has remained unfriendly for you will mysteriously appear to be congenial and harmonious.

6. Endure what cannot be cured - This is the best way to turn a disadvantage into an advantage. Every day we face numerous inconveniences, ailments, irritations and accidents which are beyond our control. We must learn to put up with these things. We must learn to endure them cheerfully thinking, "God will it so, so be it". God's logic is beyond our comprehension. Believe it and you will gain in patience, in inner strength, in will-power.

7. Do not bite more than you can chew - This maxim needs to be remembered constantly. We often tend to take more responsibilities than we are capable to carry out. This is done to satisfy our ego. Know your limitations. Why take on additional loads that may create more worries? You cannot gain peace of mind by expanding your external activities. If you have extra time, then spend it in an inward life of prayer, introspection and meditation. This will reduce those thoughts in your mind, that make you restless. Fewer the thoughts, greater is the peace of mind.

8. Meditate regularly - Meditation makes the mind thoughtless. This is the highest state of peace of mind. Try and experience. If you meditate earnestly for half an hour every day, you will tend to become calm during the remaining twenty three and a half hours. Your mind will not be disturbed as much as before. You must gradually increase the period of daily meditation. You may think this will interfere with your daily work. On the contrary, this will increase your efficiency and you will turn out more work in less time.

9. Never leave the mind vacant - Empty mind is the devil's workshop. All evil deeds start in the mind. Keep your mind occupied in something positive, something worthwhile. Actively follow a hobby. Do something that holds your interest. You must decide what you value more; money or peace of mind. Your hobby, like social work or temple work may not always earn you more money but you will have a sense of fulfillment and achievement. Even if you are resting physically, occupy yourself in healthy reading or mental chanting of God's name (Japa).

10. Do not procrostinate and never regret - Do not waste time in wondering "should I or shouldn't I?" Days, weeks, months and years may be wasted in that futile mental debating. You can never plan enough because you can never anticipate all future happenings. Always remember God has His own plan too. Value your time and do things. It does not matter if you fail the first time. You can rectify your mistakes and succeed the next time. Sitting back and worrying will lead to nothing. Learn from your mistakes but do not brood over the past. DO NOT REGRET. Whatever happened was destined to happen only that way. Take it as the will of God. You do not have the power to alter the course of God's will. Why cry over the spilt milk?

MAY GOD HELP YOU REMAIN AT PEACE WITH YOURSELF AND THE WORLD

OM SHANTI SHANTI SHANTI

| **MARRIAGE** SAVINGS PLAN

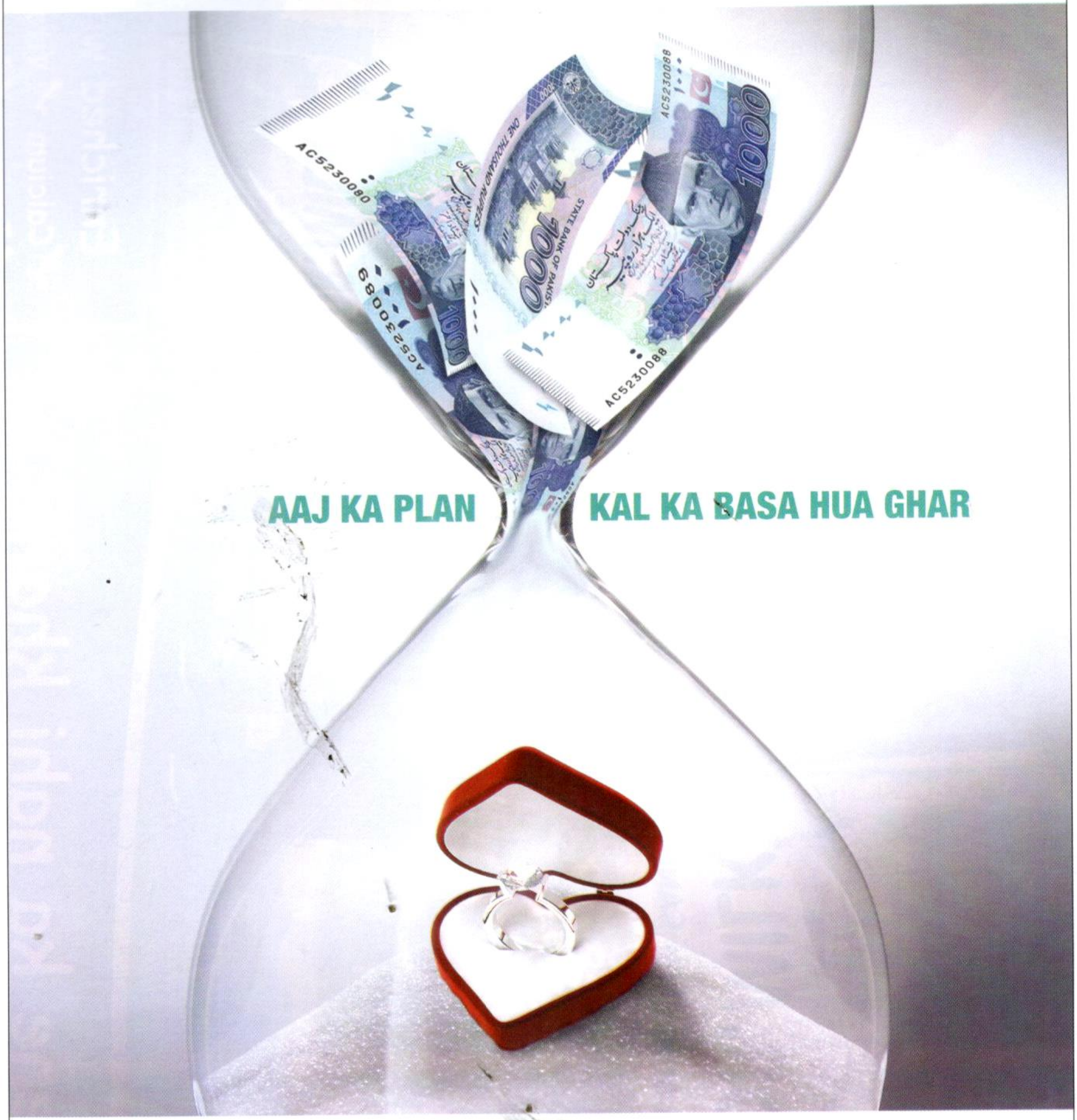

EFU Life offers you comprehensive financial planning solutions for your future. Whether you require funds for your child's education and marriage, or your retirement, our products give you the opportunity to plan for your future, today.

Start planning ***now*** for your ***tomorrows*** with EFU Life – Zaroori Hai

Toll Free No: 0800-33800 | www.efulife.com

efu
LIFE
Zaroori Hai

Blitz DDB

EFU Life is registered and supervised by the Securities and Exchange Commission of Pakistan.

Sweet Hill
Re.1/-
Sweet Hill
60 Pcs.
DR. MILK
MILK SOFT CANDY
CALCIUM
VITAMINS
IRON
PROTEIN
DR. MILK
DR. MILK
MILK SOFT CANDY
Doodh peene ka nahi khane ka
Enriched with
Calcium
Vitamins
Iron
Protein

Super Consciousnes Spirit

میرا دھرم کیا ھے؟

پہلے یہ تو جانو کہ تم ہو؟ عام طور تو تم اپنے آپ کو ایک مانتے ہو، لیکن یہ سچ نہیں ہے۔ تم ایک نہیں بلکہ دو ہو۔ ایک جیو Individual Soul جو چیتن Supra Conciousness, Sprit کا ایک انش (جُز یا Part) ہے اور دوسرا سریر، جسم، دیہہ یا Body جو پرکرتی Premordial Nature یا جڑ MATTER کا ایک انش ہے۔ یعنی تم بیک وقت چیتن انش اور جڑ انش ہو۔ تمہاری مرتیو کے بعد بھی تم یہی دو بنے رہتے ہو۔ اُس وقت تمہارا یہ ظاہری جسم ستھول شریر Gross Body تو بلاشبہ نشٹ ہو جاتا ہے، لیکن باطنی جسم، سُوکشم شریر Subtle Body قائم رہتا ہے۔ اس شریر یا جسم کے بھی الگ الگ اقسام ہیں، جیسے ستھول، سُوکشم، کارن، یا تنا شریر وغیرہ وغیرہ۔ مرتیو پر کچھ عرصے کیلئے ایک ستھول شریر تو چھوٹ جاتا ہے، پھر ایک دوسرا نیا ستھول شریر ملتا ہے، مگر چیتن انش اور جڑ انش لازم اور مظلوم ہیں۔ ان دو کے بغیر تم ہو ہی نہیں سکتے۔ تم جس لوک میں پہنچو، سورگ لوک، نرک لوک، دیولوک، پتر لوک، برہم لوک چاہے گولوک میں پہنچو، ان دو انشوں والے ہی ہو کر رہو گے۔ حالانکہ چیتن انش کے بغیر جڑ انش کوئی بھی کام یا کریا کرنے کے قابل نہیں ہے۔ پھر بھی ان دونوں کے دھرم الگ الگ ہیں۔ چیتن انش کو اپنے انشی میں مل کر ایک ہونے کیلئے اس جڑ انش کے سہارے کی لازمی ضرورت ہے۔ اس طرح جڑ انش کو اپنے انشی کی سیوا چاکری کرنے کیلئے یا اسی میں ضم ہو جانے کیلئے چیتن انش کی لازماً ضرورت رہتی ہے۔ کام دینے کیلئے جڑ انش کو پانچ گیان اندریاں Organs of Peception اور پانچ کرم اندریاں Organs of Action یہ بھی کرن External Instruments اور من، چت، بدھی اور اہنکار Ego یہ چار انتہکرن InternalInstruments ملے ہوئے ہیں۔

ایک بڑی نرالی، وچتر Mysterious بات یہ ہے کہ تم دو کے علاوہ تمہارے ہی اندر ایک تیسری ستا یا ہستی بھی سدا موجود رہتی ہے، جس کا علم یا گیان تمہیں ہوتا ہی نہیں ہے۔ سُن کر یا پڑھ کر تم اس حقیقت کو مان تو لیتے ہو مگر نہ تو تم اسے پہچانتے ہو اور نہ ہی کبھی اسکا مشاہدہ کیا ہوتا ہے۔ ویسے تو وہ ہر جگہ موجود ہے، تو بھی اس کا مخصوص مقام تمہارا، ہر ایک کا ہردیہ ہی ہے۔ وہ ایک اور واحد ہوتے ہوئے بھی سب میں سدا موجود رہتا ہے۔ تمہارے ان دونوں انشوں کا بنیادی سبب Cause بھی وہی ایک ہے۔ وہ کبھی کبھی اپنی موجودگی کا تمہیں احساس بھی کراتا رہتا ہے، مگر تم اسے کچھ اور سمجھ لیتے ہو۔

دھرم تو صرف ایک ہی ہے، جو سناتن Eternal ہے۔ تمہیں چیتن انش کے ذریعے جڑ انش سے ایسے سادھن، عمل یا کام کرنے ہیں، جن سے اس تیسری ستا کو تم پا سکو، اس کا ساکشاتکار یا مشاہدہ کر سکو، اُسی کے ہو جاؤ، اُسی میں تم اپنی الگ یا انفرادی ستا یا وجود کو ضم یا لیہ کر سکو اور اسی میں مل کر ایک ہو جاؤ۔ یہی تمہاری زندگی کا ایک واحد لکش Aim ہونا چاہیے۔ اس لکش کو پانے کے اپائے، راستے یا سادھن بیشمار ہیں، جن میں سے جو بھی سادھن تمہیں سب سے زیادہ آسان اور موزون لگے، اسی پر چلو۔ لیکن ایسا کرنے سے پہلے ضروری ہے کہ تم اسے پانے کا مضبوط ارادہ، درڑھ نشچیہ کر کے پھر قدم بڑھاؤ، ورنہ کامیابی نہیں ملیگی۔ اس میں کامیابی ہونے پر تمہیں پھر کسی بھی بات کی کمی نہیں رہیگی۔

تیرے چرنوں کی بھکتی ، ھے رام مجھے دے دو
وانی میں بھی شکتی ، ھے رام مجھے دے دو

میں بھول ا ھوا راھی ، نھیں کوئی سھارا ھے
منجھ دار میں ھے کشتی ، اور دور کنارہ ھے
مجھے منزل مل جائے ، وہ دھام مجھے دے دو.....

اس جگ سے کیا لینا ، میں جگ کا ستایا ھوں
ٹھکرا کے دنیا کو ، تیری شرن میں آیا ھوں
پربھو تیرا گن گان کروں ، وہ گیان مجھے دے دو..

تیرے نام کی وہ مستی ، مجھے ایسی چڑھ جائے
پل پل تیرا نام رٹوں ، یوں الفت بٹ جائے
خاموش رھوں پی کر ، وہ جام مجھے دے دو..........

شری رام ، جئے رام ، جئے جئے رام
سنکٹ موچن ، جئے ھنومان
جئے ھنومان ، جئے ھنومان

سے من روپی کھو پراشدھ اور پویتر ہوجاتا ہے اور پرساد کے طور پر استعمال ہوتا ہے۔ روایتی ابھیشیک (بھگوان کی مورتی کو اشنان کرانے) کے وقت دودھ، شہد، دہی، ناریل کا پانی، چندن کی اپٹن، بھسم وغیرہ بھگوان کے اوپر ڈالے جاتے ہیں۔ اس سامگری کی ہر چیز کی اپنی اپنی خاصیت ہے جو بھگت کو ملتی ہے۔ ناریل کا پانی چڑھانے سے سادھک کی آدھیاتمک ترقی ہوتی ہے۔ ناریل پر بنے ہوئے تین نشانات سے اس کو تین آنکھوں والے بھگوان شو کی علامت بھی سمجھا جاتا ہے، جس سے یہ مانا جاتا ہے کہ یہ ساری کامنائیں پوری کرتا ہے۔

ویسے بھی ناریل نشکام سیوا کا ایک نمونہ ہے، علامت ہے۔ اس کا ایک ایک حصہ یعنی تنہ، پتے، پھل، چھال غیرہ چھپرے، چٹائیاں، مٹھائیاں، تیل، صابن وغیرہ بنائے جاتے ہیں۔ یہ زمین میں سے نمکین پانی لیکر اسے میٹھا بنا لیتا ہے، جا مریضوں کے لئے صحت بخش ہے۔ اسے دوائیوں کے لئے بھی استعمال کیا جاتا ہے۔

ہم ''اوم'' کا کیرتن کیوں کرتے ہیں؟

''اوم'' کا کیرتن chanting سب سے زیادہ کیا جاتا ہے، جس کا نہ صرف کیرتن کرنے والے کے من اور شریر Body پر بڑا اچھا اثر پڑتا ہے بلکہ وہاں کے ماحول پر بھی اثر پڑتا ہے زیادہ تر منتر اور وید کی پرارتھنائیں لفظ ''اوم'' سے شروع کرتے ہیں سارے شبھ اور پویتر کرم اوم کا اُچارن کر کے شروع کئے جاتے ہیں۔ کسی کا سواگت ستکار کرتے وقت اوم یا ہری اوم کہا جاتا ہے۔ اسے منتر کے دُہرایا جاتا ہے، اور اس کا دھیان بھی کیا جاتا ہے اس کے آکار Form کی اُپاسنا اور پوجن کیا جاتا ہے اور اسے شبھ کا پرتیک Sign مانا جاتا ہے۔ اوم ایشور کا ایک پراکرت نام ہے۔ یہ ''ا، اوم'' تین حرفوں کا بنا ہوا ہے بولنے والا کوئی بھی لفظ گلے سے نکالتے وقت ''ا'' آواز سے شروع ہوتا ہے۔ پھر ہونٹوں پر آکر ''ا'' ہوتا ہے اور جب ہونٹ بند ہوتے ہیں تو ''م'' کی آواز بجتی ہے۔ یہ تین حرف (ماترائیں) تین اوستھاؤں جاگرت، سوپن اور سشوپتی، تین دیو برھما، وشنو اور شو، تین وید رگ، یجر اور سام، تین لوک World بھور، بھوو اور سوہ کی علامت ہیں وغیرہ وغیرہ۔ ایشور یہ بس کچھ ہے اور ان سے پرے ہے۔

نرگن اور نراکار Attributeness & Formless برھم، اوم کے دو شبدوں کی درمیانی خاموشی کی علامت ہے۔ اوم کو ''پرنو'' Pranava بھی کہا جاتا ہے جس کا مطلب ہے۔ ''وہ (علامت یا آواز) جس سے ایشور کی استوتی Praise کی جاتی ہے۔ ''ویدوں کا سارا سار Essence اس اوم میں سمایا ہوا ہے۔ کہا جاتا ہے کہ ایشور نے ''اوم اور اتھ'' کا اُچارن کر کے اس جگت کی سرشٹی (تخلیق) کی ہے۔ اسی لئے ہم ہر شبھ Auspicious کام اوم کا اُچارن کر کے کرتے ہیں۔ اوم اس طرح اُچارن کیا جائے جو اس کی آواز گھنٹے کی گونج جیسی ہو۔ الگ الگ مقاموں پر اوم الگ الگ طریقوں سے لکھا جاتا ہے۔ جو سب سے عام ہے وہ بھگوان گنیش کی علامت ہے لہذا اوم ہی سب کی علامت ہے یعنی زندگی کا سادھن اور اس کا پھل یہ جگت اور اس کا ادھار ستیہ، جڑ اور چیتنا اور نراکار کے سارے آکار وغیرہ۔ گیتا میں اسے بھگوان کی ایک وبھوتی مانا گیا ہے۔ اس ایک لفظ کا اُچارن کرتے ہوئے جو شخص اپنی دیہہ کا تیاگ کرتا ہے، وہ واپس اس سنسار میں دوبارہ جمن لے کر نہیں آتا۔ اوم کی مہما نہ قابل بیان ہے۔

ہم ''آرتی'' کیوں کرتے ہیں؟

بھگوان کی ہر پوجا بھجن کیرتن کی سماپتی پر، چاہے کسی آدرنیہ مہمان یا سنت کی آمد پر ہم ''آرتی'' کرتے یا اُتارتے ہیں۔ اس کے ساتھ گھنٹی بھی بجائی جاتی ہے اور کبھی کبھی ساز اور تالی بجاتے ہوئے گائی جاتی ہے۔ یہ پوجا کے سولہ اُپچارن میں سے ایک ہے۔ بھگوان جو، بذات خود پرکاش سوروپ ہیں، ان کے سامنے آرتی کی تھالی، جس میں چراغ روشن کر کے اسے سیدھے ہاتھ میں لیکر، گھڑی کی سوئی کی طرح گول گھمایا جاتا ہے۔ باری باری اسے بھگوان کی وگرھ (مورتی) کے الگ الگ انگوں Parts کے سامنے گھما کر پھر پورے وگرھ کے سامنے گھمائی جاتی ہے۔ آرتی کرتے وقت ہم با آواز بلند یا من کے اندر پرارتھنا کرتے ہیں، یا پھر بھگوان کے روپ کا دھیان کرتے ہیں جو روشنی میں نظر آتا ہے۔ آرتی پوری ہونے کے بعد ہم اپنے ہاتھ دیپک کے شعلے پر گھما کر اپنی آنکھوں اور سر پر لگاتے ہیں۔ ھم سب بچپن سے ہی آرتے میں شریک ہوتے آرہے ہیں اب اس کا مفہوم بھی جان لینا چاھئے۔ ابھیشیک کے ذریعے پریم سوروپ بھگوان کی پوجا پھل وغیرہ پیش کرنے کے بعد ہم بھگوان کی سندرتا اور مہما کا درشن کرتے ہیں۔ دیپک کے پرکاش میں ہم بھگوان کے انگ انگ کا درشن کرتے ہیں، اور اپنے من کو ان میں لگاتے ہیں۔ یہ بھگوان کی سندرتا کا خاموشی سے کھلی آنکھوں سے دھیان ہے۔ آرتی گانا، تالیاں بجانا اور گھنٹی بجانا وغیرہ آنند اور شبھ کی علامت ہیں، درشن کے ساتھ ہوتے ہیں۔ اکثر طور آرتی میں کافور کو استعمال کیا جاتا ہے، جو جل جانے کے بعد کوئی راکھ نہیں چھورتا ہے۔ ہمیں اپنی واسناؤں کو اسی طرح نشٹ کرنا ہے، تاکہ اھنکار کا لیس ماتر بھی باقی نہ رہے، جو ہمیں بھگوان سے الگ کرتا ہے۔ یہ کافور اپنے آپ کو جلا کر خوشبو دیتا ہے۔ اسی طرح گرو کی یا سماج کی سیوا میں اپنا سب کچھ قربان کر کے ہمیں پریم کی خوشبو پھیلانی چاھئے۔ آرتی کرتے ہوئے ھمیں اپنی آنکھیں بند کر کے اسی بھگوان کے وگرھ کا درشن اپنے اندر موجود بھگوان کا درشن کرنا چاھئے، کیوں کہ ھمارا اندر ہی بھگوان کا نج مندر ہے۔ جس طرح پوجاری آرتی کے دیپک کی روشنی سے ہمیں بھگوان کا درشن کراتا ہے، اسی طرح گرو بھی گیان کے پرکاش سے ہمیں انتریامی ایشور کا درشن کراتا ہے۔ آرتی پر ہاتھ گھمانے وغیرہ سے مراد ہے کہ ہم بھگوان سے پرارتھنا کرتے ہیں کہ ھماری درشٹی دویہ Divine vision ہو اور ہماری بدھی میں بھی شبھ وچار پیدا ہوں۔ فلسفے کے حساب سے سوریہ، چندرما، آسمانی بجلی، ستارے اور آگ یہ روشنی کے قدرتی ذرائع ہیں، جس کا واحد ذریعہ خود ایشور ہی ہے۔ یہ جگت ان ہی کے آدھار پر قائم اور روشن ہے۔ آرتی کرتے ہوئے ہم بھگوان کے اسی سوروپ کا دھیان کرتے ہیں جو سارے پرکاش کا آدھار ہے اور گیان اور جیوں کی علامت ہے۔ سوریہ بدھی کا ابھیمانی دیو Presiding Deity ہے، چندرما من کا اور اگنی وانی Speech کا۔ بھگوان جو دریہ چیتن ہے وہی ان کو روشن کرتا ہے۔ اس کے بغیر من، بدھی اور وانی بیکار ہیں، لیکن بھگوان ان سب سے پرے Beyond ہے۔ اسی لیے ہم آرتی کرتے ہیں تاکہ ھمارے من، بدھی اور وانی بہتر کام کر سکیں۔ پوجا میں کوئی کمی رہ جاتی ہے تو وہ آرتی کرنے سے پوری ہو جاتی ہے۔ آرتی کو ''نراجن'' بھی کہتے ہیں۔

ہماری چند دھارمک روایات اور ان کا مفہوم-۷

سوامی چنمیہ آنند

ہم مندر میں شنکھ کیوں بجاتے ہیں؟

جب شنکھ Conch بجایا جاتا ہے تو آدی شبد Primodial Sound اوم گونجتا ہے۔اوم وہ شبھ شبد ہے جس کا اُچارن ایشور نے اس کل کائنات کی تخلیق سے پہلے کیا تھا۔ یہ شبد اس جگت اور اس کی بنیاد پرم ستیہ کی علامت ہے۔ایک کتھا کے مطابق راکشس شنکھ اسر نے دیوتاؤں کو اور ویدوں کو جیت کر سمندر کی تہہ میں چلا گیا۔ دیوتاؤں کی پرارتھنا پر بھگوان نے متسیہ اوتار یعنی ایک مچھلی کے روپ میں نمودار ہوکر، شنکھاسر کو مار ڈالا۔ پھر بھگوان نے اسی اسر کے کان اور سر کی شنکھ نما ہڈی کو پھونک کر بجایا تو اومکار کی گونج ہوئی، جس سے، وید پرگٹ ہوئے۔ ویدوں میں سمایا ہوا سارا گیان اوم کا ہی وستار Elaboration ہے۔شنکھاسر کے نام سے ہی اس کو شنکھ کہا گیا ہے۔ جو شنکھ بھگوان نے بجایا تھا اسکا نام پانچ جنیہ ہے، جو بھگوان کے چار ہاتھوں میں سے ایک میں سدا رہتا ہے۔شنکھ، چار پرشارتھوں یعنی دھرم، ارتھ، کام اور موکش میں سے دھرم کی علامت ہے، لہذا شنکھ کی گونج پاپ پر پنیہ کی جیت کی بھی علامت ہے۔شنکھ کو دوسرے سازوں کے ساتھ پوجا کے وقت اسلئے بجایا جاتا ہے تا کہ باہر شور اور اندر کے منفی خیالات پوجا کے دوران خلل نہ ڈالیں۔ دور قدیم میں لوگ چھوٹے چھوٹے گاؤں میں رہا کرتے تھے۔ہر گاؤں میں کئی چھوٹے دیو مندر ہوتے تھے، مگر خاص مندر ہوتا تھا۔ آرتی کے دوران چاہے خاص قسم کی پوجاؤں کے بعد اور دوسرے شبھ موقعوں پر شنکھ بجایا جاتا تھا، جس کی گونج پورے گاؤں میں سنائی دیتی تھی۔ اس وقت جو لوگ مندر میں نہیں گئے ہوتے تھے وہ کچھ وقت کے لئے سارے کام کاج چھوڑ کر ایشور کو یاد کر کے اسے من ہی من نمسکار کرتے تھے، اور ان کے بھاؤ میں ایشور بھکتی پیدا ہو جاتی تھی۔شنکھ کو نادبرھم Sound form of God، وید، اوم، دھرم، وجیہ اور شبھ کی علامت مانتے ہوئے مندر میں چاہے گھر میں بھگوان کی مورتی کے ساتھ رکھا جاتا ہے۔ اس کے ذریعے بھگتوں کے من کو پرم ستیہ کی طرف لگانے کے لیے تیرتھ جل Sanctified Wate بھی دیا جاتا ہے۔شنکھ کی پوجا کرتے وقت یہ منتر پڑھا کرتا ہے۔

یعنی میں پنچ جنیہ شنکھ کو نمسکار کرتا ہوں، جو سمندر سے پیدا ہوا ہے جسے بھگوان وشنو اپنے ہاتھ میں لئے ہوئے ہیں، اور جس کی دیوتا پوجا کرتے ہیں۔

ہم شانتی لفظ کا اُچارن تین بار کیوں کرتے ہیں؟

شانتی یعنی امن، سکون Peace ہر انسان چاہے ہر جاندار کی فطری حالت ہے۔ شور یا غل یا تو دوسرے پیدا کرتے ہیں یا ہم خود۔ جب تک کوئی آواز نہیں کرتا ہے تب تک وہاں شانتی پہلے سے ہی ہوتی ہے۔ ہماری ساری گڑبڑ کے نیچے شانتی چھپی ہوئی ہے۔ جب شور شرابہ ختم جاتا ہے، تو شانتی کا مشاہدہ ہوتا ہے، جو پہلے سے ہی وہاں موجود تھی۔ جہاں شانتی ہے وہیں خوش (سکھ) ہے۔ لہذا ہر کوئی اپنی زندگی میں شانتی چاہتا ہے پھر بھی اندرونی چاھے بیرونی شانتی پانا بیحد کٹھن ہے کیوں کہ وہ ہماری اپنی گڑبڑ Agitation سے ڈھکی ہوئی ہے۔مشکل سے کوئی ایک آدھا بیرونی شور شرابے کے بیچ اندرونی طور شانت رہنے میں کامیاب ہوسکتا ہے۔ شانتی کے لئے ہم پرارتھنا کرتے ہیں۔ بیرونی خلل کے باوجود پرارتھنائیں کرنے سے ہماری تکلیفیں دور ہوتی ہیں اور ہم اندرونی شانتی پاتے ہیں۔ ہماری ایسی پرارتھنائیں تین بار شانتی کا اچارن کر کے سماپت ہوتی ہیں۔ یعنی اوم شانتی، شانتی، شانتی۔ ہمارا اعتماد ہے کہ تری وریم ستیم یعنی جو بات تین بار کہی جائے وہ سچ ہوجاتی ہے۔ کسی بات کو زور دینے کے لیے ہم اسے تین بار دہراتے ہیں شانتی کی شدید کامنا کے لئے ہم تین بار شانتی کا اُچارن کرتے ہیں۔ سارے وگھن، دکھ اور مسائل تین وجاہات سے پیدا ہوتے ہیں جن کو تریہ تاپ کہتے ہیں۔ جو ہیں (1) ادھی دیئوک جیسے زلزلہ، سیلاب، آتش فشاں کا پھٹنا وغیرہ، جن کے آگے ہمارا کوئی بس نہیں چلتا اور جنہیں ہم قدرتی آفات کہتے ہیں (2) ادھی بھوتک جیسے حادثات، جرائم، آلودگی امراض وغیرہ جن کا ہمیں علم ہے اور (3) آدھیاتمک یعنی مرنے کے بعد ہمارا کیا ہوگا، واپس اس زمین پر پیدا ہونا پڑیگا، نرک میں جانا ہوگا یا مکتی ہوگی۔ ہم ان دکھوں سے چھوٹنے کے لئے کم از کم پوجا کے بعد یا خاص موقعوں پر تین بار شانتی کا اچارن کرتے ہیں اور اس سے یہ دکھ یا تو دور ہوجاتے ہیں یا کم ہو جاتے ہیں۔ پہلے اس کا زور سے اُچارن کیا جاتا ہے جو ان دیکھی شکتیوں کے لئے ہے، پھر کچھ دھیرے سے جو اپنے اردگرد کے ماحول کے لئے ہے اور تیسری بار بالکل دھیرے سے جو خود اپنے لئے ہے۔ تین بار شانتی کا اُچارن کرنے سے یہ مراد بھی ہے کہ اس پرتھوی لوک، انترکش اور دیولوک تینوں جگہ شانتی ہو۔ (ویسے جو خاص شانتی منتر ہے اس کے ذریعے ہم سارے لوکوں چاہے وہاں بسنے والے جیووں کی شانتی کی پرارتھنا کرتے ہیں)

ہم ناریل کیوں بھینٹ کرتے ہیں ؟

مندروں میں عام طور پر ناریل کثرت سے چڑھایا جاتا ہے۔ کسی تہوار پر، شادی کے وقت، نئی گاڑی یا نئے مکان کے مہورت کے وقت ناریل کا استعمال کیا جاتا ہے "ہون" کے دوران ناریل آھوتی طور پر اگنی میں ڈال دیا جاتا ہے ناریل کو توڑ کر بھگوان کو بھوگ لگانے کے بعد اسے پرساد کے طور پر بانٹا جاتا ہے۔ پوجا میں استعمال کرنے سے پہلے ناریل کی اوپر کی چوٹیوالے بال Fibre چھوڑ کر باقی سب ہٹا دئے جاتے ہیں۔ ناریل پر بنے ہوئے نشانات سے وہ انسانی کھوپڑی جیسا لگتا ہے۔ اس ناریل کو توڑنا، اپنے اھنکار ego کو توڑنے کی علامت ہے۔ اس کا پانی ہماری واسناؤں کی علامت ہے اور کھوپرا جو من کی علامت ہے، یہ دونوں بھگوان کو ارپن کئے جاتے ہیں۔ بھگوان کو چھو لینے

گُرو نانڪ ديو

آيو لال جهولي لال (اَمر اُڏيرو لال صاحب)

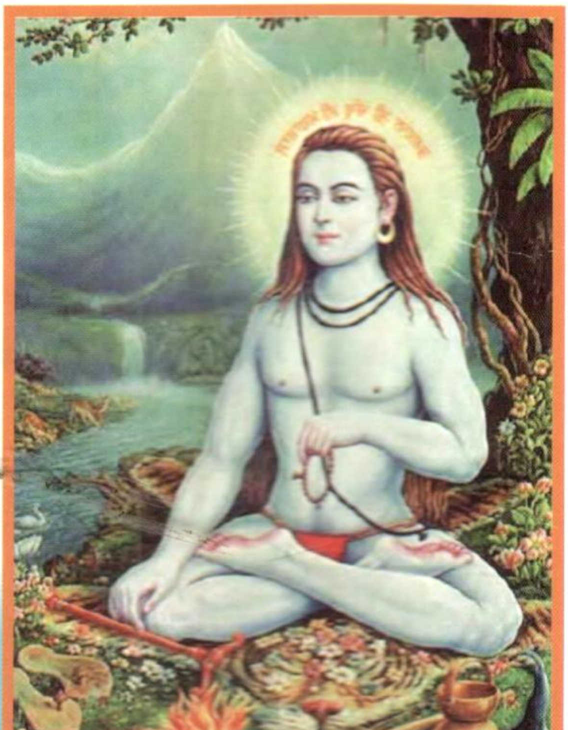

اُداسين سنت بابا سريچند — ٺٽو درٻار

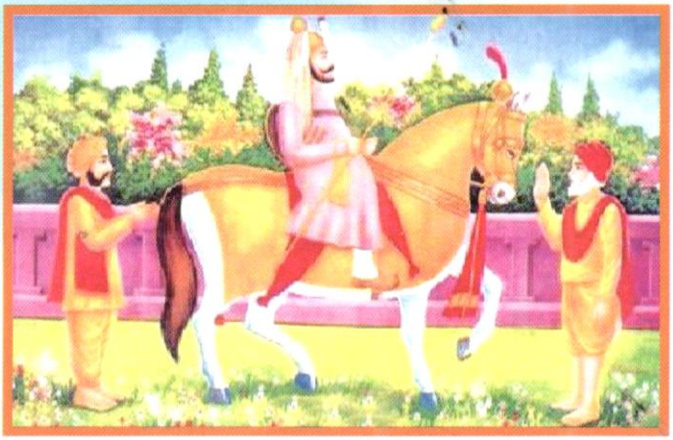

پير پٿورو (ضلع عمرڪوٽ)

رامديو پير

سنڌ سنتن جي شرڻ ۾

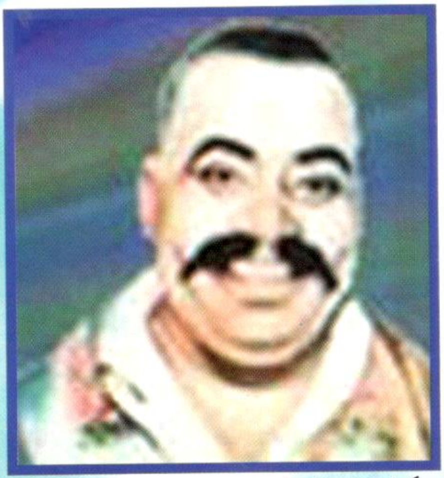

گادي بابا غريب داس غوثپور

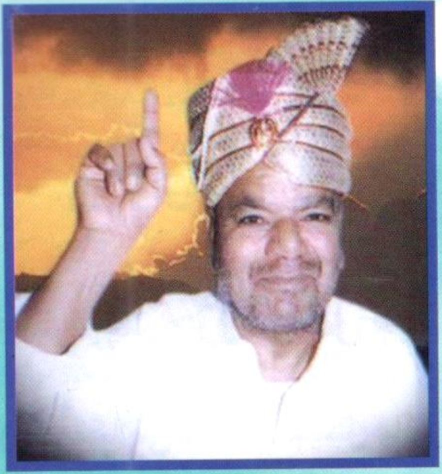

بابا شوپچن

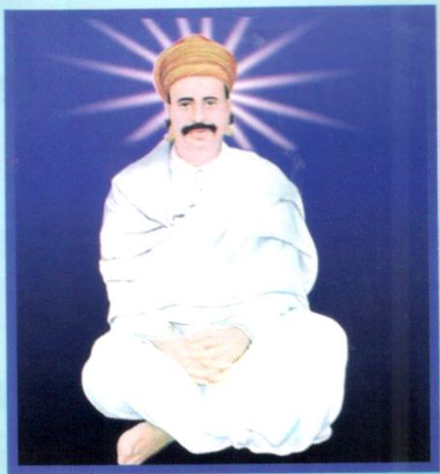

سنت ڪنور رام

شڌاڻي دربار جا سنت

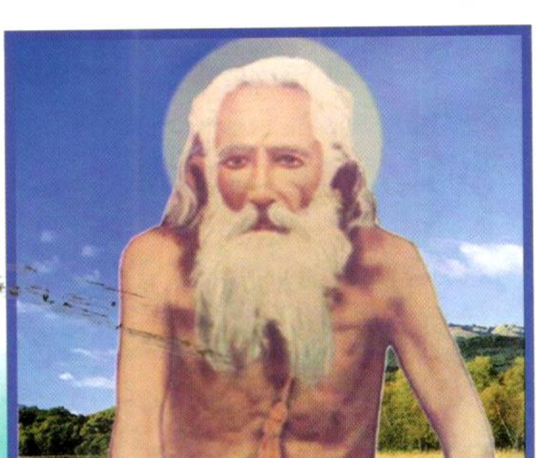

سنت نيڻورام — اسلامڪوٽ

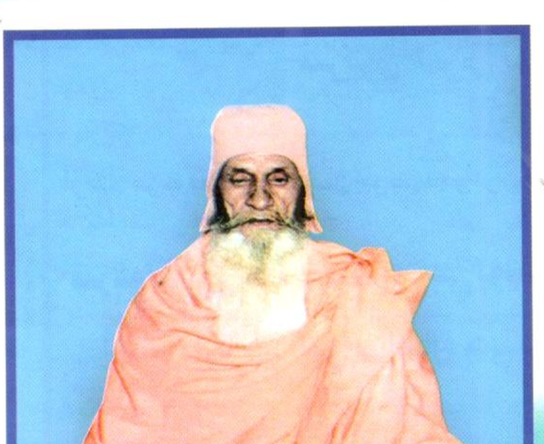

شري گُرو منگل گِري سنياس آشرم ٽاٽو بولاخان جا سِڌ مهاپُرش

شرڌانجلي سمرپڻ

ماتر، پتر چرڻ ڪمل پيو نمه

پُوجيه پتا شري سيسومل منگلاڻي ۽ منڙي جيجل ماءُ رُوپا ٻائي منگلاڻي جي ياد ۾

شل ايشور پنهنجي شري چرڻن ۾ سدگتي ڏي

پُٽ: راجا آسرمل منگلاڻي، طوطل مل منگلاڻي، چاندومل منگلاڻي،
يڳت چيتانند منگلاڻي، ڊاڪٽر موهن لال منگلاڻي ۽ پريوار ٽاٽوبوُلاخان

شرڌانجلي

ايڪو ايوَ سُهڌرمو نِڌنيِ پينُو يا تيه،
سريرڻ سرم ناشم سروَم نيَدي گڇتِي.
(منو سمرتي)

ارٿ: موت بعد صرف اسان جو پنهنجو ڌرم هوندو، جيڪو اسان سان گڏ رهندو، جسم ناس ٿي ويندو آهي.

سرڳواسي پُوجيه پتا شري جي پويتر ياد ۾ شرڌانجلي اَرپڻ ڪندي پرم پتا پرماتما در اِها ئي ارداس آهي ته اسان جي پياري پتا شري کي پنهنجي شري چرڻن ۾ رکي.

پُٽ : هريش ڪمار رڇور داس ڏيراڻي. مٺي ٿرپارڪر

ڪمار وانکواڻي، هوتچند ڪرماڻي، گوپالداس، مهيش ڪمار تلريجا، جيوت واسواڻي، گنگواڻي ۽ وشو آنند رام ٿارواڻي کان وٺي ڪنيا لعل گابا ۽ ٻيا انيڪ مهان ۽ گمنام شيواداري جن جي پاوناٺن سان هي پاڪستان هندو ڪائونسل جو ڏيئو ٻاريو ويو آهي. جنهن کي روشن رکڻ لاءِ ٻين انيڪ ماڻهن جي ضرورت آهي. جنهن سان اسان پنهنجي منزل جي آشا رکي آهي. تبديلي اٽتر ۽ اٽتڪ محنت ۽ لڳن سان گڏ نئين آڌار ايندي آهي.

پاڪستان هندو ڪائونسل سچن سماجي هيرن سان ڀريل هڪ غير سياسي ۽ سماجي ڀلائي جو ادارو آهي جيڪو به هن اداري معرفت انسانين جي شيوا ڪرڻ چاهي انهن لاءِ دروازا کليل آهن. هونئن به شيوا جو ادارو نديو هجي يا وڏو هڪ سمنڊ وانگر هوندو آهي هرڪو شيواداري پنهنجي حصي جي شيوا ڪري هليا ويندا آهن. پر شيوا جا اِهي ادارا ۽ شيواداري هميشه قائم ۽ دائم رهندا آهن. پاڪستان هندو ڪائونسل جي وجود ۾ اچڻ کي توڙي جو 57 سال لڳي ويا پر پنجن سالن جي عرصي ۾ پاڪستان هندو ڪائونسل ڪير يقين ڪري يا نه ڪري پر 57 سالن جو سفر طئي ڪيو آهي. جيئن هري موٽواڻي صاحب چيو ته اڄ جي پاڪستان هندو ڪائونسل جي فنڪشن مون کي 60 سال پراڻي ياد ڏياري ڇڏي آهي. پاڪستان هندو ڪائونسل جو اِهو ڪربدٺ ڊاڪٽر رميش ڪمار وانکواڻي ڏانهن وڃي ٿو جنهن نه صرف 3 سال اڳ اُن جو بُنياد رکيو هو پر اڄ ڏينهن تائين پاڪستان هندو ڪائونسل جي پيٽرن طور پنهنجن ساٿين سان گڏ شيوا ڪوشان آهي. پاڪستان هندو ڪائونسل هڪ مڪمل سماج سُڌارڪ ادارو آهي پر هر سماجي ڀلائي واري اداري تي ساراهه سان گڏ تنقيد ٿيندي آهي. پاڪستان هندو ڪائونسل تي به تنقيد ٿيندي آهي پر ايتري نه جو هن کي هضم ئي نه ڪري سگهجي. هن اداري تي تنقيد صرف انهي ڪري ٿيندي آهي جو هن اداري جي بنياد رکڻ وارا سڀ سيٺيون هئا. انهي ڪري اڪثر غريب هندو چوندا هئا ته هي ادارو اپرڪلاس ماڻهن جي لاءِ آهي. پر جيئن ته مون هن اداري کي تمام اندر کان ۽ ويجهڙائي سان ڏٺو آهي. هن ۾ اهڙي ڪابه ڳالهه نه آهي جو غريب ۽ امير جو فرق ڪري. پاڪستان هندو ڪائونسل جا امير ماڻهو پريشان آهن ته اسان غريب ۽ ضرورتمند ماڻهن جي خدمت ڪيئن ڪيون. پاڪستان هندو ڪائونسل جي فنڊن جي استعمال ڪي جيڪڏهن ڪو ڏسي ته انهن کي پڪ ٿيندي ته هڪ به اهڙو ڪم ڪونه ٿيو آهي جيڪو امير ماڻهن لاءِ هجي. مندرن جي مرمت کان وٺي ايمبولينس ۽ بسن کان وٺي غريب ماڻهن جي شادين تائين سڀ ڪم ضرورتمندن جي لاءِ ٿيا آهن يا ڪيا ويا آهن.

پاڪستان هندو ڪائونسل جي خصوصيت اها آهي جو هن ۾ ايماندار، ديانتدار ۽ شيواداري انسان موجود آهن پر انهي جي باوجود پاڪستان هندو ڪائونسل تي لڳل ڇاپ ته هي اميرن جي ڪائونسل آهي. 08-11-1 تي اها ڇاپ 25 غريب ضرورتمند جوڙن جي ضروري ڏاج سميت رچيل شادي سان گڏ لهي وئي ۽ پاڪستان هندو ڪائونسل جا اهي شيواداري سيٺيون خوش آهن ته اسان هن ڪائونسل جو مقصد اڄ حاصل ڪيو آهي. ڇاڪاڻ ته اهو ايڏو وڏو فرض هو جو سڌو سنئون جن جو تعلق سماجي ڀلائي سان ڳنڍجي ٿو جوائين 25 جوڙن جي شادي رچائي پاڪستان هندو ڪائونسل 25 خاندانن کي انهن جو سماج ۾ شان ۽ مانُ سان جيئڻ جو حق ڏيئي پنهنجو مانُ مٿانهون ڪري هڪ نندڙو فرض پورو ڪيو آهي.

پاڪستان هندو ڪائونسل جي هن ڪيل سماجي ڀلائي واري ڪم لاءِ آءٌ ائين چوندس ته هي اهي غريب ماڻهو هئا جيڪي گهڻي عرصي کان ڪچي سماجي رستي جي ٻڌڻ ۾ ٻڌل هئا ۽ مجبوري اها هئي جو اهي حقيقي رشتي ۾ ٻڌجڻ لاءِ آتي هوندي به غربت جي ڪري ائين ڪري نه پيا سگهن. توهان يقين ڪيو ته اگر هي غريب جوڙا شادي رچائن به سهي ته هنن جي شادي ۾ نه ماني هجي ها ۽ نه ئي ماڻهو پر مالڪ اهو موقعو ڏنو پاڪستان هندو ڪائونسل کي پاڪستان جي پوري تاريخ جو پهريون دفعو. نه صرف هنن غريبن شاديون ڪيون پر هنن جي شادين ۾ آيل مهمان ۽ پرنٽ اليڪٽرونڪ ميڊيا جو تعداد ايڏو وڏو هو جو چڱا ڀلا امير ۽ سيٺيون به حيران ۽ پريشان هئا ته هيترا ماڻهو ته اسان جي شادين ۾ به ڪونه هوندا آهن. سو اهو ڪم پاڪستان هندو ڪائونسل هن سماج جي ڀلائي ۾ ڪرائي هڪ نندڙي سماجڪ تبديلي جو بنياد رکيو آهي ۽ منهنجي نظر ۾ اهي سڀ جوڙا خوش نصيب آهن. جن جي شادي ۾ وڏي تعداد ۾ ماڻهن شرڪت ڪئي. جن ۾ به گهڻائي ۾ اهي هئا جيڪي امير ترين هئا. انهي کان به وڌيڪ انهن جوڙن جي خوشنصيبي اها هئي جو اهي شاديون سوامي نارائڻ مندر ۾ رچايون ويون. سو به سنت سائين سادارام جي آشيرواد سان.

(ورتل : هلال پاڪستان ڪراچي 11 نومبر 2008 ع)

پاڪستان هندو ڪائونسل پاران ڪرايل

ڏياري فنڪشن ۽ جوڙن جون ګڏيل شاديون

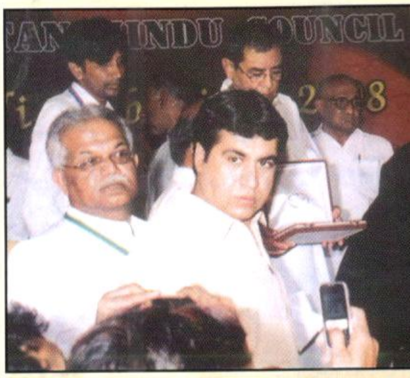

ڊاڪٽر موهن لال هرچنداڻي

پاڪستان هندو ڪائونسل پاڪستان جي وجود ڪان پوءِ هندن جو پهريون متحرڪ غير سياسي ۽ سماجي ڀلائي ۽ بهبود جو ادارو آهي. جنهن پنهنجي وجود ۾ اچڻ ڪانپوءِ ٿوري عرصي ۾ پنهنجي مڃتا مڃائي آهي. هن ڪائونسل جي ميمبرن جو تعلق پاڪستان جي چئني صوبن سان آهي. هونئن ته پاڪستان ڪان اڳ تمام گهڻيئي غير سياسي ۽ سماجي ڀلائي جا ادارا موجود هئا جن پاڪستان ۽ خصوصن سنڌ مان لڏپلاڻ ڪري سنڌ جي سونهن کي وڌو ڌڪڪو رسايو ۽ خاص ڪري سماجي ڀلائي واري ڪمن کي جنهن ۾ مذهبي ريتن رسمن ڪان وٺي اخلاقي قدر پڻ شامل هئا. سنڌ جي هندن ۾ جتي اوڻايون ۽ پوڻايون هيون اتي تمام گهڻيون خوبيون پڻ هيون. پاڪستان هندو ڪائونسل سنڌ جي انهن قدرن جي ڳولا لاءِ سماجي ميدان ۾ پوري پاڪستان ۾ متحرڪ هئڻ جي هڪ تنيڙي شروعات ڪئي آهي. جيئن هو پنهنجي ريتن رسمن ۽ سماجي ڀلائي سان گڏ تهذيب و تمدن کي ساڳئي اُوج ۾ آڻي سنڌ جي اصل سونهن کي موٽائي سگهي. جنهن سان اهو تاثر موٽي اچي ته اڄ جي سنڌ اهائي هندن واري سنڌ آهي. جتي ڌار ڌار مذهب هوندي به خوشين ۽ غم گڏ هوندا هئا جتي نه ڪو اغوا ٿيندو نه ڪو مذهب بدلائيندو هرڪو پنهنجي پاڙي اوڙي ۾ خوش هوندو. جتي مندرا چوٽيون رکائيندا هئا ۽ ڌوتيون پائيندا هئا. اتي ئي پيا ٽوپيون پائيندا هئا. سلوارون پائيندا هئا پر ويهندا شام جو گهر جي ٻاهران ٿڌي پاڻي جون ڇنڪارون ڪري تڏن تي گڏ گول ويهاڻا رکي امن ۽ ڀائيچاري سان پاڪستان هندو ڪائونسل جي جدوجهد انهن ئي ويچارن سان گڏ اڳتي هلڻ جو پالڻ ڪرڻ جو وچن ڪري ٿي. پاڪستان ۽ خصوصن سنڌ ۾

اهو اڪثر چيو ويندو آهي ته اهي واڻيا (هندو) ويا هليا جيڪي سماج سڌارڪ جا ڪم ڪندا هئا. غريبن جي مدد ڪندا هئا. نياڻين جون شاديون ڪرائيندا هئا. ڌرم شالائون ۽ ګئوشالائون ٺهرائيندا هئا. مندر ۽ اسڪول ٺهرائيندا هئا. پر اصل ۾ اهو تاثر غلط آهي جيڪڏهن ائين هجي ها ته پاڪستان هندو ڪائونسل جو وجود ئي نه پئي ها. پاڪستان هندو ڪائونسل جو وجود ظاهر ڪري ٿو ته اڄ به پاڪستان ۽ خصوصن سنڌ ۾ شيواداري موجود آهن جيڪي هر صورت ۾ پنهنجي مالڪ حقيقي کي خوش رکڻ ۽ پنهنجي جنم کي سڌارڻ ۾ نشڪام شيوا ۾ يقين رکن ٿا. جنهن جو اجر دنيا توڙي آخرت ۾ ملڻ جي آس ۾ انسانيت توڙي ګگدامن جي شيوا لاءِ اڪيلي سر توڙي ګڏيل پاڻ پتوڙيندا رهن ٿا پر شرط اهو آهي جو انهن کي موقعو ملڻ گهرجي. سنڌ جا هندو به خدمت ڪرڻ جي انهن موقعن يا پليٽ فارمن جي ڳولا ۾ رهن ٿا ۽ اهڙن ئي ماڻهن جي تمنا اڄ پاڪستان هندو ڪائونسل جي وجود ۾ اچڻ سان پوري ٿي آهي. مون اڳئي خدمت ڪرڻ وارن جا نالا ٻڌا هئا پر اڄ مون پنهنجي اکين سان انهن ماڻهن کي ضرورتمندن ۽ غريبن جي خدمت ڪندي ڏٺا آهن ۽ آءُ صرف انهن مان ڪجهه نالن جو احوال ڪندس حالانڪ اهي نالا ظاهر ڪرڻ تي ڏک ڪندا آهن ۽ چوندا آهن ته اسان جا نالا ظاهر نه ڪندا ڪريو توهان کي جيڪو ڪجهه ضرورتمندن لاءِ گهرجي اسان ڏينداسين. پاڪستان هندو ڪائونسل جا اهي نالا وڏا محترم ۽ مهان آهن. جن نه صرف هن ڪائونسل کي ڏن ڏنو آهي پر بنياد ۾ اچڻ واري اُجري صبح جو رستو پڻ ڏيکاريو آهي. انهن مهان انسانن مان جيٺانند ڪوهستاني، راجا آسرداس منگلاڻي، ڊاڪٽر رميش

(2) ٻين جو ڀلو ڪرڻ جهڙو ڪو ڌرم ناهي، ۽ ڪنهن کي رنجائڻ جهڙو ڪو اڌرم ڪونهي. (جڙ = بنياد).

هي املهہ موتي بہ هندو ڌرم جا آهن: (1) "پر اُپڪار پرمو ڌرمہ" يعني خدمت خلق هڪ وڏو ڌرم آهي. (2) "اهنسا پرمو ڌرمہ" نہ ڏکوئڻ هڪ آتم ڌرم آهي. ويد وياس منيءَ انوسار: "سُر يَتام ڌرم سرسَوم سُرتوا چئيوا ڌاڀَرتام، آتمنَهہ پرتِيڪُلاني پرشومَ نہ سما چريت". يعني ڌرم جي تتوءَ سار کي ٻڌو، ٻڌي پنهنجي دماغ سان هنڌايو ٻين سان اهڙو برتاءُ نہ ڪريو جهڙو ڪ جيڪر توهان پاڻ سان ٿيڻ پسند نہ ڪريو.

هندو ڌرم ڪثرت ۾ وحدت کي ڏسي ٿو. سيني ساهوارن ۾ هڪ ئي پرميشور وسي ٿو. هندو ڌرم جي تيز ذهن ۽ فهم اخلاق ۽ نيتي کي صرف ٻن لفظن ۾ بيان ڪيو آهي: "يم ۽ نيم". هرهڪ جا پنج حصا هن ريت آهن:

1- **اهنسا:** ڪنهن بہ ساهواري کي، خاص ڪري پاڻ کان ڪمزور کي، ڪنهن بہ ريت پنهنجي زبان، سوچ يا جسم سان نہ رنجائجي.

2- **ستيہ:** هميشہ پيارو، منو ۽ وڻندڙ سچ ڳالهائجي.

3- **استيہ:** ڌن جي لالچ ۽ چوري کان پرهيز ڪجي.

4- **برهم چريہ:** لچڻ آڌياتمڪ ۽ پويتر Divine رکجن.

5- **اپريگره:** ضرورت کان وڌيڪ لاءِ تمنا نہ رکڻ گهرجي، يا ڪنو ڪرڻ جي چاهنا نہ رکڻ.

6- **شوَچ:** اندر توڙي ٻاهر جي پويترتا (پاڪائي) رکجي.

7- **سنتوش:** هر حال ۾ صبر ۽ شڪر ڪجي، جيڪي ملي تنهن تي راضي رهجي.

8- **تپسَ:** پنهنجو پاڻ کي تڪليف ڏيئي دان پُنيہ (خيرات ۽ ثواب) ڪجي.

9- **سواڌيايہ:** هر روز ڌرم شاستر جو پاٺ، منتر جاپ سنڌيا ڪجي، ڌرمي ڪتائن ۽ شاسترن جو اڀياس يا مطالع ڪجي.

10- **ايشور پرڻيدان:** سيني سٺن ڪرمن (اعمالن) جو ڦل پرماتما جي ارپڻ (ڀيٽ، سپرد) ڪجي.

پرتري هري مطابق: جيڪڏهن تو وٽ ڪميا (معاف ڪرڻ) آهي تہ ٻئي هٿيار جي ضرورت ناهي. جي ڪروڌ (غصو) آهي تہ ڪنهن وڏي دشمن جي ضرورت ناهي. جي پائيچاري آهي تہ توکي ڪوبہ نقصان نٿو رسائي سگهي. جي سنا دوست آهن تہ ٻي دوا جي ضرورت نہ آهي. جيڪڏهن تو وٽ وديا (علم) آهي تہ ٻي دولت جي ضرورت نہ آهي. جيڪڏهن تو وٽ شرم ۽ حيا آهي تہ ٻي زيور جي کهڙي ضرورت. لالچ کان وڏو ڪو اوگڻ)عيب) ڪونهي. نيچتا جهڙو ڪو پاپ ڪونهي. سچي وهنوار کان مٿي وڏو تيرٿ آهي. خوش اخلاقي وڏي طاقت آهي. گيان جهڙو ڪو ڌن ناهي. بي ايمان جي زندگي جهڙو ڪو موت ۽ ڪا ذلالت ناهي. غلامي جي زندگي واقعي افسوسناڪ آهي. زندگي جا مزا وٺڻ ۾ بيماري جو خطرو آهي، وڏي خاندان ۾ رسوائي جو خطرو، ڌن ۾ چوري جو خطرو، شهرت ۾ بيغزتي جو خطرو، دنيا جي هر سک ۾ ڪو نہ ڪو خطرو لڳوئي پيو آهي. صرف وئراگ Renunciation خطري کان آزاد آهي.

شنڪر آچاريہ مطابق

اهو سوچ تہ موت جلد ٿيڻو آهي ۽ زندگي جو مدو ٿورو آهي، تنهنڪري چڱا ۽ ڌارمڪ ڪم ڪر. پنهنجوئي ڌرم پالڻ سان سچو سک ملي ٿو. پنهنجو ڌرم اُتم تپ آهي.

ويد پرارٿنا = شل اسين هڪ ٻئي جو بچاءُ ڪريون. شل اسين گڏجي کائون پيئون. شل اسين گڏجي بهادري جا ڪم ڪريون. شل اسين هڪ ٻئي سان نفرت نہ ڪريون.

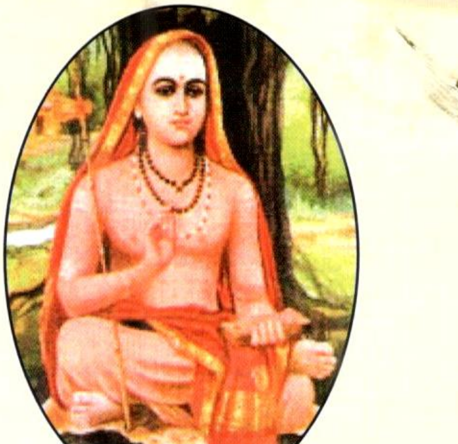

هندو ڌرم جا فلسفي نظريا

هن ڪائنات جي ابتدا کان ئي انسان اندر اها خواهش جاڳندي رهي آهي تہ هو هن جڳت جي راز کي معلوم ڪري تہ هي جڳت ڪنهن جوڙيو آهي؟ مان ڪير آهيان؟ مان ڪٿان آيو آهيان؟ مون کي ڇا ڪرڻو آهي؟ ۽ موت بعد مان ڪاڏي ويندس؟ اهي ئي بنيادي سوالات آهن، جن جي جوابن حاصل ڪرڻ جي جدوجهد فلاسافي کي جنم ڏنو.

مغرب وارن انهن جا جواب حاصل ڪرڻ لاءِ ٻاهر ڪائنات Extrovert جو رخ ڪيو، پر هندن پنهنجي اندر جي ڪائنات Introvert ۾ جهاتي پائي يعني يوگ ۽ ڌيان ذريعي انهن جا حل تلاش ڪيا ۽ جنهن جو نتيجو آهن "شٽ درشن" يعني ڇهہ مڪتب فڪر يا فلسفا Schools of Thought. درشن جي معنيٰ آهي ست يا سچ جو ديدار Vision of Truth.

مغرب وارن جي فلسفي جي ابتڙ، جن جي فلسفي جو دارومدار ٻُڌي Intelect تي آهي ۽ مذهب جو بنياد گرجا گهر جي اصولن تي آهي، هندو ڌرم ۾ "ڌرم جو فلسفو ۽ ڌرم جو بنياد فلسفي جي نتيجن تي آهي." ڇهہ درشن آهن: (1) گوتم رشي جو "نيايہ"، (2) ڪڻاد مني جو "وئشيشڪ"، (3) ڪپل ديومن جو "سانکيہ"، (4) پتنجلي جو "يوگ"، (5) جئمني جو "پُوروَ ميمانسا" ۽ (6) ويد وياس جو "ويدانت يا اتر ميمانسا".

نيايہ ۽ وئشيشڪ ۾ جڳت جي اتپتي (سنسار جو پيدا ٿيڻ Creation)، سانکيہ ۾ پُرش ۽ پرڪرتي (پرماتما ۽ هن جي ليلا God & His Nature)، يوگ ۾ چت ورتي نروڌ يعني من کي دنيا تان هٽائي ڀڳوان ڏي موڙڻ جو طريقو ۽ سماڌي، پوروَ ميمانسا ۽ ويدن جون ساڌنائون Practices، ۽ ويدانت يا اُتر ميمانسا جيڪو سيني جو سرتاج آهي. تنهن مطابق فقط پرماتما ئي هن ڪل ڪائنات (برهمانڊ) جو خلقيندڙ، پاليندڙ ۽ سنهار ڪندڙ يا سميٽيندڙ آهي. هر آتما اجر ۽ امر پيدا ٿيندڙ ۽ نہ مرندڙ (Brithless & Deathless) اننت ۽ انادي Beginingless & Endless آهي موڪش يا مڪتي (نجات) صرف برهم گيان ۽ ايشور جي شرڻ وٺڻ ۽ ڀڳتي ميہ شيوا ڪرڻ سان ئي حاصل ڪري سگهجي ٿي. مڪت آتما هن جڳت ۾ وري نٿو جنمي. جو هو ڀڳوان جي پرم ڌام ۾ پهچي ٿو جتي ڪال چڪر جو ڪوبہ اثر نہ آهي.

هندو ڌرم جا اخلاقي ۽ نيتي وارا اصول

انسان جو هڪ ٻئي سان توڙي ٻين جاندارن سان کهڙو اخلاقي ۽ نيتي وارو برتاءُ هئڻ گهرجي تنهن کي هندو ڌرم ۾ "آچار" ڪوٺبو آهي. سدا چار معنيٰ سٺا لڇڻ. منو سمرتي ۾ چيل آهي، "سُرتي ۽ سيمرتي مطابق سداچار پرمو ڌرم يعني وڏو ڌرم آهي". انهي ڪري هو ڌارمڪ انسان لاءِ سداچار سيني تپشيائن جي جڙ آهي. مهاڀارت ۾ بہ چيل آهي، "ڌرم جي نشاني آهي سداچار، جيڪا سڀ کان مکيہ سکيا آهي، ڌرم سداچار جي پيداوار آهي، سداچار سان ئي انسان جو جيون (زندگي) ٺهي ٿو، انسان سچو سک ماڻي ٿو، ۽ هن لوڪ توڻي پرلوڪ ۾ سندس ساراهہ ٿيندي آهي". جيڪو سيني جو دوست آهي ۽ جيڪو پنهنجي جسم، زبان ۽ دماغ سان (منساڪا يا واچا- من ڪرم وچن سان) هرهڪ جو ڀلو چاهي ٿو، اهوئي ڌرم کي سڃاڻي ٿو. گوسوامي تلسيداس مطابق:

دیا ڌرم ڪا مُول هي، پاپ مول اڀيمان،
تلسي ديانہ ڇوڙيئي جب لگ گهٽ ۾ پران.

2- پرهِت سرِس ڌرم نهين ڀائي،
پر پيڙا سَم نهين اگهہ مائي

ارٿ: جيستائين توهان ۾ ساهہ آهي تيستائين جاندارن تي رحم ڪريو جو رحم ڌرم جي جڙ آهي ۽ غرور پاپ جي جڙ.

WE ARE THERE

Whenever and Wherever

YOU NEED US...

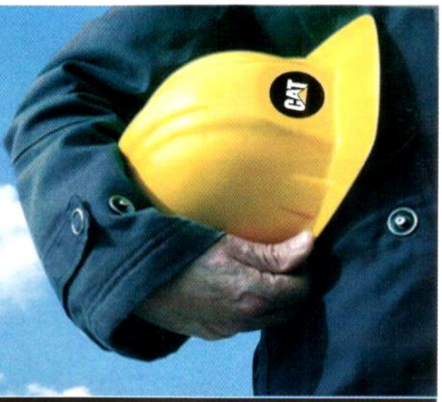

ALLIED RENTAL MODARABA

PROVIDING INNOVATIVE AND RELIABLE EQUIPMENT RENTAL SOLUTIONS

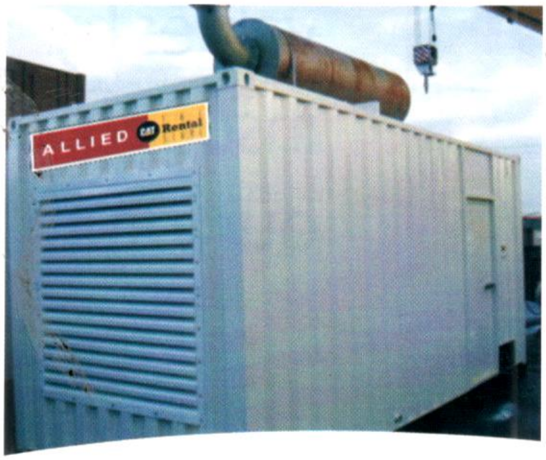

Our Products

- Power Generation Rental
  - 100 – 2000 kVA
  - Diesel and Gas Generators
- Powerhouse O&M Contracts
- Construction Equipment Rental
- Cement Quarry Operations
- Fork lift Rental
- HVAC O&M Contracts

Print Vision

Managed By: Allied Engineering Management Company (Pvt) Ltd.
KARACHI LAHORE ISLAMABAD
UAN: 111-250-250
email: rental@aesl.com.pk
website:www.arm.com.pk

ALLIED CAT THE Rental STORE

"We've ensured our values by insuring our future."

b-insured

We know the value of feeling secure. JS Bank provides insurance solutions in partnership with EFU life that are tailormade to help you at the start of your career, plan for your child's education, or prepare for a comfortable retirement. Talk to us about what you value most for a tomorrow more worthy of you.

- PehlaQadam-Child Education Plan
- RoshanKal-Investment Plan

Add value to your banking experience.
Contact JS Bank today.

0800-011-22
www.jsbl.com
Nationwide Branches

efu
LIFE
Zaroori Hai

JS BANK
we value your success

JJSB/010/003/04

THE D'HAMIDI PARTNERSHIP: ADVERTISING

جنهن جو تعلق ڌن وڌيائڻ سان آهي. هن ۾ نيتي (اخلاق) شاستر، اسَوَ شاستر (گهوڙي سواري)، شيلپ شاستر (ڪاريگري Engineering) سوپڪار شاستر (رسوئي ۽ رڌ پچاءِ) وغيره شامل آهن. ويدن جا انگ آهن (1) سِڪيا (2) ڪلپ (3) نِرڪت (4) جيوتش، (5) پِنگل ۽ (6) وياڪرڻ. اُپنيشد ويد وديا جا ڪانڊ (باب) آهن، ڪل 1180 آهن، جن مان 21 رگ ويد جا، 109 يجُر ويد جا، 50 اٿروَ ويد جا ۽ 1000 سام ويد جا آهن. گهڻا اُپنيشد تہ زماني جي نذر ٿي چڪا آهن، پر 108 محفوظ آهن. جن مان هي 10 مکيہ آهن (1) ايشا واسيہ، (2) ڪِين، (3) ڪَٺ، (4) پِرسن، (5) منڊڪ، (6) مانڊوڪيہ، (7) تئِتريَہ، (8) ائتريہ، (9) ڇاندوگيہ ۽ (10) بِرهدارڻڪ. اُپنيشدن بعد شريمد ڀڳوت گيتا جو نمبر آهي، جيڪا سيني هندو شاسترن (ڌرمي ڪتابن) ۾ بيحد مقبول آهي. بائيبل بعد دنيا ۾ گيتا جا سڀ کان وڌيڪ ترجما ٿيا آهن. گيتا پُستڪ (ڪتاب) جا ايترين گهڻين ٻولين ۾ ايڏي وڏي تعداد ۾ ترجمن ٿيڻ جو ڪارڻ انهي جي نِرمل، سهڻي، عظيم ۽ فائديمند سکيا آهي، اُپنيشد کير ڏيندڙ ڳئون مثل آهن تہ گيتا آهي نج کير. هن ۾ اپنيشدن جا اصول آسان ڪري سمجهايل آهن. هي مهاڀارت نالي پستڪ جو هڪ حصو آهي، جنهن ۾ شري ڪرشن ۽ ارجن جي وچ ۾، ڪروڪيتر جي لڙائي جي ميدان ۾ ٿيل ڳالهہ ٻول جو ذڪر ڪيل آهي. هن ۾ ڪيترن ئي مسئلن جهڙوڪ زندگي ۽ موت، حق ۽ فرض (ڪرم) ۽ ڀڳتي، گيان ۽ ڌيان. (علم ۽ ويچار) تي بحث ۽ انهن جا حل ٻڌايل آهن. مردانگي ۽ نشڪام ڪرم (لاطمع عمل) هن شاستر جا اهم موضوع آهن. آتمڪ وديا يعني روحاني علم ۾ گيتا هڪ اعليٰ مقام رکي ٿي. چو تہ سڄي ڌرم جو سار گيتا جي فقط ست سوَ شلوڪن ۾ سمايل آهي. سمرتيون، پُراڻ، اُپ پراڻ، اَگيما درشن وغيره اهي ٻيا ڪتاب آهن، جن هندو ڌرم کي ويدن مطابق ڻاهيو آهي. سمرتيون اهي اصول يا قانون

آهن جيڪي حالات پٽاندڙ هندو قوم کي پنهنجي زندگي ويدن مطابق هلائڻ ۾ مددگار ٿيندي‍ون آهن. اهي ڪل 80 آهن. تن مان مکيہ آهن. دڪش، سنورت، منُو، ياگيہ ولڪيہ وشنو، گوتم، يم، انگرا، وششٽ، شاناٽپ، پاراسر، شنک، لکت، ماريت، شُڪر، اُپستنب، ورهسپت، وياس، ڪاتياين، ديول، نارد وغيره. انهن ۾ ورڻ آشرم ڌرم (عمر ۽ ذات مطابق ڌرم) جي لحاظ کان ڪايا (جسم)، مَن ۽ واڻي (زبان) جا حقوق ۽ فرائض ٻڌايل آهن. ويد ۽ سمرتين جي علم کي ڪليُگ وارن جي آساني لاءِ، اٽڪل پنج هزار سال اڳ رشي ويد وياس پُراڻن ۽ اُپ پُراڻن (ڪتابن) جي صورت ۾ ڪٿائن جي مدد سان ڻاهي پيش ڪيا آهن. پُراڻ 18 آهن تہ اُپ پراڻ بہ 18 آهن. پُراڻن جا نالا هي آهن.برهم پراڻ ، پدم پُراڻ، وئشنو پُراڻ، شِو پُراڻ، شريمد ڀاڳوت پُراڻ، نارد پُراڻ ، مارڪنڊيہ پُراڻ، اگني پُراڻ، ڀَوشيہ پُراڻ، برهم وئورت پُراڻ، لنگهہ پُراڻ، واراهہ پُراڻ، اسڪند پُراڻ، وامن پُراڻ، ڪُورم پُراڻ، متسيہ پُراڻ، گرڙ پُراڻ ۽ برهمانڊ پُراڻ. اُپ پُراڻ جا نالا آهن: آدي، وايو، نرشنگهہ، شودرم، درواسا، ڪپل، نارد، نندڪيشوَ، سوڪراس، ورن، سامو، مهيشوَر، پدم، اديوَ، ريج، ڪلنڪي، پاراسر ۽ پاشڪر. اَگيما مختلف پنٿن (فرقن) جا مختلف اصول آهن. اُنهن مان مکيہ هي آهن: اُتر سمپردايہ ۽ ڏکڻ سمپردايہ. هندن جي ڌرم شاسترن جو ڪوبہ تفصيل رامايڻ ۽ مهاڀارت جي حوالي کان سواءِ نامڪمل آهي. حالانڪ انهن ڪتابن ۾ شري رامچندر ۽ ڪورو خاندان جون ڪٿائون آهن، پر تنهن هوندي بہ انهن کي هندو ڌرم جي تهذيب و تمدن (سڀيتا ۽ سنسڪرتي) جي وشوَ ڪوش Encyclopedia ڪوٺي سگهجي ٿو. انهن ٻنهي ڪتابن هندو ڌرم ۾ هزارين سالن کان نئون روح ڦوڪيو آهي ۽ مستقبل ۾ پڻ ائين ٿيندو رهندو. انهن ڪتابن کي هندو اتهاس History جو درجو مليل آهي، ڇاڪاڻ تہ هندو قوم جي تمدن جي موجوده صورت انهن ٻن خاندانن ڻاهي آهي. اهي ڪتاب پڻ ويد وديا جو ڀنڊار آهن. ٻيا آهن درشن، جيڪي ويدن ۾ ڄاڻايل علم کي مختلف متن (فرقن) جي فلسفي جو احوال ٻڌائين ٿا، اهي ڪل ڇهہ آهن، جيڪي اڄ تائين بيمثال ۽ مقبول رهيا آهن.

ظاهر ٿيڻ) ٿين ٿا. ۽ نوان نوان ڌرم شاستر (مذهبي ڪتاب) ۽ گرنٿ ٺاهيا وڃن ٿا. انهي ڪري ودوانن (عالمن) هندو ڌرم کي ٻن حصن ۾ ورهايو آهي. (1) سامانيہ يا ساڌارڻ (General/Universal) جيڪو اٽل رهي ٿو ۽ (2) وشيش (Personal) جيڪو وقت، حالتن ۽ علائقي مطابق ردوبدل ٿيندو رهندو آهي. پر بنيادي اصول ساڳيو رهندو آهي. هندو ڌرم جي وڏائي جو ثبوت اِهو آهي جو هن جو دارومدار ستيہ (سچائي Truth) تي ٻڌل آهي. جنهن جي صداقت کي ڪوبہ شخص ڪنهن بہ وقت روحاني ڪسوٽي تي آزمائي ۽ پرکي سگهي ٿو.

چار ويد شٽ شاستر ۾ ٻات لِکي هين دوءِ
سُک ديني سُک هوت هي ، دُک ديني دُک هوءِ
گرنٿ ، پنٿ سب جڳت کي ، بات بتاوت تين
رام هرديہ ، من ۾ ديا ، تن سيوا ۾ لِين

هندو ڌرم جا بنيادي ڌرم شاستر

بنيادي طور هندو ڌرم جا ڌرمي ڪتاب (شاستر) آهن. ويد- ويد جي لغوي معنيٰ آهي ڄاڻ. گيان (علم) يا سياڻپ (Knowledge of Wisdom). ويد کي شُروتي بہ ڪوٺبو آهي. جنهن جي معنيٰ آهي انُڀيو (مشاهدو) ٿيل. انهن کان علاوه باقي سڀ ڪتاب "سِمرتيون" ڪوٺجن ٿا. لفظ سِمرتي جي معنيٰ آهي ياد ٿيل. شُروتي معنيٰ آتمڪ روشني جو اندر ۾ انُڀيو يا دويہ آواز ٻُڌڻ. شروتي جو انڀيو يا آزمودو Revelation دور قديم جي رشين کي سخت تپشيا ۽ ڌيان Austerity meditation and concentration ذريعي ٿيو. تنهن ڪري شُروتي سڀ کان وڌيڪ اُتم (بهتر) گيان آهي. سِمرتيون ٻئي نمبر جا ڌرم شاستر آهن. جن جو ذريعو يا آڌار شروتي (ويد) ئي آهي. سمرتين ۾ ويدن جي علم کي تفصيل سان کولي سمجهايو ويو آهي. ستيہ يعني سچ جا اصول انادي يعني ابدي Beginingless آهن. تن کي جيئن ماضي ۾ حاصل ڪيو ويو آهي، تيئن مستقبل ۾ پڻ حاصل ٿيندا رهندا. ويد اهڙو سمنڊ آهي جنهن ۾ سچ جا موتي اڻِڳڻيا پيا آهن. وقت بوقت ڪو سنت مهاتما هن ۾ ٽٻي هڻي، ڪي موتي آڻي دنيا جي اڳيان پيش ڪندو رهيو آهي. جيئن نيوٽن ڪشش ثقل جو ٺاهيندڙ ناهي، پر هڪ کوجيندڙ آهي، تيئن ويدن جو بہ ايجاد ڪندڙ ڪو شخص ڪونهي، پر اهي پرم ايشور جو آواز آهن. ويد چار آهن: (1) رِگ ويد، (2) يجُر ويد (3) سام ويد ۽ (4) اٿروَ ويد. رِگ ويد دنيا ۾ سڀني کان قديم شاستر (ڪتاب) مڃيل آهي. رِگ ويد ۾ گيت آهن، جن مان گهڻا پرارٿنا يعني بندگي وارا آهن. يجُر ويد ۾ تپشيا Austerity جا طريقا ۽ يگيہ ڪرڻ جا طريقا بيان ڪيل آهن. سام ويد ۾ رِگ ويد جي پرارٿنائن کي موسيقي جو رنگ ڏنل آهي، جن کي تپشيا ۽ يگين ۽ پوڄا جي مقرر وقتن تي ڳائبو آهي. اٿر ويد جيڪو سڀ کان بعد ۾ ٺاهيو ويو آهي، تنهن ۾ سماجي، دنيوي اخلاق ۽ سائنس جا اصول بيان ٿيل آهن. اِهي ويد سنسڪرت زبان ۾ لکيل آهن.

هرهڪ ويد جا بہ ڀاڱا آهن (1) منتر ڀاڱ (2) برهمڻ ڀاڱ منتر ڀاڱ کي "سمهِيتا" ڪوٺبو آهي. برهمڻ ڀاڱ کي وري ٻن حصن ۾ ورهايل آهي (1) آرَڻيڪا ۽ (2) اُپنيشد. برهمڻ ڀاڱ ۾ تپشيا ۽ يگين جا طريقا ٻڌايل آهن. آرَڻيڪ ۾ ڌيان ۽ تپشيا جا اصول ڏنل آهن، ۽ اُپنيشدن ۾ ويدن جي زماني جي سنت مهاتمائن جا بي بها ويچار ۽ فلسفا ڏنل آهن، جيڪي انسانيت لاءِ هڪ اڻ ملهہ خزانو آهن. جرمني جي هڪ عالم اِسڪوپينهر مطابق "اُپنيشدن جهڙو وسيع، بنيادي ۽ پار پهچائيندڙ ڪو ٻيو مطالعو ڪونهي. اهي منهنجي زندگي لاءِ هڪ آٿت (سهارو) آهن ۽ منهنجي موت لاءِ بہ آٿت ٿيندا. سناتن ڌرم جي وديا (تعليم) جا 18 پرستان (ذريعا) آهن، جهڙوڪ: 4 ويد، 4 اُپ ويد، ويدن جا 6 انگ، پُراڻ، نيايہ، ميمانسا ۽ ڌرم شاستر. اُپ ويد آهن. (1) آيُر ويد جنهن ۾ بيماريون ۽ انهن جو علاج ڏنل آهي، (2) ڌَنُر ويد جنهن ۾ لڙائي ۽ هٿيارن جو هنر ڇيل آهي، (3) گنڌروَ ويد جنهن ۾ موسيقي بيان ڪيل آهي. (4) ارٿ ويد

سناتن ڌرم

هندن جي مذهب جو حقيقي نالو ”سناتن ڌرم“ آهي. سناتن ڌرم جي لفظي معنيٰ آهي اهو ڌرم جيڪو ابدي ۽ ازلي Eternal هجي، يعني هميشه قائم رهندڙ اصولن جي بنياد تي ٻڌل هجي. ڌرم سنسڪرت لفظ ”ڌر“ (معنيٰ جهلي بيهڻ) مان نڪتل آهي. تنهنڪري ڌرم جي معنيٰ آهي اهو جيڪو هن زندگي ۽ بعد ۾، سهارو ڏئي.سناتن ڌرم کي هن وقت هندو ڌرم به ڪونجي ٿو. لفظ هندو سنڌو مان نڪتل آهي. قديم زماني ۾ اولهه هندستان ۾ ست درياءَ وهندا هئا. درياءَ کي سنسڪرت ۾ سنڌو چئبو آهي. تنهن ڪري هن علائقي کي ”سَپت سنڌو“ چوندا هئا ۽ سندس باشندا سنڌو ڪوٺبا هئا. آريه جيڪي ايران مان لاڏاڻو ڪري هن علائقي ۾ اچي آباد ٿيا ۽ لفظ ”س“ کي ”ه“ ڪري اُچاريندا هئا. سي بجاءِ سنڌو جي هندو سڏجڻ لڳا. اُنهن آرين، ويدن جي اصولن تي پنهنجي زندگي جو بنياد رکيو. تنهن ڪري هندو ڌرم کي ”ويدڪ ڌرم“ به چئبو آهي. سناتن ڌرم انسانن کي هِن دنيا جي باغ ۾ مختلف خوشبوءَ ۽ رنگن جي گلن جي روپ ۾ رهڻ سيکاري ٿو. هي انسان ذات جي وچ ۾ ڀائيچاري، پريم، يڪجهتي، صداقت، پاڪيزگي ۽ آزاد فڪر جو سبق سيکاري ٿو. سناتن ڌرم، سَروَ شڪتيوان، سرو وياپڪ (هر جاءِ حاضر ناظر)، سروگيه (ڄاڻٺهار)، اوناشي، (لافاني)، ۽ صرف هڪ ايشور کي حاصل ڪرڻ جي سکيا، مختلف ذريعن رستي جهڙوڪ گيان مارگ، ڀڳتي مارگ ۽ ڪرم مارگ Paths of knowledge (Devotion & Action) ذريعي، هر انسان جي ٻُڌي (Intellect) مطابق سيکاري ٿو. هر انسان کي پنهنجي آتمڪ شڪتي (روحاني قوت) وڌائي اُنهي آخري منزل پرماتما کي پائڻ لاءِ ڪوشش ڪرڻ گهرجي، جيئن جنم مرڻ جي ڏکن کان مڪتي (نجات) حاصل ٿئي. اِهوئي پرم آنند (وڏو سڪون) آهي، جيڪو هرجيوَ (ساهه وارو) چاهي ٿو. زندگي جو مُول مقصد خاص چئن شين کي حاصل ڪرڻ آهي. (1) ڌرم، (2) ارٿ، ڌن، دولت، (3) ڪام = دنيوي خوشيون ۽ (4) موڪش = نجات. انهن کي پرم پُرشارٿ ڪوٺيو وڃي ٿو. اِهو چوڻ به وڌاءُ نه ٿيندو ته هندو ڌرم جي اٿاهه سمنڊ کي هن ريت ايشياواسيه اُپنشِد جي هڪ شلوڪ روپ ڪوزي ۾ بيان ڪيوويو آهي.

اِيشا واسَيه مِدَمَ سَروَ يَتَڪِم چَه جَڳتيامِ جَڳت تين تيَڪتين ڀُونجيتَا مسَا گِرڌهه ڪَسيه سِوَ ڌَنَمَ

ارٿ:هي سڄو جڳت ايشور سان وياپت آهي. انهيءَ کي تياڳ ڀاوَ سان ڀوڳ، ٻئي جي ملڪيت کي هضم ڪرڻ جو مت سوچ.

هندو ڌرم جا پرچارڪ

هن ڌرم جو بنياد ڪنهن هڪ شخص ڪونه وڌو آهي، بلڪ بيشمار رِشي مُنين، سنتن، ڀڳتن، يوگين ۽ مهاتمائن جي آتمَڪ انوڀوَ (روحاني تجربن جي ڪوچ Spiritual Experiences) ۽ ان جي پرک تي رچيل آهي. جيڪي اُنهن جي اندر ۾ دويه شڪتي روشناس ڪري پڌرا ڪيا هئا. اهڙن مهاتمائن (روحاني بزرگن) لڳاتار ۽ ڪنن آتمڪ ابياس ذريعي هن ڌرم جي اصولن کي هٿ ڪري، عام انسان جي بهتري لاءِ، انهن جو پرچار ڪيو. اهڙن مهاتمائن جو آزمودو ۽ ابياس اسان کي اِتهاس (تاريخ) جي صورت ۾ ورثي ۾ مليو آهي. جنهن ۾ هن ڌرم جي اصولن کي روحاني تجربيگاهه ۾ پرکي انهن جي صداقت جو بي بها ثبوت فراهم ٿيل آهي. سائنس جي اصولن وانگر هندو ڌرم جي نظرين جي صداقت کي اڄ پڻ روحاني تجربيگاهه ۾ آزمائي ۽ پرکي سگهجي ٿو. انهي هوندي به هندو ڌرم ايتروئي بشارتي (Revealed) آهي جيترا ٻيا مذهب آهن. بلڪ هڪ قدم اڳتي وڌائي هندو ڌرم پڌرائي ڪري ٿو ته هن ڌرم جا نظريا لڳاتار ظاهر ٿيندڙ آهن. تنهن ڪري صرف هڪ شخص جو آزمودو يا صرف هڪ آزمودو حرف آخر ڪونهي. انهي ڪري ئي وقت بوقت اوتار (پرماتما جو

لوپ!

چت شانتي ۾ ته من تنهنجو آهه. گرو شيوا ڦل تو مليو آهي،

ته هاڻ وڌيڪ، شبري! ڇا ٿي دل تنهنجي چاهي؟

شري رام جا اِهي اکر ٻڌي، شبري چوي ٿي: "پربو! اِهي اکر چئي مون کي ته لڄي ٿا ڪريو! اڄ اوهان جو درشن پائي منهنجي تپسيا سڌ ٿي آهه. منهنجو جنم سڦل ٿيو آهه! مون کي گرو شيوا جي آسيس ملي آهه اءِ پرشوتم! اوهان جو درشن مون لاءِ وڏي بخشش آهه!"

شبري وڌيڪ چئي نه ٿي سگهي! سندس گلو پريم ۾ گونگو ٿي پوي ٿو. ڪجهه وقت بلڪل سانت ۾ آهه! پوءِ شبري چوي ٿي: پربو! اوهان لاءِ مون بن جا ڦل ڦول رکيا آهن. مون دين جو ڦل ڦول قبول ڪريو ۽ منهنجو منورٿ سڦل ڪريو!" اِئين چئي شبري ڪٺا ٿيل ڦل ڦول شري رام جي چرنن ۾ رکي ٿي.

پريو چرنن ۾ جو سڪ سچي سان ڦل ڦول رکي،
سو نه سياڳي، رام ڪريا اوَ نه چکي!

بن جو هڪ هڪ ڦل شبري هيئنئر چکي ٿي ۽ جو جو ڦل، جو جو بير، تمام مٺو آهه. سوئي شري رام کي ڏئي ٿي.

شبري سياڳي! تنهنجا وٺا بير نه ڏاڍا مٺا،
ڏاڍا سٺا! ڪين اهڙا ڪڏهن مون نه ڏٺا!
شبري سياڳي! تنهنجا مٺا مٺا جوٺا بير!
ڏي بيا به مون کي! ڪر ڪانه ڪا دير!

اِهي اکر شري رام جا ٻڌي، شبري عجب ۾ پوي ٿي. شبريءَ جي جهوپڙيءَ ۾ هاڻ نه رشي ۽ مُني ڪيترائي اچن ٿا. شري رام مريادا جو مثال آهه اُتي ويهي ٿو ۽ لڇمڻ به اُتي ويهي ٿو ۽ ٻئي اُتي ويٺي ويٺي رشين منين جو ستڪار ڪن ٿا. رشي مني شري رام جي چرنن ۾ سر جهڪائين ٿا ۽ چون ٿا:

"پربو! درشن اوهان جو اسان کي نه نريئہ ڪري ٿو:
اَپراڌي آهيون! نه من جو نه ايمان مري ٿو!
ڀڳتياڻيءَ شبريءَ جي ڪارڻ اسان مُنيءَ کي ڏڪاريو:
پريوءَ جو پيارو، هن وقت آهه دويہ لوڪ پڌاريو!
پڇتايون ٿا هاڻ! اَپراڌ اَسان جا ڪرين تون ئي معاف،
گهرون آسيس ٿا، اسان جون دليون ڪرين تون ئي صاف!"

رِشين مُنين کي لڇمڻ چوي ٿو:

"مها رِشيو! اوهين ڌنيہ آهيو. اوهان جي تپسيا، هن راڪشسن جي وقت، ڌرم کي جهلي بيٺي آهه. اوهين بن ۾ آشرم ٺاهي رهو ٿا، اوهان جي آسيس وڏو خزانو آهه!"

تڏهن هڪ رِشي شري رام ڏي نهاري چوي ٿو: "پربو! هن سندر تلاءَ ۾ ڪينئان ڇو اچي پيا آهن؟ ۽ پاڻيءَ جو رنگ ڇو بدليو آهي؟"

تڏهن لڇمڻ مشڪي چوي ٿو ته، "متنگ مُني جو اوهان نرادر ڪيو ۽ هن شري رام جي ڀڳتياڻي شبريءَ جو اوهان نرادر ڪيو، تنهنڪري اُپاءُ هي آهي ته شبري هن تلاءَ ۾ اشنان ڪري!"

شري رام جي آگيا ۽ آسيس سان شبري جيئن تلاءَ ۾ گهري ٿي، تيئن پاڻي وري صاف، اُوجل، نرمل ٿي پوي ٿو!

تڏهن شبري شري رام کي پڪاري ٿي:

"نيچ ڪُل ۾ جنم منهنجو، پر بخت ڪيئن ڪليو!
شري رام! ساڪيات درشن تنهنجو آهه مليو!
هيئنئر فقط چاهيان ٿي ته ڀڳتي منهنجي قائم رهي!"

شري رام مشڪي ٿو. آسيس ڏئي ۽ چوي ٿو: "ائين ٿئي!"

اُنهيءَ وقت شبري شري رام جي چرنن ۾ سر جهڪائي وري وري آسيس وٺي ٿي! ۽ پوءِ؟ هي ڇا ٿو ٿئي؟ شبريءَ جي دل پرچي آئي آهي! سندس اکين مان پاڻي پيو وهي! سندس ساري سرير ۾ شري رام پيو رمي! سندس پراڻ ۾ آهي هڪ رام جو ڌيان! اوچتو ئي اوچتو رِشين ۽ مُنين جي سامهون، شري رام جي چرنن ۾، شبري پراڻ تياڳي ٿي، پرلوڪ پڌارجي ٿي!

قبوليئہ اءِ شري رام! شبري جا جهنگلي جوٺا بير!
مون گهر به اَچ تون پيري پنهنجا پيرا!

وري پيئي پاڻ کي چئي، "منهنجو رام، پيارو رام، هان! منو رام اچي پيو!" شبري! بير، گل، ڦل، اگڻ ۾ رکي ٿي ۽ تلاءَ ڏي ڊوڙي وڃي ٿي پاڻي آڻڻ واسطي! "تلاءَ جي جل سان مان شري رام جا پير ڌوئيندس!"، شبري ائين پاڻ کي وَر وَر چوي ٿي.

انهيءَ تلاءَ ۾ رشي روز اِشنان ڪن ٿا. تلاءَ ڏي جيئن ڊوڙندي پيئي وڃي، تيئن ڪيس پنهنجي سرير جي به سڌ نه ٿي پوي. رستي تي هڪ رشي آهه: اُهو به پيو تلاءَ ڏي وڃي اِشنان ڪرڻ واسطي. شبري ته آهه رام جي ڌيان ۾. خبر ئي نه ٿي پويس ته ڪو رشي لنگهي ٿو. رشي وڃي ٿو شبريءَ سان لڳي! توبهه! رشي ڪاوڙ ۾ پرجي وڃي ٿو ۽ شبريءَ تي خوب ڪاوڙ چندبي ٿو. "اِءِ اَڇوت اِستري! تون ڄاڻي واڻي منهنجو نرادر ڪرين ٿي ۽ مون کي ڇهي اَپوتر ڪرين ٿي! اِءِ دشٽ ناري! دوُر ٿي!"

شبري ته شري رام جي ڌيان ۾ آهه، شري رام جي احسان ۾ آهه. شبري پنهنجي رام ۾ مگهن آهه. لڪي ڪنهن هئي ڪي ڏسي ٿي، نڪي ٻڌي ٿي! هن رشيءَ جا اکر ته هوا ۾ اُڏامي وڃن ٿا. شبري ٻڌي نه ٿي. ڊوڙندي پيئي وڃي تلاءَ ڏي! رشي به ساڳئي تلاءَ ڏي موٽي وڃي ٿو ته هن اَڇوت اِستريءَ مون کي اَپوتر ڪيو، وڃي ٻيو دفعو اِشنان ڪريان!

شبري جي پٺيان رشي اچي پيو. شبري تلاءَ مان پاڻي ڪڍي ٿي. هينئر رشي به اَچي پهتو آهه. ۽ ٻيو دفعو اِشنان ڪرڻ لاءِ تلاءَ اَندر وڃي ٿو! هي ڇا؟ تلاءَ جي پاڻيءَ جو رنگ بدلجي وڃي ٿو ۽ تلاءَ ۾ ڪينئان، ڪينئان، ڏسڻ ۾ اَچن ٿا! ته به هي رشي نه ٿو سمجهي ته اُن جو ڪارڻ ڪهڙو؟ جو پريوءَ جي ڀڳتن جو نرادر ڪري ٿو، اُن جو ئي قدرت وٽ نرادر ٿئي ٿو! قدرت ته قادر جي آهه!

شبري ته تلاءَ مان اڳيئي سنو پاڻي ڪنيو آهه. اهو ڪڻي پنهنجي جهوپڙيءَ ڏي هلي ٿي ته رستي تي سندس پٺيان پري پري کان، شري رام پڇائيندو پيو اَچي، "منهنجي شبري ڪٿي آهه؟ شبريءَ جي جهوپڙي ڪٿي آهه؟" آواز ٻڌي، رشي مُني ۽ راجا گڏ گڏ ٿين ٿا. هي ته شري رام جو آواز آهه! پر شري رام جا اَکر ٻڌي ڪين عجب لڳي ٿو. "هيءَ شبريءَ وري ڪير آهه؟ اسان جا آشرم ۽ آستان سڀ ڇڏي، شري رام شبريءَ جي جهوپڙي ٿو ڳولي!" هنن رشين ۽ منين راجائن ۾ آهه اَيمان! جت اَيمان آهه اُت ڪيئن اچي اَحسان؟ شبري آهه دين مسڪين، تنهنڪري ئي پائي ٿي شري رام چرنن جي ريت!

هينئر شري رام لڇمڻ سان گڏ اَچي شبريءَ جي جهوپڙيءَ کي پهتو آهه.

شبري ڏسي ته مون گهر شري رام آيو آهي:

مُني متنگ جي وچنن جو سمرن ٿي پائي!
ٻاهون وڏيون ۽ ڪمل نين، شري رام جا نهاري،
وار وڏا بن مالا ڏسي، ٿي سڪ ۾ سنپاري!
لڇمڻ اَڇو رنگ، شري رام ته آهي ڪارو،
گڏ گڏ ٿئي ٿي شبري ڏسي پنهنجو پيارو!
پريم مگهن ٿي ٻيو سڀ ٿي وساري،
نوُري نماڻي ڪمل چرن پيئي نهاري!
ڪين خوشيءَ ۾ ٿي شبري ماپي، آنند اَتس اَپار،
پريم ۾ پاگل، وره وياڪل، آهه مليو ڪيس پران آڌار!

ڏاڍي موج ۾ آهي، مستان ٿي وڻي تاڙيون وڄائي، ڪيس ڏسي وينو لڇمڻ مشڪي، اُن کي هاڻ ٿي شبري چتائي! تڏهن لڇمڻ ڪيس ٿو چوي، "ڏس شبري! پاگل ٿي تون ڇو ٿي نهارين؟ شري رام بيٺو آهه تنهنجي در تي، اُن کي اَندر ڇو نه ٿي وِهارين؟" تڏهن ٻڌي هئي هٿڙا اَدب جا، رام لڇمڻ جو ڪري ستڪار:
ڏاڍي نئڙت ۾ ۽ قرب سچي ۾، ڪري نوُري ماڻي ٿي نمسڪار!

شري رام ۽ لڇمڻ ٻنهي کي پرڻام ڪري پيار سان سُندر آسن تي وهاري ٿي. تڏهن شري رام شبريءَ کي نهاري ڪانئس پڇي ٿو:

شبري سڀاڳي! ساڌن جي سڀ وگهنن تي ته پاتي اَٽيئَي سوپ، تپشيا تنهنجي ته آهه تڪِي، ڪپيو آهه تو ڪام ۽

رشي متنگ، اِهي اَکر ٻڌي ڏاڍو پرسن ٿئي ٿو ۽ پنهنجي ششن کي چوي ٿو، هيءَ ڀيلڻي ڀاڳ واري آهه. هن کي آشرم جي ٻاهرين جهوپڙيءَ ۾ رهڻ ڏيو ۽ سندس واسطي کاڌي پيتي جو پورو بندوبست ڪريو!"

شبري هٿ ٻڌي وينتي ڪري ٿي، "سائين! مان نه کند، مول، ڦل تي گذران ڪريان ٿي. اوهان جو اَن پل مون کي ملي ته کائي اوهان جي ڪريا وٺان. سنسار سان مون کي پريت ڪانهي. فقط مون کي آسيس ڏيو ته مون کي مکتي ملي!" مُني متنگ شبريءَ کي چوي ٿو، "بنا ڊپ تون هت رهه! ۽ ڀڳوان جي نام جو جپ ڪندي رهه!"

شبري آشرم جي نزديڪ جهوپڙيءَ ۾ رهي ٿي ۽ ڏاڍو خوش پيئي ٿئي. پر ٻيا ڪيترا رشي آهن، جن کي اِها ڳالهه نه ٿي وڻي. اِهي رشي اَچي مُني متنگ کي چون ٿا، اوهان هن نيچ ڪل جي مائي، ڀيلڻي شبريءَ کي آشرم جي پرسان رهڻ ڏنو آهه. تنهن ڪري اسين اوهان جو پوڄن ڪين ورتائينداسين. نڪي اوهان سان ڳالهه ٻولهه جو وهنوار رکنداسين!"

مني متنگ اُنهن رشين جي چوڻ جو ڪوبه خيال نه ٿو ڪري. هو شبريءَ کي نيچ ڀيلڻي ڪري نه ٿو سمجهي، پر هڪ سچي ڀڳتياڻي، جنهن جي دل ۾ رام رمي. سا ڪُل کهڙي جي به هجي، پر پرم شرڌا ۽ عزت جي لائق آهه!

هڪ ڏينهن مني متنگ چوي ٿو: "بس! وقت منهنجو پورو ٿيو آهه. هينئر ديهي ڇڏڻ جو ويچار اٿم!" مني متنگ جي سڀن ششن کي ڏاڍو دک ٿئي ٿو. شبري به رشي متنگ جي ششياڻي آهه. شبريءَ کي ڪيڏو نه شوڪ ٿئي ٿو! شبري چوي ٿي، "گرديو! اوهين اَڪيلا نه وڃو! گرديو جي ڌام ۾ شش کي به وٺي ڪيو. اوهان جي داسي اوهان سان وڃڻ لاءِ تيار آهي!"

مني متنگ شبريءَ جي ڏينتا، سرلتا، سچائي ۽ شرڌا ڏسي، اُمنگ ۾ ڀرجي ڪيس آسيس ڏئي ٿو ۽ چويس ٿو، "شبريَ تون سڀاڳي آهين! دلگيري ڇڏ، دک دور ڪر! شري رام هن وقت چترڪوٽ ۾ آهه. هت ضرور ايندو. هن تپوبن ۾ شري رام پنهنجا پيرا گهمائيندو! هنن اکين سان تون ساکيات شري رام کي ڏسندين. شري رام آهه ٻاجهه وارو ۽ ٻلوان! اُن جو درشن پائي ڪندينءَ پنهنجو ڪلياڻ! شبري! شري رام جهوپڙيءَ ۾ ايندو، پريم جا پيرا ڀري پاڻ پڌاربو! جڏهن اچي، تڏهن اُن جو چڱيءَ طرح آدر ڪج، اُن جي آسيس وٺج! تيستائين تون پل پل جهان ۾ ۽ شري رام جي نرمل نام جي جپ ۽ ڌيان ۾ ويهه! شبريءَ کي آسيس ڏيئي مُني متنگ جوت ڌام پڌاريو!

شبري هينئر شري رام نام ۾ مگهن آهه! ٻئي ڪنهن ڳالهه جي ڪيس خبر ناهه. کند، مول، ڦل تي گذران ڪري ٿي، روز روز شري رام جو ڌيان ڪري ٿي، دل جي اَندر شري رام کي ڪوٺي ٿي، "شري رام! اچ تون مون وٽ، پريم جا پيرا ڀري!" جيئن ڏينهن وڃن گذرندا، تيئن شري رام جي درشن لاءِ شبريءَ جي پياس وڃي وڌندي! وڻن کان، پٽن کان، ۽ وري رات جو تارن کان پيئي پڇي، "اَجان رام ڪيترو دور آهه؟ هت ڪڏهن ايندو؟ اچي آسيس ڪندو؟"

پرڀات جو پيئي چوي، "اَڄ شام جو شري رام اِيندو!" وري شام جو پيئي چوي، "سڀان سوير صبح جو شري رام ايندو!" جهوپڙيءَ ۾ ويٺي پڪاري، ته وري ڪڏهن جهوپڙيءَ کان ٻاهر رستي تي پيئي نهاري! وري ڪڏهن پيئي چوي، "متان منهنجي رام جي پيرن کي رستي تي ڪنڊا لڳا هجن!" انهيءَ چنتا ۾ ٻاهر نڪري، وري وري پيئي رستا صاف ڪري ڪيڏو نه پيار!

وري وري پيئي رستن تي ٻُهاري ڏئي! ۽ روز پنهنجي جهوپڙي صاف ۽ سندر رکي ٿي، متان اَڄ شري رام اَچي!" روز بن ۾ وڃي ميوا چکي ٿي ۽ جي تمام مٺا آهن سي پاڻ سان کڻي اچي ٿي، چي، "شري رام کي کارائينديس!" شبريءَ جي اَکين ۾ شري رام جي اَچڻ لاءِ ڪيڏي نه اِنتظاري آهه! اَٺئي پهر سندس من شري رام ۾ آهه رميو، رنگ ۾ سندس روح آهه رليوَ.

هڪ ڏينهن رشين جي آشرم جا ڪي ٻالڪ شبريءَ کي چون ٿا، "شبري! تنهنجو رام اَچي پيو!" شبري ٻڌي ٿي ۽ وري

شبري سياڳي

(دادا واسواڻي)

ڊنڊڪ ٻيلو کھڙو نہ سندر تپوبن آھ! اُت رشين جا آشرم آھن. اُنھن رشين جي دولت آھ تپوڌن. تپسيا جو ڌن! اُنھن آشرمن ۾ يگيہ ٿين ٿا، ۽ منترن جا پاٺ ۽ ھوَن ۽ پوڄائون. اُنھيءَ تپوبن رھي ٿي ھڪ اِستري. نہ پتي اٿس نہ پُٽر، نہ پئسو نہ پدارٿ: پر ڪيس ڀڳتي ۽ شرڌا آھ! سندس ذات ڀيلڻي. سندس نالو شبري!

ھڪ دفعي شبريءَ کي ھڪ رشيءَ جو درشن ٿئي ٿو. درشن ڪري ڏاڍو پرسن ٿئي ٿي. ڀياس اَٿس تہ جيڪر رشين جي شيوا ۾ روز رھان! پر وري ويچار اَچيس ٿو: "منھنجو ڪُل نيچ آھ. منھنجي شيوا ڪئين قبول پوي؟" نيٺ ھيئن ڪري ٿي، رشين جي آشرمن کان ٿورو پري، پنھنجي ھڪ ننڍي جھوپڙي ٺاھي ٿي. وڻن جي ڪند مُول ڦل تي گذران ڪري ٿي. ۽ روز، جنھن رستي اِشنان ڪرڻ وڃن ٿا، اُنھيءَ رستي جي صفائي ڪري ٿي ۽ روز پرڀات جو اُنھي رستي تان ڪنڊا، پٿر، ڪٽي چڏي ٿي تہ رشين کي رستي تان لنگھڻ ۾ تڪليف نہ ٿئي.

سندس دل اَندر روز روز ڀيلس پيئي وڌي تہ "مون تي رشين جي ڪرپا ٿئي!"

رشي رستو اَھڙو صاف ڏسي عجيب ۾ پون ٿا ۽ پڇن ٿا تہ "ھي سندر ڪم روز پرڀات جو ڪير ٿو ڪري؟" نيٺ رشين جا ڪي شش رات جو جاڳن ٿا ۽ شبريءَ کي پڪڙين ٿا! رشين وٽ ڪيس وٺي وڃن ٿا ۽ چون ٿا تہ روز روز پرڀات جو ھيءَ مائي رستو صاف ڪري ٿي!

تڏھن رشي پڇن ٿا، "تون ڪير آھين جو رستو صاف ڪرين ٿي؟" شبرِي ويچاري اَچي ڏني آھ. نئڙت ۾ پرڻام ڪري چوي ٿي، "سائين! منھنجو نالو آھ شبري! مان ڀيلڻي ذات جي آھيان. مان بہ تپوبن ۾ رھان ٿي ۽ رشين منين جو درشن ڪري پاڻ کي پوتر ڪريان ٿي. ٻي ڪا شيوا مون کي نہ ٿي ملي، تنھن ڪري مان ھيءَ شيوا ڪريان ٿي، روز رستو صاف رکان ٿي. شيوا جي تہ مان لائق نہ آھيان. منھنجا اپراڌ معاف ڪجو. مون تي آسيس ڪريو!"

وڃي اِها ٻوٽي ڪٽي اَچي ٿو. شري رام لڇمڻ کي سنگهائي ٿو. لڇمڻ اُٿي ڪڙو ٿئي ٿو. شري رام خوشيءَ ۾ روئي ٿو. شري رام چوي ٿو. "هنومان! تو منهنجي ڪيڏي نہ شيوا ڪئي آهہ! هن وقت مان توکي ڇا ڏيان؟ هن وقت فقير جي پوشاڪ ۾ مان آهيان. مون کان گهر، جيڪي گهرڻو هجيئي مان توکي ڏيندس ضرور!" هنومان ڇا ٿو گهري؟ ڪنگال گهرن دنيا جو خزانو. هنومان تہ شاهوڪار آهہ. سچو شاهوڪار ڪير؟ جنهن جي دل ۾ آهي سچو خزانو. هنومان ڇا ٿو گهري؟ هنومان جي اَکين ۾ اچي ٿو پاڻي. جيئن منهنجي اکين ۾ بہ اچي ٿو پاڻي. هنومان چوي ٿو. "گرديو! مونکي ڏيو اَننيہ ڀڳتي، پُورن ڀڳتي اَڪيلي اوهان واسطي. اوهين منهنجا ڪل سوامي، سل اوُنت بئنت سووت جاڳت. منهنجي دل ۾ رهي هڪ رام ئي رام!" شل اسان مان ڪي پربوءَ در اَننيہ ڀڳتيءَ جو دان گهرڻ سکن! هي دنيا جون گهرجون ڇا آهن؟ ڪجهہ ڪين. پربوءَ جي در تي بيهي شل پڪاريون. "پربو! ڏي اَننيہ ڀڳتي، ڏي اهڙي آسيس جو ٻئي ڪنهن بہ پدارٿ واسطي دل اَندر تمنا نہ رهي!" دسهڙي جي ڏينهن جڏهن شري رام سوپ پاتي، تڏهين شري رام چوي ٿو. "هاڻي مان موٽان ٿو. سيتا جي جنم ٿي، هينئر مان پنهنجي وطن موٽان ٿو." اُن وقت شري رام اُڏند کٽولي گهرائي ٿو. اڏند کٽولي ڪي هن وقت جيڪر چئون هڪ ننڍو هوائي جهاز. اڏند کٽوليءَ ۾ شري رام چڙهي ٿو. سيتا بہ چڙهي ٿي ۽ لڇمڻ بہ چڙهي ٿو. اُن وقت هنومان جي اکين ۾ پاڻي اچي ٿو. آلين اکين سان ويٺو هنومان نهاري، ڇو پيو نهاري؟ هنومان جي اکين ۾ آهہ پياس. شانت ۾ ويٺو نهاري ۽ ڳوڙها پيو ڳاڙي. شري رام سمجهي وڃي ٿو تہ هنومان ڳوڙها ٿو ڳاڙي ڇو تہ هنومان شري رام کان جدا ٿي نٿو سگهي. جڻ تہ سانتيڪي طرح ويٺو شري رام کي چوي، "پيارا! تو ڪانسواءِ مان ڪيئن جيئان؟ سڀ ڪجهہ منهنجو تون، تون منهنجو ٺاڪر! تون منهنجو پريتم! تون منهنجو گرو! تو ڪانسواءِ مان ڪيئن جيئان؟" شري رام هنومان جي سانتيڪي ٻولي سمجهي ٿو ۽ چويس ٿو. "پيارا! تون بہ اُڏند کٽوليءَ ۾ اَچ. هل مون سان!" لڇمڻ کي شري رام اِشارو ڏئي ٿو ۽ لڇمڻ پنهنجي جڳهہ ڇڏي ٿو هنومان واسطي ۽ شري رام هنومان کي چوي ٿو. "اچي ويهہ تون هٿ منهنجي ڪڇي پاسي." هنومان سچو ڀڳت آهي ۽ ڀڳت پنهنجي ٺاڪر سان برابري ڪين ڪري. هنومان ٻئي هٿ جوڙي ٿو ۽ شري رام جي چرنن ۾ وهي ٿو. هنومان چوي ٿو. "مان سياڳو! منهنجي جاءِ تہ آهي اوهان جي ڪمل چرنن ۾." سچو ڀڳت، پورن ڀڳت، عجيب ڀڳت، ڀڳتيءَ سان ڀريل، هو هنومان! اَيوڌيا ۾ هڪ ڏينهن درٻار لڳي آهي. درٻار ۾ شري رام ويٺو آهي. سندس مٿي تي ڇٽ آهہ. رام ۽ سيتا مهاراڻيءَ جي سنمک ڪير ويٺو نهاري؟ هڪ، جو تہ هيڏانهن نہ هوڏانهن نهاري، پر وَر وَر پيو نهاري، هڪ ٽڪ، شري رام ڏانهن. ڪير؟ هنومان. سيتا مهاراڻي تخت تي ويٺي آهہ ۽ چوي ٿي، "مان جڏهن راوڻ وٽ قيد ۾ قيدياڻي هئس، تڏهن هيءُ ڀڳت هنومان پهرين پهرين مون وٽ منهنجي پياري جي خبر کڻي آيو." سيتا جي دل اَندر شڪرگذاريءَ جو ڀاو اُٿي ٿو. سيتا جي دل ڀرجي اَچي ٿي ۽ پنهنجي گلي مان موتين جي مالها لاهي هنومان کي ڏئي ٿي ۽ چويس ٿي، "آءُ هنومان! ڪر قبول هيءَ منهنجي سوکڙي." هنومان هڪ هڪ داڻو مالها جو وات ۾ چٻاڙي ٿو ۽ ٽوڪنا ڪري ڦٽو ڪري ٿو. سيتا چو يٿي، "هنومان! هيءُ ڇا ٿو ڪرين؟" هنومان چوي ٿو. "هن هار جو هڪ هڪ داڻو آهي موتيءَ جو داڻو! پر ڪٿي آهي شري رام، منهنجي روح جو راڻو؟" شل هنومان جي قرب ۽ شيوا جو آدرش اَسان مان ڪن جي دلين، اَندر چمڪي هنومان جي ڀڳتيءَ سان شل پنهنجون دليون ڀريون. شل هنومان جا اُهي اکر اوهان مان ڪن جي دلين اَندر ٽڪن.

"اِڪ اِڪ داڻو آهي موتيءَ جو داڻو:
پر ڪٿي آهي شرِي رام، منهنجي روُح جو راڻو؟"

(ورتل پُستڪ سنت مالا دادا واسواڻي)

دربدر ٿين. تن ڏينهن جي جنگ ۾ ڪي ڪتري قائدا هئا. تن مان هڪ سکيا هيءَ هئي، ”متان ڪنهن تي بم گولا ڪيرايو!“ ۽ ٻي سکيا هئي، ”اِ ڪتري! ڪنهن به اِستريءَ سان متان جنگ ڪرين! جي ضرور پوي، تلوار هلائين، ته ڏائي هٿ سان هلائج. تير ڇوڙين ته ڏائي هٿ سان“. ۽ ٽين سکيا هئي ته ”ڪتري جنگ مان نه موٽي.“ هنومان به لنڪا کي ڏڪ هڻي ٿو ڏائي هٿ سان ۽ هيءَ اِستري ترار سان هنومان جي ڪنڌ تي ڏڪ هڻي ٿي. هنومان ته شيوڪ بهادر هو، ڏڪ هڻي ٿو ڏائي هٿ سان. پر هنومان جي اَندر هڪ يقين هو ته ”جيڪو به ڪم ڪريان، سو مان نٿو ڪريان، پر شري رام ڪر يٿو!“ پيو پاڻ چوي، ”منهنجو شري رام ويو آهي ڪم تي. مان نٿو وڙهان شري رام ٿو ڏڪ هڻي!“ اِهو صدق هنومان جي اَندر هو. هن وقت به اِهو يقين اٿس ته هٿ منهنجو، پر ڏڪ منهنجي پياري رام جوَ ڏائي هٿ سان ڏڪ هڻي ٿو. پر پسي ٿو شري رام. هڪ ڏڪ سان لنڪا جو ڪنڌ ڪپي ٿو. لنڪا مري وڃي ٿي. هاڻ هنومان شهر جي اندر گهڙي ٿو. ۽ شري رام، جي جئہ جئہ پيو منائي! هن جو منتر هو ”شري رام! شري رام!“ لنڪا شهر جي اَندر اَچي چوي ٿو، ”هاڻي وڃي سيتا کي ڳوليان.“ پهرين سمجهي ٿو ته سيتا کي راوڻ رهايو هوندو ڪنهن بنگلي ۾. سو هڪ هڪ بنگلو جاچي ٿو. پر ڏسي ٿو ته سيتا ڪنهن به بنگلي ۾ ڪانهي. پوءِ چوي ٿو ”متان راوڻ سيتا کي پنهنجي زنان خاني ۾ رکيو هجي!“ سو آڌيءَ رات جو هنومان راوڻ جي محلات جي تلاش ڪرڻ وڃي ٿو. وڃي ٿو اُن ڪوٺيءَ ۾. جت راوڻ سمهيو پيو آهي. ڏسي ٿو ته سيتا ته اُتي به ڪانهي. پر راوڻ جي پرسان سندس اِستري سمهي پيئي آهي. ان جو نالو منڊودري ٻئي اونگهه ۾ پيا هئا. رات جو شراب پيتو اٿن. هنومان ڏسي ٿو ته راڳ جا اوزار رکيا آهن. شراب پي پي، دنيا جا راڳ ٻڌي، هينئر ٻئي اونگهه پيا آهن. راوڻ جهڙو راڪاس! افسوس! اهڙي طرح اسان مان به ڪيترا ائين راتيون گذارين ٿا، پوتن وانگر رهن ٿا. پر سياڳو سو جو رات جاڳي، رام نام ڪري ياد ۽ ٿورو وقت وڃي ننڊ ڪري. هنومان ٻنهي کي ڏسي کسڪي وڃي ٿو. هنومان جو ته ڪم هو سيتا سان. سيتا ڪٿي؟ تلاش ڪندي ڪندي، اَچي ٿو پهچي هڪ وڏي بن ۾. هن بن ۾ اونده آهي. پري کان هنومان ڏسي ٿو ته هڪ وڻ هيٺ سيتا ويٺي آهي. اشوڪ بن هڪ وڏو بن آهي، اُن جي نزديڪ هڪ ندي آهه جا مان ڏسي آيو آهيان. چون ٿا ته هن وقت به اُن بن ۾ شوخ جانور آهن. اَشوڪ بن ۾ سيتا هڪ وڻ هيٺ ويٺي آهي. هنومان نزديڪ اچي ٿو. ڪيس پياس آهه ته سيتا سان ڳالهه ٻولهه ڪريان. نزديڪ اچي ٿو ۽ هنومان جي اَکين ۾ پاڻي اچي ٿو. هنومان دل ۾ چوي ٿو، ”اِ سيتا! تون راجا جي ڌيءُ، محلات ۾ تون ڪيئن نه نپنينءَ؟ پر هَن وقت تون بن ۾ ويٺي آهين، اَڪيلي!“ هنومان ڏسي ٿو ته سيتا پيلي ٿي ويئي آهي. سيتا ڪهڙي نه سونهن واري! سيتا چمڪي ٿي، جيئن چمن ۾ پشپ! پر هينئر سيتا شري رام جي فرياد ۾ ٿي پيئي آهي پيلي! هنومان ڏسي ٿو ۽ هنومان جي اکين ۾ اَچي ٿو پاڻي! هنومان ٻڌي ٿو ته سيتا جي چپن تي اِڪ ئي اَکر آهه. سيتا هوشيار هئي، ڪلائون ڄاڻندي هئي. پر هن سيتا جي دل ۾ آهه هڪ اَکر. سيتا جي چپن تي هڪ اَکر جو پل پل پيئي پڪاري، ور ور پيئي اُچاري، ”شري رامَ شري رامَ“ هنومان ويجهو اچي ٿو ۽ چوي ٿو، ”شڪر! مون اُهو آستان ڳولي لڌو جت آهي سيتا، نرمل پوتر سيتا!“ پوءِ سيتا کي سموري خبرچار ڏئي ٿو. سيتا کان منڊي وٺي، واپس اَچي، شري رام کي سڀ خبر ٻڌائي ٿو.

تنهن ڪانپوءِ ڪيئن نه هنومان جنگ ۾ شري رام جي مدد ڪئي! تنهنجو ذڪر به وستار ۾ ”هنومان ناٽڪ“ پستڪ ۾ ڪيل آهي. جنگ جي ميدان ۾ لڇمڻ ڪري پيو آهي. مؤرڇا ٿي ويو آهي! راڪسش پيا چون، ”لڇمڻ مري ويو.“ شري رام چوي ٿو، ”هنومان! جيڪر هڪ ٻوٽي ڪٿي اَچين، جا بيهوشيءَ مان اُٿاري.“ هنومان چوي ٿو، ”منهنجا سوامي! ٻڌايو ته اُها ٻوٽي ڪهڙي؟ مان ڪٿي اِيندس!“ رام چوي ٿو، ”اِن ٻوٽيءَ جو نالو آهي سنجيوني ٻوٽي.“ هنومان ٽڪڙو

رام ڪيڏي نہ مدد ڪري سگھي ٿو. منھنجو وڏو ڀاءُ آهي! مان سندس ننڍو ڀاءُ آهيان. اسين ٻئي راجا دشرٿ جا پٽ آهيون. شري رام پوجيہ پتاجو سريشٺ پٽ آهہ. بهادر آهہ. ٻلوان آهہ. هن وقت تپوبن ۾ آهہ ۽ هن روُپ ۾ آهہ ڇو تہ چاهي ٿو تہ پتا جي پرتگيا پوري ڪريان. هي اوهان کي ايڏي مدد ڏيئي سگھي ٿو. جو اوهان کي تخت موٽي ملي."

هنومان اِها ڳالهہ ٻڌي خوش ٿئي ٿو ۽ چوي ٿو: "جيڪر اوهين ٻئي راجا سگريو کي گڏجو. ڪريا ڪري ٻڌايو تہ اوهان جو نالو ڪهڙو آهي؟"

لڇمڻ چوي ٿو: "منھنجو نالو آهہ لڇمڻ. شري رام ۽ مان لڇمڻ ٻئي ڀائر آهيون. اسان کي بہ اوهان جي مدد جي ضرورت آهي."

هنومان پڇي ٿو: "ڪهڙي مدد راجا سگريو ۽ مان اوهان کي ڏيئي سگھون ٿا؟"

لڇمڻ سڄي ڳالهہ ڪري ٻڌائيس ٿو تہ "سيتا هئي اَسان سان. رام ٻاهر ويو ۽ مان بہ ٻاهر ويس. سيتا اَڪيلي وينئي هئي. سيتا کي زوريءَ ڪو راڪشس پڪڙي کڻي هليو ويو! ٻهانو فقير جو ڪري آيو. راڪسش سيتا کي کڻي کڻي ويو. سو ڪو ٻڌائي. ۽ اُن راڪسش سان وڙهڻ لاءِ لشڪر بہ کپي. اِها مدد اسان کي توهان کان کپندي."

هنومان چوي ٿو. "سگريو ۽ مان شري رام جي چرنن ۾ حاضر آهيون. ٻئي مدد ڪندسين ۽ سيتا کي بچائينداسين. ٻئي مون سان هلو راجا سگريو وٽ."

هنومان اُن وقت کان وٺي پاڻ کي رام جو ڀڳت ڪري ٿو سمجھي! اُن ڏينهن کان وٺي شري رام ۽ هنومان جي پاڻ ۾ دوستي ٿئي ٿي!

شري رام ۽ لڇمڻ پوءِ راجا سگريو کي گڏجن ٿا. ٿوري وقت ۾ کين راڄ وٺي ٿا ڏين. پوءِ پھرين ڪم جو شري رام هنومان کي ڏئي ٿو سو آهہ تہ "پيارا! وڃي سيتا جي ڳولها ڪري اَچ."

ڪيڏي نہ ڀڳتي هنومان کي هئي! سچو ڀڳت پاڻ کي صدقي ڪرڻ لاءِ تيار ٿئي ٿو. هنومان شري رام کي اِئين نٿو چوي تہ "سمنڊ جي آرپار ڪيئن وڃان؟ ڪيئن وڃي سيتا کي لهان؟" هنومان چوي ٿو: "منهن جا حاڪم! جيئن اوهان جو حڪمَ ضرور مان وڃي سيتا کي لهندس!" اُنهيءَ صدق ۾، سچي وشواس ۾، هنومان وڃي ٿو سيتا جي ڳولا ۾. هنومان هو سچو شيوڪ ڀڳت ئي سچاشيوڪ ٿين ٿا. سچي شيوا اَچي ٿي ڀڳتيءَ مان، جت شنڪا آهي، جت ٿورو بہ سڪ آهي، اُت سچي شيوا نٿي ٿي سگھي.

هنومان ڀڳت، سچو شيوڪ، سيتا جي ڳولا ۾ وڃي ٿو ۽ اَچي ٿو لنڪا ۾ پهچي. لنڪا کي هڪ وڏو دروازو آهي. اُن لنڪا جي دروازي تي ڪير بيٺي آهي؟ هڪ بهادر اِستري. تن ڏينهن ۾ اِستريون بہ بهادر هيون. اِستريون بہ وڙهنديون هيون. ان استريءَ جو نالو لنڪا. تنهنڪري ملڪ تي نالو رکيائون لنڪا. اوهين بہ بهادر ٿيو، وير ٿيو ۽ رانديون ڪريو. هيءَ بهادر اِستري شهر جي در تي بيٺي آهي تہ متان ڪو ڌاريو اَچي وڃي. هنومان اچي ٿو. لنڪا پڇي ٿي، "تون ڪير آهين؟" هنومان چوي ٿو، "منھنجو نالو آهي هنومان!" هنومان بہ بهادر آهي ۽ بهادر کي دپ ٿئي ڪين. هنومان چوي ٿو، "مان آهيان شري رام جو ڀڳت."

لنڪا چوي ٿي، "هتي پري ٿيءُ. رام تہ منھنجي سردار راوڻ جو دشمن آهي. هنومان پري ٿيءُ، نہ تہ هن تلوار سان تنهنجو ڪنڌ ڪپينديس."

هنومان ڀڳت آهي، تنهنڪري سچو شيوڪ سچي شيوڪ کي ڊپ ڪونهي! هنومان چوي ٿو، "لنڪا! بيشڪ تلوار ڪول ۽ منھنجي تلوار بہ تيار آهي. منھنجو سردار آهي رام. مون کي رام جو حڪم آهي تہ مان سيتا کي ڪيئن بہ ملان تيار ٿيءُ، منھنجي تلوار بہ اٿيئي" لنڪا پنھنجي تلوار ڪولي ٿي، هنومان بہ پنھنجي تلوار ڪولي ٿو.

تن ڏينهن ۾ جوڌا پاڻ ۾ وڙهندا هئا ۽ شهر جي ٻين ماڻهن سان جنگ ڪين ٿيندي هئي. اَڄ ڪلهہ جي جنگ ۾ بم گولا ڪيرائين ۽ ويچارا ٻيا ڪيترا مري وڃن، ويچارا ڳوٺاڻا

پڳتن جو شرومڻي هنومان

هڪ هڪ تصوير کي پنهنجو آواز آهہ، پنهنجو سنديش. هڪ تصوير منهنجي دل اندر وري آئي آهي. ڪنهنجي تصوير؟ اهو ڪير هو؟ ان جو نالو "هنومان". گھڻن کي خبر ڪانهي تہ هنومان ڪير هو؟ هنومان هڪ باندرن جي راجا جو سپهہ سالار هو. ان راجا جو نالو هو سگريو. هنومان سمجھہ وارو، سياڻو، سچيار ۽ وفادار هو. هنومان جي لشڪر ڪان سواءِ شري رام لنڪا ۾ وڃي نہ سگھي ها. شري رام کي رامائڻ ۾ هڪ نالي سان ڪوٺين ٿا: "ڪپي پريوُ". "پريو" معنيٰ "سردار": "ڪپي" معنيٰ "باندر". باندرن جو سردار شري رام! هنومان شري رام جي ڪيڏي نہ سهائتا ڪئي! هنومان کي چڱي وديا هئي.

سنسڪرت ۾ هڪ پستڪ آهي، جنهن جو نالو اهي "هنومان نانڪ". اِن پستڪ ۾ هنومان جي گڻن جو ذڪر ڪيل آهي. سڀني ۾ وڏو گڻ هنومان جو هو ڀڳتي. هنومان ڀڳت هو! شري رام واسطي ڪيس عجيب ڀڳتي هئي!

هنومان شري رام کي پهرين بن ۾ ڏسي ٿو. هنومان جو راجا سگريو بہ اُت آيو ٿو تہ سندس ڀاءُ راجا ٻالي پنهنجي ننڍي ڀاءُ سگريو کي ڪڍي ڇڏيو هو. سگريو ۽ هنومان پهرين ٻنهي ڀائرن رام ۽ لڇمڻ کي پريان ڏٺو. پر ڪين خبر ڪانہ هئي تہ هيءُ ٻئي ڪير آهن؟ سگريو هنومان کي چوي ٿو: "پيارا! تون منهنجو منتري ۽ تون سچيار! هنن ٻنهي کي وڃي مل ۽ خبر لهي اَچ. هيءُ مون کي مارڻ لاءِ تہ ڪين آيا آهن؟"

اِنهن حالتن هيٺ هنومان شري رام وٽ اچي ٿو. شري رام سانت آهہ. جڏهان ڪر رام سيتا وڃائي آهہ، تڏهين ڪان رام گھڻو وقت سانت ۾ رهي وينو ويچار ڪري: "سيتا ڪٿي ويو راوڻ: مان ڪيئن سيتا کي بچايان؟" اِنهن ويچارن ۾ رام آهي: ۽ لڇمڻ بہ وينو آهي

سانت ۾! هينئر هنومان اچي ٿو ۽ اَچي رام لڇمڻ سان گفتگو ڪري ٿو. هنومان چوي ٿو: "مون کي خبر ناهہ تہ توهين ڪير آهيون؟ اَوهان جي اَکين ۾ عجيب جوت پيئي چمڪي! اوهان جي اَکين ڏي نهاري سمجھي سگھان ٿو تہ اوهين سچيار آهيو. وڌيڪ خبر نہ اَٿم! مان آهيان منتري سگريو راجا جو! سگريو کي سندس ڀاءُ ٻاليءَ گھر مان ڪڍي ڇڏيو آهي."

رام لڇمڻ کي ڪنڌ ۾ وٺي وڃي چوي ٿو: "لڇمڻ! هي راجا جو هڪ منتري آهہ! ڪهڙو نہ مٺو ٿو ڳالهائي! جن راجائن کي اَهڙا منتري ملن، سي راجائون بہ سڀاڳا، لڇمڻ هن جي مونکي مدد کپي. هڪ راڪشس سيتا کي ڪٺي ويو آهي. ڪهڙو راڪسش ۽ ڪٿي ڪٺي ويو آهي؟ سڀ خبر لهڻ لاءِ مون کي مدد کپي. سگريوراجا چڱي مدد ڪري سگھندو. هنومان کي وڃي اَڪيلو مل. ساڻس مٺو ڳالهائج. ڪيس سڀ ٻڌائج ۽ چئج تہ سندن مدد اسان کي کپي." لڇمڻ هنومان وٽ اَچي ٿو ۽ چويس ٿو، "سگريو کي راڄ موٽي ملڻ ۾ شري

اَندر تنهنجي اُٿندو آواز، اَنئِي پهر تون نام اُچار،
اَندر تنهنجي کلندو راز! دل جي تخت تي واسديو وِهار!
اوُنده ٿيندي کِن ۾ دوُر، ڏينهن جو جيئن ڪرين ڪم ڪار،
هر هنڌ چمڪي نوُراني نوُر! نماڻن نيڻن سين اُن ڏي نهار!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول، اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ٻول! سڀ ٿيئي فاني، گوبند ٻول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم!

مانڪ ديهه آهه دُرلڀ ديهه، اِندريہ ڀوڳ ڪان پاڻ بچاءِ،
سُستيءَ ۾، ڪين سڄڻا! ويهه! من ۾ محبت مچ مچاءِ!
ڪين آهه جنهن پڇاڻيو پاڻ، ڀوڳ مان نيٺ اُٿي تو روڳ،
پيسجي مورک سو منجهه گهاڻ! اُٿي ڪماءِ تون، جوڳِي، جوڳ!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول، اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ٻول! سڀ ٿيئي فاني، گوبند ٻول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم!

جيوَ ڪي ترشنا پيئِي پٽڪائي، من اِندرين تي پاءِ تون جيت،
ترشنا جو نہ اَنت ڪو آهي! نا ڪو وَيري، نا ڪو ميت!
جِيوُ ويچارو ڪيئن نہ سَهي پيو، گُر چرنن، تون پاڻ اُڇلاءِ،
ڏِکي جِيان ڏس اوُ تہ وَهي پيو! پاڻ گنوائي، پريتم پاءِ!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول، اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ٻول! سڀ ٿيئي فاني، گوبند ٻول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم!

جُتڻ چاهين، ڪر سنتن سنگ، فنائيءَ جي اَتيئِي هيءَ راهه،
اَندر اُٿار عشق اُمنگ! خودي وڃائي خُدا کي پاءِ!
دِين دکين جي لَهہ تون سار، پنهنجن هٿن سان پاڻ جلاءِ،
ڪرشن کي ڏي تون دل جو پيارا! پدُ نرواني پيارا پاءِ!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول، اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ٻول! سڀ ٿيئي فاني، گوبند ٻول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم!

ڌن دؤلت نا ڪجھ چاهيان،
ڪمل چرن شل تنهنجا پايان!
دوزخ ۾ جي مون اُڇلائين،
پرواھ ناھ جي مون سان آهين!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سپ تيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

ڪام ڪروڌ ڪان رھ آزاد،
گرؤ جي ڪرپا سچِي اِمداد!
گرؤ چرنن ۾ سِرُ جهڪاءِ،
لوڀ موھ تي جئہ تون پاءِ!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سپ تيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

جنهن تي ڪرشن ڪرپا آئي،
اَندر اُن جي ٿِي صفائي!
دوست دشمن ڀيد نہ ڪوئي،
اِڪَ اِڪَ ۾ پيو ڏسي اُهوئِي!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سپ تيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

اَهنڪار اَتيئِي وڏو ويرِي،
مَنَ کي مار، ڪر نا ديرِي!
ساک نندا ۾ رهِي سمان،
سوئي آهي نرِ اَيمان!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سپ تيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

پهچڻ چاهِين جي هُنَ پار،
موهن جي جَت مهر اَپار!
دل ۾ تون! سَمدرشٽِي ڌار،
پنهنجي پَرائي کي ڏي تون پيار!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سپ تيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

آهين ڪير؟ پاڻ پڇاڻ،
ڪينَ رَھ تون اَڄا اَڄاڻ!
اَندر چولي، آتم ٻولي،
پَس تون پيارا! اَندر کولي!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سپ تيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

وير وِروڌ نہ شڪتي گنواءِ،
نرمل پريم نوَ جيون ٺاھ!
اِڪَ اِڪَ اَڳيان سيِسُ جُهڪاءِ،
اِڪَ اِڪَ جي آسيس تون پاءِ!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سپ تيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

جيئہ جي اَندر جهاتِي پاءِ،
اَمرت ويلي نہ وقت وِڃاءِ!
اُٿ جاڳ، پيارا! جاڳ سوير،
پُڇ تون پاڻ کان: "آهيان ڪير؟ !
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سپ تيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

لِڳَن کي چو پَيوُت لڳايئه، ڪم ڪري يا وِهي منجهه سانت،
سِرَ جا وار وِجي ڪوُرايئه! لوڪن وچ يا رهي ايڪانت!
دوُنهِين دُکايئه، رهئين منجهه ماٺ، اِڪَ بِنا نه ٻيو ڪو ڌيان،
هِي سَڀ ٿيئي ٺڳيءَ جا ٺاٺ! سوئي سچو ستپرڪ سُجان!
اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول، اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول! سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم!

ڪالِي گئِي، سُفيدي آئي، اِڪُ جو آهه اَروُپ، اَنام،
سرير جي ويئِي سَگهه سَيائي! اُن جا آهن ڪروڙين نام!
لَٺ تي لالڻ هاڻ هلي ٿو، ٻيو سڀ وساري، نام تون ڳاءِ،
ترشنا کي پر ڪين ڇڏي ٿو! پڳتيءَ پرچِي تالِي بجاءِ!
اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول، اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول! سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم!

سوئِي سُکِي جنهن ترشنا ماري، نيڻ نماڻا ڪٽي اُن ڏي نهار،
گُر ڀڳتِي آهه اُن کي پياري! ڪم ڪار وچ تون نام اُچار!
چرن پرڀوءَ جا پيو اوُ چُمي، پياس پائي تون هيئن پُڪار،
ڪم ڪري يا ننڊ سُمهي! شرن ۾ آهيان، پار اُڪار!
اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول، اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول! سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم!

گهر نا اَتس، نا ڪوئِي گهاٽ، جنمن جو آهي چڪر چوُراسِي،
ٻُک نه سَتائي، نه اُڃ اُساٽ! ڪَپ تون ڪنئيا! مان تنهنجي داسِي!
هر حال ۾ جو راضِي آهي، مهر ڪري مون کي بچاءِ،
ڪرشن ڪنئيي کي سوئي پائي! پَرئين ڪناري مون پهچاءِ!
اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول، اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول! سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري پائِي گوبندم!

سنتن جو تون سنگ ڪماءِ، موهه وڃي، وڃي اَگيان:
رهه دنيا ۾ رک نا چاهه! دوُر ٿئي سڀ شَڪُ گُمان!
مالڪ سين نينهن ناتو جوڙ، چنچل مَنُ ايڪاگر ٿئي:
اَحوال اَندر جو اُن سين اور! سچ ڪنڌ ڏي سو سهج هلي!
اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول، اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول:
سڀ ٿيئي فانِي، گوبند ڳول! سڀ ٿيئي فانِي، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

ڏينهن پٺيان اَچي پيئي رات، سچ ڪنڌ جي جو پائي پروُڙ،
رات پٺيان اَچي پرڀات! دک درد ڪان رهي سو دوُر!
هِڪ هِڪ کي پيو ڪال سڏي، سچ ڪنڌ آهي اَصلِي ڌام،
ڪين ٿِي ترشنا ڪنهن کي ڇڏي! پهچي سو جو ڌيائي نام!
اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول، اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فانِي، گوبند ڳول! سڀ ٿيئي فانِي، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم!ڀَڄوري ڀائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

اِنسانَ ڪوئي آزاد نہ آهي، ٽنهِي لوڪن ۾ هِڪَ ئِي ٻيڙِي،
ترشنا جو اوُ قيدي آهي! گُر ڪرپا جپ، ڪر نا ديرِي!
عالم هجي يا هجي اَمير، سنتن چرنن ويهه ضرورُ،
هِڪُ هِڪُ جڪڙيل منجهه زنجيرا وٺُ خاص خزانو، چرنن ڌوُڙ!
اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول، اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فانِي، گوبند ڳول! سڀ ٿيئي فانِي، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم!ڀَڄوري ڀائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

نام گوبند جو وَرِ وَرِ ڳاءِ: پٽرن کي اوُ پار پهچائين،
ترشنا جي تون آگ ٻُجهاءِ! تارڻ هار پيا سي تارن!
سنسار سارو پيو باهه جَلي: سنتن چرنن وٺ تون اوٽ،
سو سياڻو جو حڪم هَلي! چڪر چؤراسِي ڪين تون موٽ!
اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول: اُٺ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فانِي، گوبند ڳول! سڀ ٿيئي فانِي، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم!ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

شهر گهميس، ڏٺم سنسار، پُٽَ، پوٽا، نَر ۽ نار،
هڪ هڪ تي هو ڪام سوار! آهن سڀ دو ڏِن ڪي يار!
نيڻ ڪٽي تون ڪين نهار، ٻِڌو ٿئين يا ٿئين ٻي ڪار،
روپ مڙيوئي مايا ڇار! ڪين لهنڊءِ ڪو تنهنجي سنڀار!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان ڪول: اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان ڪول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول! سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

بنگلا، ماڙيون، عيش آرام، عمر ساري ويئي اَجائي،
تِن ۾ ناهي سچو وشرام! ڪين ڪئي ڪا تو ڪمائي!
دکي اَتيئي سڀ سنسار، مليو توکي هي سونو سرير،
سوئي سُکي جنهن نام آڌار! ويهي تو ٻوڙيو سو وچ سير!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان ڪول، اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان ڪول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول! سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

تَتل تَئي تي پاڻِي پوي، چنتا ڪيو آهي چڪنا چُور،
کِن ۾ سو تو ٻاڦ ٿئي! ڪين نهارين نرمل نُور!
تيئَن اَتيئي سڀ سَوادَ، وينو ڪمائين ڪچ ۽ ڪُوڙ،
کِن ڀَنگر آهن، کن برباد! هڪ ڏينهن توکي هلڻو ضرُور!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان ڪول، اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان ڪول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول! سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

جيسين سرير ۾ آهي سواس، ڪٿان تون آئين؟ آهين ڪير؟،
تيسين آهن داسيون داس! ڪنا ڪرين پيو ڌوڙ جا ڍير!
پندَ مان جڏهن نڪتو پران: هنس پکيئڙو، پاڻ پڇاڻ،
گهرج تنهنجي پوءِ ڪنهن ڪي ڪانه! پاڻ ۾ پيهِي پَس تون پاڻ!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان ڪول: اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان ڪول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول! سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

سنڌڙي ! اَءِ سنڌڙي ! هِيءَ جان ، هِيءَ جندڙي
ڪريان قُربان قدمن تان ! سنڌڙي! اَءِ سنڌڙي !

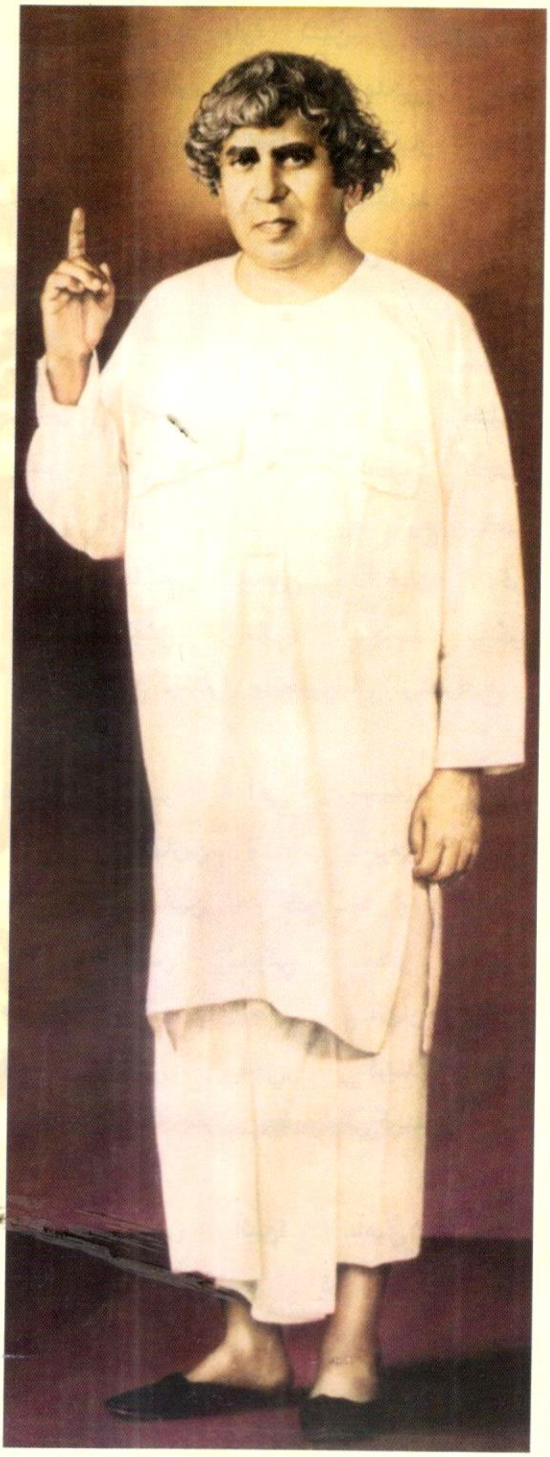

شري ساڌو ٽي ايل واسواڻي
هڪ وڏو مهان سنت، مها گياني، شاعر، صوفي، فلاسفر،
تعليم دان، انسانيت ۽ سنڌي سڀيتا جو پرچارڪ
1966 – 1879

ڀڄ گوبندم !

پُستڪ پَڙها پيو تون پڙهين،
اَکرن ۾ پيو، پيارا! اَڙين!
ڌيان گروءَ جو نه دل ۾ ڌَرِين،
عشق جي چاڙهي ڪين چَڙهين!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

ڪال اَچي پيو ڪاهي،
هڪ هڪ کي پيو ڪِنَ ۾ ڪائي!
ڇا ٿيو جي تون ٿئين وِدوان،
ملڪن ۾ مِليو توکي مان شان!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

ڪَتا ڪيا تو لک ڪروڙ،
ڀاڄن ڀنيان ڀائين ڊوڙ!
لوڀ جي ترشنا تيز تکي،
جو سنتوشِي سوئِي سُکِي!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم ! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

ڀڳهر جو پورهيو ڪري ڪمائي،
جيڪي رڌي، سو ونڊي ورهائي!
سِڪ سِتار تي گوبند ڳائي،
پد نرواني پيارا پائي!
اُٿ، جاڳ، اَنجلِي، اَکيان کول،
سڀ ٿيئي فاني، گوبند ڳول!
ڀڄ گوبندم! ڀڄ گوبندم! ڀَڄوري ڀائِي گوبندم!

ॐ
नमो शिवाय